

PLAN UPRAVLJANJA DESTINACIJOM SISAČKO-MOSLAVAČKA ŽUPANIJA
ZA RAZDOBLJE 2026. - 2029.

Sisak, ožujak 2026.

IZRAĐIVAČ:
Razvojna agencija SMŽ Simora d.o.o.
I. K. Sakcinskog 26
44 000 Sisak

Sadržaj

Uvod.....	5
1.1. Dionici uključeni u izradu plana upravljanja destinacijom	5
1.2. Profil odredišta	7
2. Analiza stanja	8
2.1. Resursna osnova, atrakcije, ugostiteljski sadržaji, turistički proizvodi i usluge	8
2.1.1. Turističke atrakcije	8
2.1.2. Smještaj	18
2.1.3. Ugostiteljski objekti.....	22
2.1.4. Turističke usluge	22
2.2. Javna turistička infrastruktura	23
2.3. Komunalna infrastruktura	27
2.4. Prometna infrastruktura	31
2.5. Analiza stanja digitalizacije	33
2.6. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama	33
2.9. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji (javne usluge i servisi)	35
2.10. Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala	36
2.11. Analiza komunikacijskih aktivnosti.....	38
2.12. Analiza konkurencije	39
2.13. Izvješće o provedenoj analizi stanja	40
3. Potencijal za razvoj i podizanje kvalitete turističkih proizvoda	41
4. Pokazatelji održivosti destinacije	44
4.1. Obvezni pokazatelji održivosti – metodologija i rezultati	45
4.1.2. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom.....	46
5. Razvojni smjer s mjerama i aktivnostima	53
5.1. SWOT analiza	53
5.2. Opća načela i smjerovi turizma Sisačko-moslavačke županije	54
5.2.1. Analiza tržišta	57
5.2.2. Analiza ciljnih tržišta	60
5.3. Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta	63
5.4. Ciljevi razvoja turizma Sisačko-moslavačke županije	66
5.4.1. Stvaranje poticajnog okruženja za razvoj turizma, unaprjeđenje i diverzifikacija postojeće turističke ponude	67
5.4.2. Prepoznatljivost na tržištu	68
5.4.3. Razvoj turističke infrastrukture	69
5.4.4. Održivi turistički razvoj	69

5.4.5. Marketinška koncepcija	70
5.5. Mjere i aktivnosti.....	71
6. Smjernice i preporuke za dionike razvoja	72
6.1. Smjernice i preporuke za jedinicu lokalne samouprave.....	72
6.2. Smjernice i preporuke za turističku zajednicu	74
6.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji ...	75
7. Popis projekata	76
7.1. Projekti koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju.....	76
pokazatelja održivosti.....	76
7.2. Projekti posebnog značenja za razvoj destinacije	114
8. Popis tablica.....	116
Popis literature:.....	117

Uvod

Sukladno Zakonu o turizmu („Narodne novine“, broj 156/23), turističke zajednice s ciljem određivanja smjera razvoja turizma, zaštite kulturnih i prirodnih dobara te poboljšanja turističkog iskustva i dobrobiti za lokalnu zajednicu, izrađuju planove upravljanja turističkom destinacijom. Izrada Plana upravljanja destinacijom Sisačko-moslavačka županija ima ključnu ulogu u prepoznavanju izazova i prilika za razvoj turizma ovoga područja. Svrha izrade Plana upravljanja destinacijom Sisačko-moslavačke županije je usmjeravanje razvoja turizma prema održivom i uravnoteženom razvoju te omogućavanje učinkovitijeg marketinškog planiranja i olakšavanje provedbe mjera koje će pridonijeti uspješnom upravljanju turističkim resursima. Plan služi i kao osnova u donošenju strateških odluka dionika u turizmu, uključujući lokalne vlasti, turističke zajednice, poduzetnike i lokalno stanovništvo. Osnovni mu je cilj usmjeriti turističku ponudu Sisačko-moslavačke županije prema održivom razvoju s posebnim naglaskom na očuvanju prirodnih, kulturnih i ekonomskih resursa. Plan upravljanja destinacijom Sisačko-moslavačka županija omogućuje povećati konkurentnost na turističkom tržištu kroz prepoznavanje tržišnih prilika, kao i prednosti i nedostataka.

Dobro osmišljen i napravljen plan treba osigurati razvoj i upravljanje turizmom prema privlačenju turista i privlačenju investicija u turistički sektor uz istovremeno osiguravanje pozitivnog utjecaja na lokalnu zajednicu kroz unapređenje infrastrukture i kvalitete usluga. Potrebno je i kontinuirano praćenje te evaluacija aktivnosti vezanih uz unapređenje turizma i rast turističkih pokazatelja koji bi trebali osigurati prilagodbu strategija u skladu s postavljenim ciljevima te pomoći učinkovitom upravljanju ključnim resursima.

Tijekom izrade i provedbe Plana upravljanja destinacijom aktivno se uključuju svi relevantni dionici kako iz javnog, tako i iz privatnog sektora budući da je suradnja koja uključuje razmjenu iskustava, mišljenja, vizija i znanja među dionicima, ključna za uspješno planiranje aktivnosti i mjera koje će poboljšati upravljanje destinacijom što će je učiniti atraktivnijom, pristupačnijom i prilagođenijom potrebama kako stranih, tako i domaćih turista, ali i lokalnog stanovništva.

Javnim objavljivanjem Plana upravljanja destinacijom Sisačko-moslavačka županija osigurat će se transparentnost cijeloga procesa, a rezultat budućih edukativnih i promotivnih aktivnosti ključnih dijelova Plana treba doprinijeti podizanju svijesti dionika o važnosti razvoja održivog turizma i to ne samo onih koji su izravno s turizmom povezani, već i dionika poput lokalnog stanovništva, ali i samih turista.

1.1. Dionici uključeni u izradu plana upravljanja destinacijom

Aktivnim sudjelovanjem u prikupljanju relevantnih podataka i pokazatelja kao i razmjenom ideja i mišljenja, u izradu su ovoga Plana bili uključeni dionici koji će i u provedbi te evaluaciji aktivnosti proizašlih iz ovoga dokumenta imati istaknute uloge.

Popis dionika i njihovih uloga prikazana je u Tablici 1.

Tablica 1 Popis dionika i njihovih uloga

Dionik	Uloga
Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije	Izrada Plana i koordinacija sudionika
Sisačko-moslavačka županija	Komunikacija i koordinacija oko usklađivanja strateških ciljeva razvoja gospodarstva, turizma i infrastrukture. Komunikacija oko ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana upravljanja destinacijom
Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode SMŽ	Komunikacija u vezi ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana. Identifikacija ključnih aktivnosti glede očuvanja prirodne baštine te njeno uključivanje u turističku ponudu.
Javna ustanova Park prirode Lonjsko polje	Identifikacija ključnih aktivnosti u području očuvanja prirodne baštine te njeno uključivanje u turističku ponudu
Turističke zajednice gradova i općina na području SMŽ: TZ Siska, TZ Kutine, TZ Petrinje, TZ Popovače, TZ Novske, TZ Lekenika, TZ Topuskog, TZ Jasenovca, TZ Lipovljana, TZP Banovina-Pounje	Potporna u provedbi aktivnosti Plana u programskom razdoblju, koordinacija i pomoć prilikom izrade
HGK županijska komora Sisak	Komunikacija u svezi ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana
HEP ODS	Komunikacija u svezi ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana
Komunalna poduzeća na području SMŽ	Komunikacija u svezi ključnih podataka i pokazatelja potrebnih za izradu Plana
Privatni i javni sektor – djelatnost pružanja smještaja i pripreme hrane i pića, turistički informativni i interpretacijski centri, muzeji	Suradnja i koordinacija prilikom prikupljanja informacija o zadovoljstvu turista, usuglašavanje oko prijedloga strateških ciljeva razvoja turističke ponude i ključnih turističkih proizvoda
Lokalno stanovništvo	Suradnja oko prikupljanja podataka, mišljenja i prijedloga vezanih za zadovoljstvo lokalnog stanovništva na području SMŽ
Zavod za prostorno uređenje SMŽ	Komunikacija u vezi ključnih podataka potrebnih za izradu pokazatelja održivosti
Udruga osoba s invaliditetom SMŽ	Komunikacija i suradnja oko preporuka za poboljšanje pristupačnosti destinacijom

1.2. Profil odredišta

Sisačko-moslavačka županija smještena je u južnom dijelu središnje Hrvatske u kojemu se dotiču ostaci Panonskog mora i vinorodnog gorja. Budući da je Sisačko-moslavačka županija jedna od prostorom većih županija u Hrvatskoj i prostire se na 4468 m², zbog svoje veličine graniči s čak pet županija: Zagrebačkom, Karlovačkom, Bjelovarsko-bilogorskom, Brodsko-posavskom te Požeško-slavonskom. Na jugu, Sisačko-moslavačka županija graniči i s Bosnom i Hercegovinom te obuhvaća Posavinu, Banovinu, Moslavinu i dijelove Korduna i Slavonije. Svojom površinom zauzima 7,9 % kopnenog teritorija Republike Hrvatske. U strukturi ukupne površine, najveći udio čine poljoprivredne površine, njih 52 %, dok je šumskog zemljišta 44 %, a neplodnih površina 4 %. Takva povoljna struktura zemljišta predstavlja značajan gospodarski resurs za županiju.

Kad govorimo o prostoru Sisačko-moslavačke županije, govorimo o geografskim cjelinama koje obuhvaćaju gorska područja, brdsko-brežuljkasta područja te područja riječnih dolina. Gorska se područja prostiru Zrinskom, Trgovskom, Petrovom te dijelovima Moslavačke gore, a brdsko-brežuljkasta područja obuhvaćaju Banovinu, Moslavinu, Vukomeričke gorice i Psunj. Ravnice Posavine i Pokuplja tvore plodna područja riječnih dolina.

Zbog povoljnog prirodnog i prometno-geografskog položaja, Sisačko-moslavačka županija predstavlja i prometno čvorište pa je stoga dobro povezana s ostalim dijelovima Republike Hrvatske, kao i sa susjednim zemljama.

Prema današnjem teritorijalnom ustroju, na području županije postoji devetnaest jedinica lokalne samouprave, sedam gradova (Sisak, Glina, Hrvatska Kostajnica, Kutina, Novska, Petrinja i Popovača) i dvanaest općina (Donji Kukuruzari, Dvor, Gvozd, Hrvatska Dubica, Jasenovac, Lekenik, Lipovljani, Majur, Martinska Ves, Sunja, Topusko i Velika Ludina) te 456 naselja. Na području Sisačko-moslavačke županije prema Popisu stanovništva 2021. godine živi 140 549 stanovnika. Političko, administrativno, gospodarsko i kulturno središte županije je grad Sisak.

Glavne gospodarske djelatnosti na području županije su industrija s naglaskom na energetici kao i naftna, petrokemijska, kemijska, metalurška i prehrambena industrija iza kojih slijede poljoprivreda i šumarstvo, trgovina, ugostiteljstvo, graditeljstvo, promet i veze. U posljednje su vrijeme na području županije prisutni razvoj i primjena sofisticiranih tehnologija u elektroničkoj industriji, kao i značajniji razvoj farmaceutske industrije. U manjoj su mjeri zastupljene ostale gospodarske djelatnosti te obrtništvo.

Zbog očuvanosti prirodnih, povijesnih i kulturnih dobara te rijetke naseljenosti i očuvane tradicijske graditeljske baštine, Sisačko-moslavačka županija prostor je s velikim razvojnim mogućnostima u poticanju selektivnih oblika turizma od kojih se neki već uspješno i razvijaju, poput zdravstvenog, lovnog, seoskog i ruralnog, cikloturizma te eno i gastroturizma.

Posebno obilježja područja Sisačko-moslavačke županije su bogati izvori hipertermalne ljekovite vode u Topuskom, a cijelo područje županije karakteriziraju raznoliki i vrlo atraktivni prirodni krajobrazi poput parka prirode Lonjsko polje ili značajnog krajobraza Odransko polje. Jedinstvenost parka prirode Lonjsko polje leži u bogatstvu i očuvanosti biljnog i životinjskog svijeta, graditeljskoj baštini te tradicionalnom poljodjelstvu i stočarstvu.

2. Analiza stanja

Analiza stanja pokazuje profil destinacije, njen geografski položaj, demografsku sliku te turističke potencijale i resurse kao i podatke relevantne za razvijanje turističke ponude destinacije, a obuhvaća prikupljene podatke koji stvaraju sliku trenutnog stanja područja i iz kojih se mogu identificirati prednosti i nedostaci kako bi se mogle isplanirati mjere i aktivnosti za unaprjeđenje turističke ponude i doživljaja uz ostvarenje razvojnog smjera.

2.1. Resursna osnova, atrakcije, ugostiteljski sadržaji, turistički proizvodi i usluge

2.1.1. Turističke atrakcije

Resursna osnova Sisačko-moslavačke županije svakako je ekološka mreža sa zaštićenim područjima koje je ona dio, a sve to predstavlja velik kapacitet za razvoj održivog turizma. Izvan ekološke mreže također postoje prirodni resursi iskoristivi u turističke svrhe, od riječnih dolina i potoka preko pašnjaka, šuma i brdskih područja prekrivenih gustim šumama kestena, bukve, graba i ostalih vrsta.

Prema Studiji za upravljanje kvalitetom u turizmu, turistička resursna osnova Sisačko-moslavačke županije dijeli se na atrakcije koje se odnose na prirodnu baštinu, a to su rijeke, gore, močvarna područja i drugi oblici prirodnog okoliša, atrakcije koje se odnose na kulturno-povijesnu baštinu ili antropogene atrakcije, a to su sakralni objekti, dvorci, muzeji, kulturno-povijesni spomenici te specifične atrakcije orijentirane na uže segmente potražnje, a odnose se na razne manifestacije i dijelove prateće turističke infrastrukture poput uređenih kupališta, lovišta ili biciklističkih staza.

Studija za upravljanje kvalitetom u turizmu detektirala je u Sisačko-moslavačkoj županiji prirodne atrakcije koje su zatim nabrojane, određena im je važnost te tip atrakcije kao i tržišna spremnost s obzirom na uređenost i opremljenost interpretacijskim sadržajima. Pojedina atrakcija označena je kao spremna ako je posve opremljena za turističku eksploataciju, bez dodatnih ulaganja. Uglavnom spremnima označene su atrakcije kojima treba unaprijediti sadržaje kako bi se podigla razina usluge i privuklo turiste, a djelomično spremnima su označene one atrakcije koje su djelomično dostupne ili im nedostaju neki bitni sadržaji, a što se osobito odnosi na sakralne objekte koji su uglavnom zatvoreni ili nisu popraćeni turističkom infrastrukturom. Nespremnima su označene lokacije koje trenutno nisu u funkciji turističke eksploatacije, ali bi primjerenim uređenjem mogle dobiti nacionalni ili međunarodni značaj.

Tablica 2 Prirodne atrakcije u Sisačko-moslavačkoj županiji

Naziv atrakcije	Tip atrakcije	Važnost	Tržišna spremnost
park prirode Lonjsko polje	močvarno područje	međunarodna	spremno
rijeka Sava	rijeka	međunarodna	djelomično spremno
regionalni park Moslavačka gora	gora	nacionalna	uglavnom spremno
rijeka Lonja	rijeka	nacionalna	uglavnom spremno

rijeka Kupa	rijeka	nacionalna	djelomično spremno
rijeka Una	rijeka	nacionalna	djelomično spremno
Moslavačko vinogorje	kulturni krajobraz	nacionalna	uglavnom spremno
Zrinska gora	gora	regionalna	djelomično spremno
Hrastovačka gora	gora	regionalna	uglavnom spremno
Petrova gora (dijelovi u općinama Gvozd i Topusko)	gora	regionalna	djelomično spremno
Vukomeričke gorice (dio u općini Lekenik)	gora	regionalna	djelomično spremno
rijeka Odra	rijeka	regionalna	nespremno
rijeka Glina	rijeka	regionalna	nespremno
rijeka Ilova	rijeka	regionalna	nespremno
rijeka Pakra	rijeka	regionalna	nespremno
rijeka Trebež	rijeka	regionalna	nespremno
rijeka Petrinjčica	rijeka	regionalna	djelomično spremno
Novljansko jezero	jezero	regionalna	spremno
Topusko jezero	jezero	regionalna	uglavnom spremno
jezero Zviršće	jezero	regionalna	uglavnom spremno
Banovsko jezero	jezero	regionalna	djelomično spremno
jezero Bajer	jezero	regionalna	djelomično spremno
Odransko polje	močvarno područje	regionalna	djelomično spremno
Sunjsko polje	močvarno područje	regionalna	nespremno
Đol Dražiblato	močvarno područje	regionalna	nespremno
ribnjak Lipovljani	ribnjak	regionalna	nespremno
cret Đon Močvar	travnjak	regionalna	nespremno
Kotar – Stari gaj	šuma	regionalna	djelomično spremno
Brdo Djed	park šuma	regionalna	uglavnom spremno
Strossmayerovo šetalište u Petrinji	park	regionalna	uglavnom spremno
vinogorje Petrinja	kulturni krajobraz	regionalna	djelomično spremno
rasadnik kaktusa Bešlić u Žažini	rasadnik	regionalna	spremno
privatni zoološki vrt kod korablje Tišinić	zoološki vrt	regionalna	spremno
park šuma Šanac-Ciglenica u Kutini	park šuma	regionalna	spremno

Izvor: Provedbeni program razvoja turizma Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2022. – 2025. godine

Obogaćivanje turističke ponude podrazumijeva i prirodnu baštinu, u Sisačko-moslavačkoj županiji to je velik resurs čijim se održivim upravljanjem stvaraju i mogu stvoriti turistički proizvodi veće vrijednosti. Mogućnosti za hodaње i planinarenje su na Moslavačkoj i Hrastovačkoj gori, Vukomeričkim goricama, niskom gorju na području općine Lekenik koje je poznato po bogatim staništima gljiva, a turopoljske ravnice čak i po staništima tartufa. Ovome popisu svakako valja dodati i Zrinsku goru s najvišim županijskim vrhom, Piramidom na 616 mnnv te Petrovu goru. Osim gorja, područje županije bogato je i rijekama koje presijecaju ovo područje i pogodne su za izlete, kupanje ili ribolov. Od velikih rijeka tu su Sava, Kupa, Una i Odra, a manje rijeke Lonja, Trebež, Glina, Petrinjčica, Pakra i Ilova. Osim na rijekama, ribolov je moguć i na jezerima i ribnjacima kojih ima na prostoru čitave županije i to: Novljansko jezero kao uređeno izletište, jezero kod Top termi Topusko, Zviršće u blizini Petrinje, Banovsko jezero i Bajer te ribnjak Lipovljani.

Sisačko-moslavačka županija poznata je i po močvarnim područjima koja su izuzetno važan čimbenik u okolišu i zaštiti istoga, a osim močvarnih područja parka prirode Lonjsko polje, u županiji postoje još tri močvarna područja koja su trenutno turistički nedovoljno iskorištena: Odransko i Sunjsko polje te Đol Dražiblato. Kao i močvarna područja, vinogorje Petrinja također je nedovoljno iskorišteno.

Očuvane ruralne sredine, memorijalni objekti, dvorci, utvrde, arheološki lokaliteti, sakralni objekti, povijesne urbanističke cjeline, gradine spomenici i slično pripadaju antropogenim atrakcijama koje su prikazane u Tablici 3.

Tablica 3 Antropogene atrakcije

Naziv atrakcije	Tip atrakcije	Važnost	Tržišna spremnost
prvo europsko selo roda Čigoč sa susjednim selima Mužilovčica i Kratečko	očuvana ruralna cjelina	međunarodna	spremno
spomen područje Jasenovac i memorijalni muzej	memorijalni objekt	međunarodna	uglavnom spremno
povijesna jezgra Siska uz Kupu	povijesna urbanistička cjelina	nacionalna	uglavnom spremno
sela Krapje i Drenov Bok	očuvana ruralna cjelina	nacionalna	spremno
arheološko nalazište Segestica-Siscia	arheološki lokalitet	nacionalna	uglavnom spremno
Utvrda Stari grad s Gradskim muzejom Sisak*	utvrda i muzej	nacionalna	spremno
info centar industrijske baštine Holandska kuća*	info centar i muzej	nacionalna	spremno

Stari grad Zrinskih u Hrvatskoj Kostajnici	dvorac/tvrđava	nacionalna	uglavnom spremno
katedrala Uzvišenja Svetog Križa u Sisku*	sakralni objekt	nacionalna	uglavnom spremno
crkva Svete Marije Magdalene u Selima*	sakralni objekt	nacionalna	uglavnom spremno
crkva Sv. Marije Snježne u Kutini	sakralni objekt	nacionalna	uglavnom spremno
spomenik Gordanu Ledereru	spomenik	nacionalna	spremno
povijesna jezgra Kutine (Crkvena ulica / Moslavački trijemovi)	povijesna urbanistička cjelina	regionalna	uglavnom spremno
Povijesna jezgra Petrinje*	povijesna urbanistička cjelina	regionalna	uglavnom spremno
Povijesna jezgra Hrvatske Kostajnice	povijesna urbanistička cjelina	regionalna	uglavnom spremno
Povijesna jezgra Gline*	povijesna urbanistička cjelina	regionalna	djelomično spremno
Središnji dio Novske sa zgradama pošte, hotela Knopp i Drapczinski	povijesna urbanistička cjelina	regionalna	djelomično spremno
Kulturno-povijesna cjelina lječilišta Topusko	povijesna urbanistička cjelina	regionalna	uglavnom spremno
Povijesna cjelina naselja Stara Subocka	očuvana ruralna cjelina	regionalna	djelomično spremno
Tradicijska okućnica u Popovači	očuvana ruralna cjelina	regionalna	djelomično spremno
Tradicijske kuće u Letovaniću (Etno zbirka Škofač)	očuvana ruralna cjelina	regionalna	djelomično spremno
Selo Piljenice s Vaclavekovim mlinom	očuvana ruralna cjelina	regionalna	djelomično spremno
Arheološko nalazište Ciglenica kod	arheološki lokalitet	regionalna	nespremno

Osekova			
Arheološko nalazište Gradina Marić kod Mikleuške	arheološki lokalitet	regionalna	nespremno
Arheološka nalazišta „Turski stol“ i Kutinska lipa“	arheološki lokalitet	regionalna	nespremno
Stari grad Zrin	tvrđava, gradina	regionalna	uglavnom spremno
Stari grad Gvozdansko	tvrđava, gradina	regionalna	nespremno
Stari grad i arheološki lokalitet Klinac	tvrđava, gradina	regionalna	nespremno
Stari grad Pecki	tvrđava, gradina	regionalna	nespremno
Kula u Čuntiću	tvrđava, gradina	regionalna	nespremno
Burg Jelengrad	tvrđava, gradina	regionalna	djelomično spremno
Bazilika Svetog Kvirina u Sisku	sakralni objekt	regionalna	uglavnom spremno
Crkva Svetog Lovre u Petrinji	sakralni objekt	regionalna	uglavnom spremno
Crkva Sv. Franje Ksaverskog u Gornjem Viduševcu*	sakralni objekt	regionalna	uglavnom spremno
Crkva Sv. Luke Evangelista u Novskoj	sakralni objekt	regionalna	uglavnom spremno
Crkva Sv. Antuna u Jasenovcu	sakralni objekt	regionalna	uglavnom spremno
Crkva Sv. Tome Apostola u Rajiću	sakralni objekt	regionalna	uglavnom spremno
Crkva pohoda Blažene Djevice Marije u Staroj Subockoj	sakralni objekt	regionalna	uglavnom spremno
Crkva Sv. Mihaela Arhanđela u Velikoj Ludini	sakralni objekt	regionalna	uglavnom spremno
Crkva sv. Ivana Krstitelja u Gornjoj Jelenskoj	sakralni objekt	regionalna	uglavnom spremno
Župna crkva sv. Bartola Apostola u Hrastovici	sakralni objekt	regionalna	uglavnom spremno
Samostan i župna crkva sv. Antuna	sakralni objekt	regionalna	uglavnom spremno

Padovanskog u Hrvatskom Čuntiću			
Župna Crkva sv. Ane u Osekovu	sakralni objekt	regionalna	uglavnom spremno
Kapelica Sv. Fabijana i Sebastijana u Donjoj Gračenici	sakralni objekt	regionalna	uglavnom spremno
Kapelica Sv. Martina u Starom Brodu u općini Lekenik	sakralni objekt	regionalna	uglavnom spremno
Kulturno-povijesni centar Sisačko- moslavačke županije	interpretacijski centar	regionalna	spremno
Centar baštine SMŽ u Kratečkom	interpretacijski centar	regionalna	uglavnom spremno
Edukacijsko- posjetiteljski centar Čigoč	posjetiteljski centar	regionalna	spremno
Muzej Moslavine u kuriji Erdödy u Kutini	muzej	regionalna	uglavnom spremno
Muzejska zavičajna zbirka Grada Novske	muzejska zbirka	regionalna	uglavnom spremno
Gradska galerija Striegl u Sisku	galerija	regionalna	uglavnom spremno
Edukativno- prezentacijski centar Natura SMŽ	prezentacijski centar	regionalna	spremno
Galerija Krsto Hegedušić u Petrinji	galerija	regionalna	uglavnom spremno
Atelijer Davora Žilića u Petrinji	atelier	regionalna	uglavnom spremno
Spomen soba braće Radića u Desnom Trebarjevu	spomen kuća poznatih osoba	regionalna	djelomično spremno
Memorijalni muzej romskim žrtvama u Uštici	memorijalni objekt	regionalna	uglavnom spremno
Spomenik ustanku na Petrovoj gori i Međunarodni park tamnog neba	spomenik	regionalna	djelomično spremno

Izvor: Provedbeni program razvoja turizma Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2022. – 2025. godine

Atrakcije su do određene razine već razvijeni turistički potencijali koji su donekle pozicionirani na tržištu, mogu se odmah koristiti, ali im potencijal nije dovoljno iskorišten pa je stoga potrebno dodatno ih i dalje razvijati. Jedna takva atrakcija je Lječilište Topusko, poznato po ljekovitoj termalnoj vodi i ugodnome okolišu, ali nedovoljno iskorišteno. Lječilište Topusko jedno je od pet najznačajnijih lječilišta u Hrvatskoj, smješteno na lijevoj obali rijeke Gline, u dolini omeđenoj Zrinskom i Petrovom gorom. Prometna je povezanost sa Siskom preko Gline, udaljenost je 55 km, a preko Gvozda s Karlovcem, udaljenost je 47 km. Do Zagreba, putem preko Pisarovine, udaljenost je 65 km.

Glavni kolektor termomineralne vode u Topuskom su pretpostavlja se, trijaskе stijene, a zahvaljujući tektonici te tankom pokrovu mlađih sedimenata, došlo je do izviranja termomineralne vode na površinu. Izvorište je velikog kapaciteta, temperature 45 – 65 °C, a voda je obnovljivog, vadoznog karaktera. Tri najznačajnija izvora u Topuskom kroz povijest su Bistri izvor, ranije bio Glavni izvor sa 49 °C, južnije Blatni izvor ili Crijetni izvor 57 - 60,5 °C, koji nakon premještanja lječilišta na širi prostor postaje Glavni izvor te Livadni izvor (lokacija iza autobusnog kolodvora) 49 - 58 °C. Osim ovih ima još nekoliko izvora manjeg značaja kao Vrelo za piće (39 °C) te drugi izvori koji se ne koriste.

Društvo TOP-TERME d.o.o. posjeduje vodopravnu dozvolu za zahvaćanje termalne vode za sport i rekreaciju za bušotine TEB-1, TEB-3 i TEB-4, KLASA: UP/I-325-03/18-02/0000110, URBROJ: 374-21-218-4 izdanu dana 23.11.2018. godine. Vodopravnim dozvolama omogućeno je zahvaćanje termalne vode na određeno vrijeme, 15 godina od dana izdavanja. Stvarna izdašnost bušotine TEB-1 iznosi 20 l/s odnosno 630 720 m³/god, dok je vodopravnom dozvolom dozvoljeno crpljenje od 235 000 m³/god, što je 37,26 % raspoloživog kapaciteta. Vodopravnom dozvolom dozvoljena je navedena količina crpljenja geotermalne vode, sukladno potrošnji u prethodnih 20 godina za vrijeme trajanja koncesije za crpljenje geotermalne vode, uz odgovarajuće povećanje radi osiguranja dovoljnog kapaciteta kod povećane godišnje potrošnje.

Stvarna izdašnost bušotine TEB-3 iznosi 16 l/s odnosno 504 576 m³/god, dok je vodopravnom dozvolom dozvoljeno crpljenje od 115 000 m³/god, što je 22,79 % raspoloživog kapaciteta. Vodopravnom dozvolom dozvoljena je navedena količina crpljenja geotermalne vode, sukladno potrošnji u prethodnih 20 godina za vrijeme trajanja koncesije za crpljenje geotermalne vode, uz odgovarajuće povećanje radi osiguranja dovoljnog kapaciteta kod povećane godišnje potrošnje. Stvarna izdašnost bušotine TEB-4 iznosi 100 l/s odnosno 3 153 600 m³/god, dok je vodopravnom dozvolom dozvoljeno crpljenje od 815 000 m³/god, što je 25,84 % raspoloživog kapaciteta. Vodopravnom dozvolom dozvoljena je navedena količina crpljenja geotermalne vode, sukladno potrošnji u prethodnih 20 godina za vrijeme trajanja koncesije za crpljenje geotermalne vode, uz odgovarajuće povećanje radi osiguranja dovoljnog kapaciteta kod povećane godišnje potrošnje. Bušotina TEB-4 se nalazi u malom parku II kod zgrade lječilišta, voda je zahvaćena u donjem sloju (- 273 m). Bušotina je eruptivna odnosno samoizljevnа, temperature 62,0 °C. Izdašnost bušotine (kapacitet) iznosi 56 lit/sek. Geografski položaj: 45° 17' 41,19" sjeverne širine i 15° 58' 21,43" istočne dužine od Greenwicha, i 123 m nadmorske visine. Teren oko bušotine je ravan prostran i lako pristupačan. Sastav vode Kalcijeva - magnezijeva - hidrogekarbonatna - sulfatna, hiperterma Ca 60,29 mval % Mg 23,95 mval % - HCO 57,63 mval % - SO4 32,98 mval %, temp. 62,9 °C.

Vode ovog sastava su rijetke u Hrvatskoj, a voda izvorišta Topusko koja je karakterizirana kao CaMg-HCO₃-SO₄, hipertermalna, odgovara jednom izvoru i jednoj bušotini u Stubičkim Toplicama, kao i Šmidhenovim toplicama, samo što su ove posljednje niže temperature i karakterizirane sumporom.

Turistički potencijali su područja koja u tom smislu nisu prepoznata niti razvijena, a važna su i pogodna za razvoj različitih oblika turizma i takva su područja u Sisačko-moslavačkoj županiji Zrinska gora, Blatuša, Petrova gora i područje gornje Posavine. Većina ovih područja su područja zaštićenih prirodnih vrijednosti, što je velik potencijal za razvoj održivog turizma.

Područje Zrinske gore pogodno je za planinarenje i hodanje te u vezi s tim za postavljanje takvih ruta, kao i za branje gljiva. Hodačkom rutom moguće ju je povezati s obližnjima destinacijama te napraviti više kružnih staza različite dužine i zahtjevnosti.

Cret Blatuša administrativno pripada općini Gvozd, ali se nalazi u blizini Topuskog pa je kao poseban botanički rezervat, dobar turistički resurs koji se može vezati uz turističku ponudu Topuskog, ali ga je potrebno adekvatno obilježiti.

Petrova gora područje je relativno poznato izletnicima budući da je na njoj poznat i danas atraktivan spomenik ustanku naroda Banije i Korduna, ali je potrebno postaviti adekvatna obilježja. Petrova gora je 2019. godine proglašena prvim hrvatskim međunarodnim parkom tamnog neba prema kriterijima Međunarodne udruge za tamno nebo, ali je status izgubila nakon što su u listopadu 2021. godine čelnici Općine Vojnić i TZO Vojnić udruzi uputili dopise u kojima su tražili više rasvjete, a ne zaštitu noćnog neba. U podnožju Petrove gore nalazi se lovački dom Muljava s gastronomskom ponudom.

Gornja Posavina je područje uz rijeku Savu, u blizini Odranskog i Lonjskog polja, a zbog atraktivne prirode te područja zaštite ptica, pogodno je za razvoj cikloturizma, ornitološkog turizma i ribolovnog turizma. Prednost ovoga područja svakako su blizina Zagreba i zračne luke, atraktivnost riječnih tokova, blizina Siska i Ivanić-Grada, očuvanost tradicijske arhitekture i običaja te gastronomija čiju je ponudu potrebno razvijati i promovirati.

Turistička infrastruktura

U Tablici 4 vidljiva je turistička infrastruktura na području Sisačko-moslavačke županije s razinama spremnosti. Turistička infrastruktura većinom je sasvim spremna, a uglavnom i djelomično spremne također je dovoljno. Ona koja je sasvim spremna nalazi se uglavnom u Moslavini te na području Siska, Petrinje i Topuskog što je i očekivano s obzirom na razinu turističke razvijenosti tih područja.

Tablica 4. Turistička infrastruktura

Naziv atrakcije	Tip atrakcije	Važnost	Tržišna spremnost
Savska biciklistička ruta	biciklistička ruta	međunarodna	djelomično spremno
Lječilište Topusko	toplice / lječilište	nacionalna	spremno

Top terme Topusko	kupalište	nacionalna	spremno
Svetište Majke Božje Gorske u Gori	svetište	regionalna	uglavnom spremno
Svetište Uznesenja Bl. Djevice Marije i Sv. Nikole u Jasenovcu	svetište	regionalna	uglavnom spremno
Kupalište Zibel u Sisku	kupalište	regionalna	uglavnom spremno
Gradsko kupalište u Petrinji	kupalište	regionalna	uglavnom spremno
Skijalište Vrelo u Hrastovici	skijalište	regionalna	uglavnom spremno
Lovište Lipovljani	lovište	regionalna	uglavnom spremno
Lovište Posavske šume	lovište	regionalna	uglavnom spremno
Lovište Petrova gora	lovište	regionalna	uglavnom spremno
Lovište Kotar šuma	lovište	regionalna	uglavnom spremno
Lovište Novsko brdo kod Novske	lovište	regionalna	uglavnom spremno
Šuma Šanac- Ciglenica u Kutini	izletište	regionalna	spremno
Moslavačka priča Mala Ludina	izletište	regionalna	spremno
Korablja Tišinić Taborište	izletište	regionalna	spremno
Eko etno selo Strug u Plesmu sa šetalištem	izletište	regionalna	spremno
Cappricia centar u Nebojanu	izletište i adrenalinski park	regionalna	spremno
Viseći most u Martinskoj Vesi	infrastrukturni objekt	regionalna	uglavnom spremno
Šetalište uz Kupu u Sisku	šetalište	regionalna	spremno
Petrinjska šetnica	šetalište	regionalna	spremno
Moto-cross staza, Hrvatski Čuntić	moto-cross staza	regionalna	uglavnom spremno
Mreža biciklističkih ruta Sisačko- moslavačke županije	biciklističke rute	regionalna	uglavnom spremno
Filmska ruta Anatevka u Lekeniku (‘Guslač na krovu’)	kulturno-turistička ruta	regionalna	djelomično spremno

Poučna staza industrijske baštine Kutina	kulturno-turistička ruta	regionalna	djelomično spremno
--	--------------------------	------------	--------------------

Izvor: Provedbeni program razvoja turizma Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2022. – 2025. godine, obrada: SI-MO-RA d.o.o.

Manifestacije

Manifestacije se na području Sisačko-moslavačke županije održavaju tijekom cijele godine na većini područja, najčešće su tijekom toplijih mjeseci i obuhvaćaju različite vrste manifestacija, od sportskih do kulturnih, enoloških i gastronomskih.

Tablica 5. navodi manifestacije u Sisačko-moslavačkoj županiji s mjestom održavanja. Manifestacije se uglavnom odvijaju u toplijem dijelu godine, a bazirane su na tradiciji, baštini te uglavnom praćene gastronomskom ponudom kraja.

Tablica 5. Manifestacije u Sisačko-moslavačkoj županiji

Naziv atrakcije	Tip atrakcije	Važnost	Mjesto održavanja
Lipovljanski susreti	kulturna manifestacija	međunarodna	Lipovljani
Kestenijada u Hrvatskoj Kostajnici	gastronomska manifestacija	nacionalna	Hrvatska Kostajnica
Dani graditeljske baštine	kulturna manifestacija	nacionalna	Krapje
Dani Lovrenčeva	kulturna manifestacija	regionalna	Petrinja
Dani bana Jelačića i poštara Klempaja	kulturna manifestacija	regionalna	Lekenik
Lukovo u Novskoj	kulturna manifestacija	regionalna	Novska
Voloderska jesen	enogastronomska manifestacija	regionalna	Voloder
Večer škrleta i moslavačke kuhinje	enogastronomska manifestacija	regionalna	Popovača
Festival kestena	enogastronomska manifestacija	regionalna	Petrinja
Festival vina - MoslaVina Kutina	enogastronomska manifestacija	regionalna	Kutina
Festival znanosti i umjetnosti Novsky	znanstveno-umjetnička manifestacija	regionalna	Novska
Letovanić selo pokraj Kupe - utrka čamaca	sportsko-gastronomska manifestacija	regionalna	Letovanić – Stari Brod

Dan planeta Zemlje u Moslavini	sportska manifestacija	regionalna	Moslavina
Kupske noći	manifestacija	regionalna	Sisak
FLIK – Festival lončarstva i keramike	manifestacija	regionalna	Petrinja
Kraljica jezera	manifestacija	regionalna	Topusko
Dani meda – Zlatna pčela	gastronomska manifestacija	regionalna	Topusko
Državna konjogojska izložba	manifestacija	regionalna	Sunja
Dani jazza Damira Kukuruzovića - Siscia Open jazz & blues festival	kulturna manifestacija	regionalna	Sisak
Štrokovo – Dan sela Čigoč	manifestacija	regionalna	Čigoč
Ranger RUN	sportska manifestacija	regionalna	Krapje
U srcu grada	subotnja manifestacija	gradska	Sisak
Sajam cvijeća	manifestacija	regionalna	Sisak
Sisački festival piva	gastronomska manifestacija	regionalna	Sisak
Dani industrijske baštine	kulturna manifestacija	regionalna	Sisak
Jesen u Sisku	eno i gastronomska manifestacija	regionalna	Sisak
ReThink	festival uličnih grafita	međunarodna	Sisak
MUF – Mali urbani festival	festival mladih	gradska	Sisak
Star film festival	filmski festival	međunarodna	Sisak

Izvor: Provedbeni program razvoja turizma Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2022. – 2025. godine, obrada: SI-MO-RA d.o.o.

2.1.2. Smještaj

Na području Sisačko-moslavačke županije u 2024. godini registrirano je 317 smještajnih objekata s 2383 kreveta, kod 274 obveznika. Najviše smještajnih jedinica nalazi se na području Siska, a najmanje na području Hrvatske Kostajnice.

Tablica 6. prikazuje smještajne kapacitete u Sisačko-moslavačkoj županiji od 2021. do 2024. godine.

Tablica 6. Smještajni kapaciteti u SMŽ 2021. - 2024. godine

	2021.	2022.	2023.	2024.
--	--------------	--------------	--------------	--------------

Broj objekata	236	251	279	317
Broj kreveta	1988	2072	2191	2383
Broj obveznika	203	219	245	274

Grafikon 1 Smještajni kapaciteti SMŽ 2021. - 2024.

Grafikon 1. prikazuje smještajne kapacitete u Sisačko-moslavačkoj županiji od 2021. do 2024. godine te konstantan rast kroz navedeno razdoblje u svim promatranim pokazateljima, broju objekata, broju kreveta te broju obveznika. Broj objekata je od 2021. godine porastao za 25,56 %, broj kreveta za 16,58 % dok je broj obveznika u razdoblju od 2021. do 2024. godine porastao za 25,92 %.

Turistički promet po vrsti objekta prikazan je od 2021. do 2024. godine u Tablicama 7, 8, 9 i 10 koje slijede:

Tablica 7. Turistički promet po vrsti objekta 2021. godina

Vrsta objekta	Noćenja domaći	Noćenja strani	Noćenja ukupno	Broj turista domaći	Broj turista strani	Broj turista ukupno
Ostali ug. objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	13 595	8086	21 681	4351	3078	7429
Objekti u domaćinstvu	7624	6542	14 166	1886	1441	3327
Hoteli	4181	3812	7993	1917	2015	3932
Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	1463	245	1708	177	116	293
Nekomercijalni smještaj	119	404	523	4	61	65
Kampovi	14	243	257	7	155	162
Ostalo	80	2	82	9	2	11

Nekomercijalni plovni objekt	0	0	0	0	0	0
Plovni objekt	0	0	0	0	0	0
Restorani	0	0	0	0	0	0

Izvor: eVisitor, TZ SMŽ, obrada SI-MO-RA d.o.o.

Tablica 8. Turistički promet po vrsti objekta 2022. godina

Vrsta objekta	Noćenja domaći	Noćenja strani	Noćenja ukupno	Broj turista domaći	Broj turista strani	Broj turista ukupno
Ostali ug. objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	18 421	12 480	30 901	5500	5201	10 751
Objekti u domaćinstvu	6759	9279	16 038	3870	5527	9397
Hoteli	7080	8516	15 596	1998	2147	4145
Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	850	611	1461	325	226	551
Nekomercijalni smještaj	13	779	792	13	536	549
Kampovi	5	679	684	1	121	122
Ostalo	65	6	71	1	2	3
Nekomercijalni plovni objekt	0	0	0	0	0	0
Plovni objekt	0	0	0	0	0	0
Restorani	0	0	0	0	0	0

Izvor: eVisitor, TZ SMŽ, obrada SI-MO-RA d.o.o.

Tablica 9. Turistički promet po vrsti objekta 2023. godina

Vrsta objekta	Noćenja domaći	Noćenja strani	Noćenja ukupno	Broj turista domaći	Broj turista strani	Broj turista ukupno
Ostali ug. objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	18 051	10 552	28 603	5337	4664	10 001
Objekti u domaćinstvu	8584	9913	18 497	4701	6220	10 921
Hoteli	8610	9419	18 029	2488	2847	5335
Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	804	926	1730	329	282	611
Nekomercijalni smještaj	240	835	1075	3	120	123
Kampovi	9	714	723	9	471	480
Ostalo	0	0	0	0	0	0

Nekomercijalni plovni objekt	0	0	0	0	0	0
Plovni objekt	0	0	0	0	0	0
Restorani	0	0	0	0	0	0

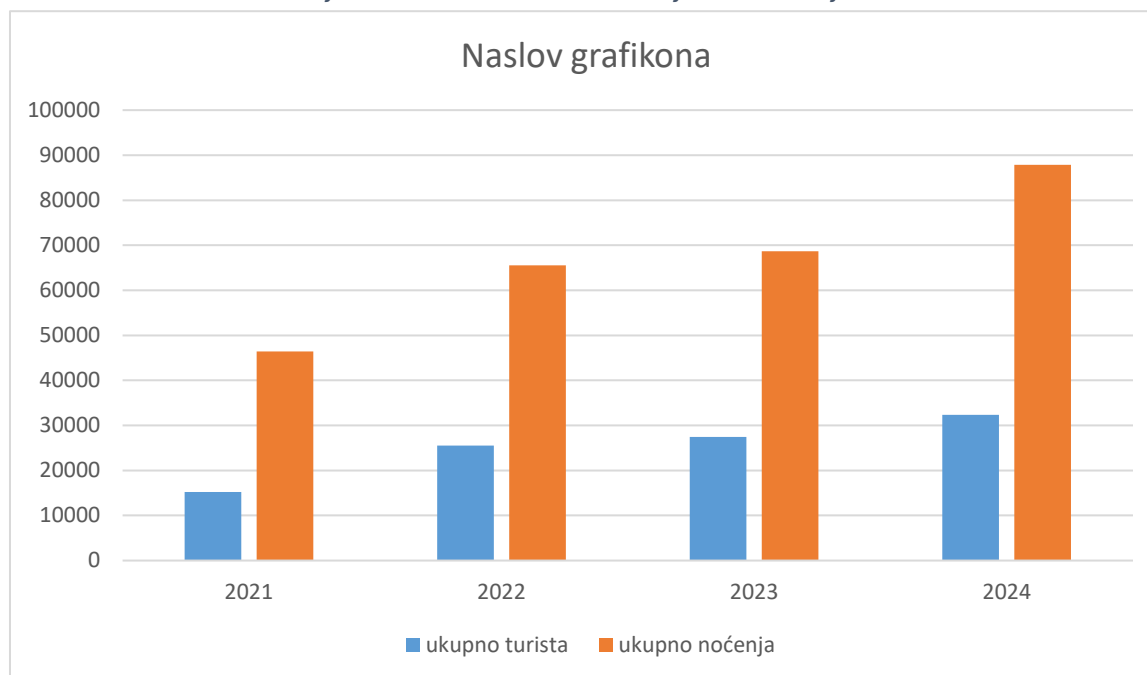
Izvor: eVisitor, TZ SMŽ, obrada SI-MO-RA d.o.o.

Tablica 10. Turistički promet po vrsti objekta 2024. godina

Vrsta objekta	Noćenja domaći	Noćenja strani	Noćenja ukupno	Broj turista domaći	Broj turista strani	Broj turista ukupno
Ostali ug. objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	27 417	11 308	38 725	7561	5239	12 800
Objekti u domaćinstvu	8207	15 117	23 324	4396	6869	11 265
Hoteli	8526	12 707	21 233	2843	3743	6586
Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	836	1182	2018	466	416	882
Nekomercijalni smještaj	265	1166	1431	42	169	211
Kampovi	14	1105	1119	10	630	640
Ostalo	0	0	0	0	0	0
Nekomercijalni plovni objekt	0	0	0	0	0	0
Plovni objekt	0	0	0	0	0	0
Restorani	0	0	0	0	0	0

Izvor: eVisitor, TZ SMŽ, obrada SI-MO-RA d.o.o.

Grafikon 2. Broj turista i broj noćenja 2021. - 2024.

Izvor: eVisitor, obrada: SI-MO-RA d.o.o.

Iz podataka eVisitora o dolascima i noćenjima turista u razdoblju od 2021. do 2024. godine, vidljiv je konstantan porast broja i dolazaka turista, ali i broja noćenja te je isto prikazano u Grafikonu 2. U 2024. godini porast noćenja u odnosu na 2021. godinu iznosio je 47,18 %, porast ukupnog broja turista iznosio je 46,99 %. Gledajući noćenja prema vrstama objekata, primjetno je kako je porastao broj noćenja domaćih turista u Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi), kamo pripadaju i kampirališta, dok je broj noćenja u Objekti u domaćinstvu u padu kroz godine, kao i u Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu). Porast broja turista na području Sisačko-moslavačke županije je konstantan, a gledajući podatke o noćenjima, vidljivo je kako se mijenjaju zahtjevi i navike glede smještaja.

2.1.3. Ugostiteljski objekti

Područje Sisačko-moslavačke županije ima bogatu gastronomsku i enološku tradiciju, a ugostiteljska ponuda najbolja je u većim županijskim središtima, Sisku, Kutini, Petrinji i Novskoj. Tradicijsku hranu nude i ugostiteljski objekti na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima ili u manjim sredinama.

2.1.4. Turističke usluge

Na području Sisačko-moslavačke županije djeluje nekoliko turističkih agencija iako je većina orijentirana na kreiranje paket-aranžmana i ponuda za putovanja izvan naše županije. Ponuda

turističkih paketa koje imaju ponudu s područja županije, općenito je slaba. Turističke agencije koje djeluju na ovome području su uglavnom prijevoznici i to: Vrbanac prijevoz iz Topolovca, Unatrans iz Petrinje, Eroturist iz Petrinje, Autoprijevoz Rogar iz Petrinje, a jedina agencija koja je doista prava turistička agencija je TIM Travel iz Kutine.

Županijski suvenir kao takav ne postoji, ali je u planu raspisivanje javnoga natječaja za kreiranje županijskog suvenira. U gradovima i općinama postoji ponuda suvenira lokalnog karaktera s naglaskom na najvažnijim manifestacijama, kulturno-povijesnim ili prirodnim atrakcijama.

Park prirode Lonjsko polje ima vlastitu ponudu privlačnih i kvalitetnih suvenira koje je moguće kupiti u posjetiteljskim centrima. Isto tako, dobru ponudu privlačnih suvenira imaju Holandska kuća i gradski muzej Sisak u Sisku.

2.2. Javna turistička infrastruktura

Turistička infrastruktura izravno ili neizravno utječe na razvoj turizma i turističke ponude u funkciji dodane vrijednosti turističkih sadržaja te je definirana Pravilnikom o javnoj turističkoj infrastrukturi („Narodne novine“ broj 126/21) kao turistička infrastruktura u javnom vlasništvu koja je dijelom ili cijelu godinu u funkciji turizma, svima je jednako dostupna i pod jednakim uvjetima, a sukladno njezinoj prirodi i namjeni.

Javna turistička infrastruktura izravno ili neizravno može utjecati na razvoj turizma i turističke ponude kao dodana vrijednost turističkih sadržaja pri čemu je sekundarna infrastruktura često presudna kod odabira destinacije budući da nerijetko određuje kvalitetu turističkog doživljaja. Dijeli se na primarnu i sekundarnu.

Primarna je ona infrastruktura koja izravno utječe na razvoj turizma i turističke ponude, a na području Sisačko-moslavačke županije obuhvaća staze, brda, odmorišta, vidikovce, čardake, kupališta, plaže, biciklističke rute, poučne staze i staze, šetnice, centre za posjetitelje.

U Tablici 11 je navedena primarna turistička infrastruktura

Tablica 11. Primarna javna turistička infrastruktura

Naziv	Tema objekta	Lokacija
Kongresni centar		
Društveni dom i Turističko-informativni centar Lekenik	Kongresni centar	Lekenik
Županijski centar s kongresnom dvoranom	Kongresni centar	Sisak
Interpretacijski centri		
Kulturno-povijesni centar Sisačko-moslavačke županije	Promocija i interpretacija kulturno-povijesnih i prirodnih	Sisak

	znamenitosti Sisačko-moslavačke županije	
Edukativno-prezentacijski centar Natura Sisačko-moslavačke županije	Prezentacija prirodne baštine SMŽ, edukacija	Petrinja
Interpretacijski centar vune	Vuna	Majur
Infocentar industrijske baštine Holandska kuća	Industrijska baština Siska	Sisak
Odmorišta i vidikovci		
Vidikovac Rezac-Krapje	Odmorište/vidikovac	Krapje
Vidikovac Žličarka-Krapje	Odmorište/vidikovac	Krapje
Tradicijski ribolov	Vidikovac	Osekovo
Čardak Osekovo	Vidikovac	Osekovo
Ptica Kosac	Vidikovac	Repušnica
Roda	Vidikovac	Čigoč
Vidikovac na Hrastovačkoj gori	Vidikovac	Petrinja
Drveni vidikovac iznad Gornje Bačuge	Vidikovac	Petrinja, Gornja Bačuga
Vidikovac na Viktorovcu	Vidikovac	Sisak
Osekovo	Odmorište/vidikovac	Osekovo
Lonja	Odmorište/vidikovac	Osekovo
Gaborčina	Odmorište/vidikovac	Gaborčina
Posjetiteljski centri		
Posjetiteljski centar "Crna roda"	Interpretacijski centar, Park prirode Lonjsko polje	Osekovo
Posjetiteljski centar Čigoč	Posjetiteljski centar, Park prirode Lonjsko polje	Čigoč
Posjetiteljski centar Krapje	Posjetiteljski centar, Park prirode Lonjsko polje	Krapje
Posjetiteljski centar Repušnica	Posjetiteljski centar, Park prirode Lonjsko polje	Repušnica
Kupališta i plaže		

Gradsko kupalište Petrinja	Kupalište na rijeci	Petrinja
Gradsko kupalište Zibel	Kupalište na rijeci	Sisak
Prirodne šljunčane plaže	Riječne plaže	Petrinja
Kupalište Letovanić	Kupalište na rijeci	Letovanić
Biciklističke rute		
Kraljeva ruta	Cestovna ruta	Lipovljani
Ruta 1	Cestovna ruta	Topusko
Ruta 2	Cestovna ruta	Topusko
Ruta 3	Cestovna ruta	Topusko
Ruta 4	Cestovna ruta	Topusko
Ruta 5	Cestovna ruta	Topusko
Ruta 6	Brdska ruta	Topusko
Ruta 7	Brdska ruta	Topusko
Ruta LR7	Cestovna ruta	Topusko
Savska ruta	Brdska, cestovna	Lekenik – Sisak – Topusko
Staze, tematske staze i šetnice		
Tenina staza	Poučna staza	Piljenice
Nikolino brdo	Park šuma	Topusko
Lukina zagonetna staza	Sadržaji za djecu	Novska
Putevima Bana Jelačića	Poučna staza	Lekenik
Poučna staza Crkveni jarak	Poučna staza	Mikleuška
Poučna staza Turski stol	Poučna staza	Kutina
Staza graničara	Staza	Lonjsko polje-Krapje

Poučna staza Lebrenica	Staza	Dvor
Staza Brdo Djed	Staza	Hrvatska Kostajnica, brdo Djed
Staza uz Ciglarsku grabu	Staza	Sisak
Šetnica	Šetnica	Hrvatska Dubica
Petrinjska šetnica	Šetnica	Petrinja
Šetnica	Šetnica	Glina
Šetalište Vladimira Nazora	Šetnica	Sisak
Konjičke staze		
Konjička staza Banovsko jezero - Lipik	Konjička staza	Banovsko jezero
Konjička staza Piljenice - mala	Kružna konjička staza	Piljenice
Konjička staza Piljenice - srednja	Kružna konjička staza	Piljenice
Konjička staza Piljenice - velika	Kružna konjička staza	Piljenice
Konjička staza Piljenice - ušće	Kružna konjička staza	Piljenice
Konjička staza Sisak - mala	Kružna konjička staza	Sisak
Konjička staza Sisak - srednja	Kružna konjička staza	Sisak
Konjičke staza Čigoč - Sisak	Konjička staza	Sisak
Konjička staza Voloder – Humka	Kružna konjička staza	Humka
Konjička staza Voloder – Jezero	Kružna konjička staza	Voloder-Jezero
Konjička staza Voloder	Kružna konjička staza	Voloder
Konjička staza Jazavica - velika	Kružna konjička staza	Jazavica
Konjička staza Jazavica – mala	Kružna konjička staza	Jazavica
Plovila, vozila		
Brod Juran i Sofija	Kulturno-povijesna atrakcija	Sisak

Sekundarna je ona infrastruktura koja ne utječe izravno na razvoj turizma i samo je dijelom godine ili samo sporednom funkcijom u službi turizma.

Naziv	Tema objekta	Lokacija
Plovila, vozila		
Plovilo Vodomar	Sezonski	Jasenovac - Krapje
Električni auti/golf vozila	Cjelogodišnje	Jasenovac - Krapje
Čamci na solarni pogon	Sezonski	Jasenovac - Krapje
Biciklističke rute		
Ciklo ruta "Zelena dolina"LR 1 Zelena dolina	Asfalt	Petrinja
Ciklo ruta "Kotar šuma"LR 2 Kotar šuma	Asfalt	Petrinja
Ciklo ruta "Put kestena"LR 4 Ruta kestena	Asfalt	Petrinja
Ciklo ruta "Obalama rijeka"	Asfalt	Petrinja
Biciklistička ruta biciklističko- pješačka staza	Asfalt	Glina
Lokalna i županijska biciklistička ruta	Asfalt	Lekenik
Lokalna i županijska biciklistička ruta	Asfalt	Sisak

2.3. Komunalna infrastruktura

Energetska infrastruktura

Prema Provedbenom programu Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2021. – 2025., proizvodni sustavi električne energije u Sisačko-moslavačkoj županiji su Termoelektrana Sisak i industrijske elektrane Petrokemije Kutina i Rafinerije Sisak.

Prijenosni sustavi međunarodnog i državnog značaja sastoje se od postojećih dalekovoda, a distribuciju električne energije na području županije vrše HEP Operator distribucijskog sustava d.o.o. Elektre Sisak, Elektre d.o.o. Križ i Elektre d.o.o. Velika Gorica.

Sustav plinoopskrbe sastoji se od magistralnih plinovoda, mjerno redukcijskih stanica (MRS) i lokalnih plinovoda. Sjeverni i sjeveroistočni dio županije, koji je bolje pokriven plinskom mrežom snabdijeva se plinom iz magistralnih plinovoda Ivanić Grad – Kutina - Novska i Kozarac - Sisak. Posavski i podravski plinoopskrbni sustavi spojeni su plinovodom Kutina – Garešnica - Virovitica. Na području općine Velika Ludina nalazi se podzemno skladište plina Okoli radne zapremine oko 350 000 m³ s planom povećanja kapaciteta na 500 000 m³. Na području županije svoje skladišne i transportne kapacitete imaju Jadranski naftovod d.d. (JANAF) i INA Industrija nafte d.d., a županija raspolaže dovoljnim potencijalom za proizvodnju električne energije iz OIE.

U funkciji je bilo ukupno 51 postrojenje za korištenje OIE ukupne instalirane snage 11,53 MW, od kojih je najveći broj sunčanih elektrana i to 42. Važno je spomenuti i tri elektrane-toplane na biomasu (BE-TO) u Glini i Sisku. Na području županije nalaze se tri prostora s utvrđenim ležištima energetske sirovine geotermalne vode: 7 bušotina u Topuskom, 5 na području Siska i bliže okolice te 1 u okolici grada Petrinje dok se na području grada Gline provode istraživanja.

Infrastruktura za mobilnost i internetsku povezanost

Prema Planu razvoja Sisačko-moslavačke županije do 2027. godine, prostorom županije prolaze dvije autoceste, A3 koja je dio paneuropskog koridora ukupne duljine 64 km i A11, ukupne duljine 48,1 km, a čiji se preostali dio od 10,9 km gradi i bit će završen u sljedećih nekoliko godina.

Cestovna mreža obuhvaća i ukupno 453 km državnih cesta, 647 km županijskih i 579 km lokalnih te preko 2000 km nerazvrstanih cesta, kao i ukupno 255 mostova. Najveća gustoća prometa primjećuje se na državnoj cesti D30 na brojačkom mjestu Žažina, kod izlaska s autoceste A11, gdje je prosječni godišnji (PGDP) promet u stalnom porastu. Prometna zagušenost na toj dionici smanjit će se dovršetkom izgradnje autoceste od Lekenika do Siska. Veliko prometno opterećenje zabilježeno je i u centru Kutine na cesti D45 stoga je važna realizacija projekta izgradnje obilaznice grada Kutine.

Prostorom županije prolazi međunarodna pruga RH1 TEN-T sveobuhvatna mreža (Paneuropski koridor X), Salzburg - Solun, ukupne duljine kroz Hrvatsku 317 km. Postojeću željezničku mrežu prema vrstama pruga, čini 155,5 km međunarodnih, 20,5 km regionalnih i 15,5 km lokalnih pruga. Kako željeznički promet predstavlja ekološki i ekonomski najprihvatljiviji oblik transporta, planirana su veća ulaganja u taj sektor. Interoperabilni željeznički sustav podrazumijeva razvoj, izgradnju i obnovu sveobuhvatne željezničke mreže s ciljem promicanja modalnog prelaska s ceste na željeznicu i riječni promet te integraciju lokalnog, međuregionalnog i međunarodnog željezničkog prometa.

Uspostavom visokokvalitetnog željezničkog sustava utječe se na povećanje sigurnosti, ekonomske učinkovitosti te smanjenje negativnih utjecaja na okoliš. U okviru razvojnih prioriteta, važnim se smatra i poticanje ponovnog oživljavanja željezničkog prometa unskim koridorom koji je u prijeratnom razdoblju osiguravao brzu i sigurnu vezu između središnje Hrvatske i srednje Dalmacije te Bosne i Hercegovine.

U Sisačko-moslavačkoj županiji nalazi se središnji dio riječnih putova u Republici Hrvatskoj i dio su prometnog sustava sveobuhvatne mreže TEN-T-a. Obuhvaćaju vodne putove rijeke Save u dužini 117 km, Kupe u dužini 5,9 km i Une u dužini 15 km, a klasificirani su kao međunarodni plovni putevi I., II. i III. klase. Važno čvorište riječnog prometa državnog i županijskog značaja je grad Sisak s Lukom Sisak na Savi. Pored naselja Crnac, vrši se prekrcaj sirove nafte prvenstveno radi opskrbe sisačke Rafinerije, dok se na lijevoj obali Save u Galdovu nalazi brodogradilišno пристаниšte.

Luka Sisak ujedno je i putnička unutarnja luka uglavnom za potrebe lokalnog izletničkog prometa s javnim putničkim i 35 komunalnim pristaništem na rijeci Kupi. U Sisku je i sjedište jedinog hrvatskog riječnog prijevoznika naziva Dunavski Lloyd. Revitalizacija plovnosti rijeke Save

značajno će utjecati na pouzdanost i sigurnost plovidbe, kao i na jačanje uloge Luke Sisak kao tranzitnog središta za transport nafte unutar i izvan granica RH. Modernizacijom ključne TEN-T infrastrukture na unutarnjim plovnim putovima te integracijom riječnog prometa u intermodalnu transportnu mrežu, doprinosi se stvaranju uvjeta za intenzivniji razvitak riječnog prometa kao ekološki prihvatljivijeg i energetski manje zahtjevnog oblika prijevoza i smanjuju se negativni učinci na okoliš i prirodne resurse.

Na području županije postoji nekoliko malih sportskih i gospodarsko-poljoprivrednih uzletišta i heliodrom u Popovači. Unaprjeđenje zračnog prometa planira se postići izgradnjom heliodroma u Sisku i uzletno-sletnih staza te popratne infrastrukture sportsko-rekreativne i turističke namjene, kao i postizanje lokalne i regionalne mobilnosti u slučaju incidentnih situacija i hitnih intervencija.

Prema podacima HAKOM-a za četvrti kvartal 2022. godine Sisačko-moslavačka županija ima 29 440 priključaka na širokopojasni Internet. S obzirom da je broj kućanstava prema popisu stanovništva iz 2021. godine 62 601, to znači da je 47,33% kućanstava pokriveno priključkom na širokopojasni Internet što predstavlja značajno poboljšanje u odnosu na 2021. kada je taj postotak bio 37,33%. U 2023. godini taj podatak iznosi 55,10 %, što predstavlja povećanje u odnosu na sve protekle gledane godine. Pristup širokopojasnom internetu potrebno je unaprijediti te poboljšati infrastrukturu koja će omogućiti bolju i bržu internetsku povezanost korisnicima.

Razvojne potrebe županije obuhvaćaju prometno rasterećenje gradskih sredina izgradnjom obilaznih cestovnih pravaca, smanjenje prometne zagušenosti na pojedinim dionicama, zatim prilagođavanje ponude javnog prijevoza potražnji lokalnog stanovništva te poboljšanje povezanosti većih županijskih, međuzupanijskih i državnih središta javnim prijevozom. Isto tako, rekonstrukcijom i modernizacijom razvrstane i nerazvrstane cestovne prometne mreže, razvojem infrastrukture za ekološki prihvatljiva vozila i alternativnih oblika prijevoza te integracijom svih oblika javnog prijevoza, omogućit će se brojne ekonomske i razvojne prednosti za stanovništvo i gospodarstvo, postići okolišno prihvatljiviji oblik prometa i značajno povećanje prometne sigurnosti.

Kao jedan od oblika individualnog javnog prijevoza ekološke prihvatljivosti, naročito u gradovima, ističe se širenje biciklističke i pješačke infrastrukture.

Vodoopskrba i odvodnja

Prema strateškim dokumentima Sisačko-moslavačke županije, Provedbenom programu Sisačko-moslavačke županije za razdoblje 2021. – 2025. te Planu razvoja Sisačko-moslavačke županije do 2027. godine, vodoopskrba pitkom vodom se na području Sisačko-moslavačke županije provodi putem pet vodoopskrbnih sustava: Petrinja - Sisak, Hrvatska Kostajnica, Moslavačka Posavina, Općine Jasenovac te Glina – Gvozd (vodoopskrbni sustav Glina i sustav Gvozd - Topusko). Djelatnost javne vodoopskrbe provodi 11 komunalnih tvrtki u vlasništvu gradova i općina. Ukupna duljina vodoopskrbne mreže u 2020. iznosila je 1958 km, a zahvaćene

količine vode 12 949 tis.m³. Dio stanovništva opskrbljuje se vodom iz lokalnih vodovoda i dijelom iz pojedinačnih izvora, vlastitih zdenaca i cisterni. Sustav javne odvodnje s pročišćavanjem otpadnih voda u Sisačko-moslavačkoj županiji ne pokriva u cijelosti sva područja i ne prati stupanj izgrađenosti sustava vodoopskrbe. Postojećim sustavima odvodnje u većim naseljima pokriveni su dijelovi urbanih i radnih zona, dok za prihvat otpadnih voda iz domaćinstava u naseljima bez kanalizacijskog sustava služe septičke jame, a recipijenti su vodotoci i melioracijski kanali. Stupanj priključenosti stanovništva na sustav javne odvodnje je nejednak, u dijelu županije na sustav je priključeno više od 70 % kućanstava. Ukupna količina ispuštene otpadne vode u 2020. godini iznosila je 7258 tis.m³, a ukupna duljina kanalizacijske mreže 570 km.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo za 2019. godinu, u županiji je na javnu vodoopskrbu priključeno 88,4 % stanovnika, a na sustav lokalne vodoopskrbe 2,64 %. U 2022. godini postotak priključenosti na javnu vodoopskrbu iznosio je 89,9 %, dok je na lokalnu bio nešto manji nego 2019. godine i iznosio je 2,0 %. Na razini RH priključenost stanovništva na javnu vodoopskrbu iznosio je oko 91 % i lokalnu 1,5 % u 2019. godini, a u 2023. 92,7 % na javnu vodoopskrbu te 1,3 % na lokalnu.

Kako bi se održao standard kakvoće vode za ljudsku potrošnju na području županije, važno je sustavno praćenje relevantnih tipova utjecaja na stanje voda, kemijskog i mikrobiološkog onečišćenja i drugih opterećenja te njihovih utjecaja na vodnim područjima, kao i daljnji razvoj magistralnih cjevovoda i vodoopskrbne mreže. Sustav javne odvodnje s pročišćavanjem otpadnih voda u Sisačko-moslavačkoj županiji ne pokriva u cijelosti sva područja i ne prati stupanj izgrađenosti sustava vodoopskrbe.

Postojećim sustavima odvodnje u većim naseljima pokriveni su dijelovi urbanih i radnih zona, dok za prihvat otpadnih voda iz domaćinstava u naseljima bez kanalizacijskog sustava koriste septičke jame koje bi trebale biti vodonepropusne te se prazniti putem ovlaštenih osoba. Stvarna situacija nažalost nije takva i recipijenti su najčešće vodotoci, melioracijski i drugi odvodni kanali.

Stupanj priključenosti stanovništva na sustav javne odvodnje je nejednak te je na sustav priključeno više od 70 % kućanstava. Ukupna količina ispuštene otpadne vode u 2020. godini iznosila je 7258 tis. m³, a ukupna duljina kanalizacijske mreže 570 km. Problem odvodnje županije nije samo nedovoljna razvijenost kanalizacijske mreže, već i njena starost i propusnost te nedostatak uređaja za obradu otpadnih kanalizacijskih voda. Razvojnu potrebu predstavlja poticanje uspostave funkcionalnog sustava odvodnje i obrade otpadnih voda posebno u zonama sanitarne zaštite izvorišta te povećanje stupnja priključenosti korisnika na sustav javne odvodnje.

Gospodarenje otpadom

Odlaganje i zbrinjavanje otpada na području Sisačko-moslavačke županije planirano je u cilju uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom, u Regionalnom centru za gospodarenje otpadom Šagulje i Centru za gospodarenje otpadom Babina gora. Na području Sisačko-moslavačke županije usluge javnog prikupljanja svih vrsta te obradu određenih kategorija otpada prema podacima Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije, Izvješću o komunalnom otpadu

za 2023. godinu, obavlja dvanaest trgovačkih društava u javnom vlasništvu jedinica lokalne i područne samouprave. Organiziranim prikupljanjem otpada obuhvaćeno je 100 % stanovništva županije, prema istome izvješću. Također, isto izvješće navodi podatak za 2023. o udjelu županije u ukupnim količinama komunalnog otpada iz turizma koji iznosi 0,04 % od ukupno nastalog komunalnog otpada koji iznosi 43 742 t, dok je udio otpada iz turizma u nastaloj količini komunalnog otpada županije 0,17 %. Stopa odvojenog sakupljanja komunalnog otpada u okviru javne usluge u 2023. godini iznosi 27 % na razini Sisačko-moslavačke županije, dok je na republičkoj razini taj iznos 29 %. Govorimo li o reciklaži i oporabljivosti otpada, u Sisačko-moslavačkoj županiji tijekom 2023. godine reciklirano je 17 % otpada te 17 % otpada je oporabljeno. Na republičkoj razini ti podaci iznose 20 odnosno 22 %.

Prema popisu službenih odlagališta otpada ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša, na području SMŽ je postojalo 10 odlagališta i to: Barutana, Blatuša, Ćore, Gmajna, GO Kutina, Goričica, Kurjakana, Rosulje, Taborište i Vladića jama. Odlukom o redoslijedu i dinamici zatvaranja odlagališta („Narodne novine“, broj 3/19 i 17/19) s 31.12.2018. godine zatvorena su 4 odlagališta (Ćore, Vladića jama, Barutana i Blatuša), a već je ranije zatvoreno odlagalište u Hrvatskoj Kostajnici. Ostala odlagališta, njih 5 (u Glini, Petrinji, Novskoj, Kutini i Sisku) će se sanirati i zatvarati sukladno završetku sanacije i otvaranju regionalnih centara za gospodarenje otpadom. Postojeći sustav gospodarenja otpadom potrebno je unaprijediti odnosno izgraditi građevine za gospodarenje otpadom, pretovarne stanice te poticati uporabu, sanaciju i zatvaranje ilegalnih odlagališta otpada. Potreban je i daljnji razvoj reciklažnih dvorišta s potrebnom opremom te aktivnosti usmjerene informiranju i edukaciji građana i gospodarskih subjekata.

2.4. Prometna infrastruktura

Cestovni promet

Sisačko-moslavačka županija prometno je čvorište kojim prolaze dvije autoceste, A3 koja je dio paneuropskog koridora ukupne duljine 64 km i A11 ukupne duljine 48,1 km. Ukupno je 453 km državnih, 645 km županijskih i 579 km lokalnih cesta te 2000 km nerazvrstanih u cestovnoj mreži županije, kao i 255 mostova. Najveća gustoća prometa zabilježena je u Žažini, na državnoj cesti D30 kod izlaska s autoceste A11. Na tom je dijelu prosječni godišnji promet u stalnome porastu.

Veliko prometno opterećenje zabilježeno je i u centru Kutine na cesti D45 stoga je važna realizacija projekta izgradnje obilaznice grada Kutine.

Željeznički promet

Željezničku mrežu u Sisačko-moslavačkoj županiji čini 155,5 km međunarodnih, 20,5 km regionalnih i 15,5 km lokalnih pruga. Prostorom županije prolazi međunarodna pruga RH1 TEN-T sveobuhvatna mreža Salzburg – Solun, duljine kroz Hrvatsku 317 km. Budući da je željeznički

promet ekološki i ekonomski najprihvatljiviji oblik transporta, planirana su veća ulaganja u taj sektor.

Interoperabilni željeznički sustav podrazumijeva razvoj, izgradnju i obnovu sveobuhvatne željezničke mreže s ciljem promicanja modalnog prelaska s ceste na željeznicu i riječni promet te integraciju lokalnog, međuregionalnog i međunarodnog željezničkog prometa. Uspostavom visokokvalitetnog željezničkog sustava utječe se na povećanje sigurnosti, ekonomske učinkovitosti te smanjenje negativnih utjecaja na okoliš.

Riječni promet

Središnji dio riječnih putova u Republici Hrvatskoj nalazi se u Sisačko-moslavačkoj županiji kao dio prometnog sustava sveobuhvatne mreže TEN-T te obuhvaćaju vodne putove rijeke Save u dužini od 117 km, Kupe u dužini 5,9 km i Une u dužini od 15 km te su klasificirani kao plovni putovi I., II. i III. klase.

Grad Sisak s lukom na Savi je važno čvorište riječnog prometa državnog i županijskog značaja. Pored naselja Crnac prekrca se sirova nafta u svrhu opskrbe sisačke Rafinerije, a na lijevoj obali Save u Galdovu nalazi se brodogradilišno pristanište. Luka Sisak je i putnička unutarnja luka i to uglavnom za potrebe lokalnog izletničkog prometa s javnim putničkim i komunalnim pristaništem na rijeci Kupi.

Rehabilitacija plovnosti rijeke Save značajno će utjecati na pouzdanost i sigurnost plovidbe, kao i na jačanje uloge Luke Sisak kao tranzitnog središta za transport nafte unutar i izvan granica RH. Modernizacijom ključne TEN-T infrastrukture na unutarnjim plovnim putovima te integracijom riječnog prometa u intermodalnu transportnu mrežu doprinosi se stvaranju uvjeta za intenzivniji razvitak riječnog prometa kao ekološki prihvatljivijeg i energetski manje zahtjevnog oblika prijevoza te se smanjuju negativni učinci na okoliš i prirodne resurse.

Zračni promet

Na području županije postoji nekoliko malih sportskih i gospodarsko-poljoprivrednih uzletišta i heliodrom u Popovači. Unaprjeđenje zračnog prometa planira se postići izgradnjom heliodroma u Sisku i uzletno-sletnih staza te popratne infrastrukture sportsko-rekreativne i turističke namjene, kao i postizanje lokalne i regionalne mobilnosti u slučaju incidentnih situacija i hitnih intervencija.

Granični prijelazi

Budući da Sisačko-moslavačka županija dijelom graniči s Bosnom i Hercegovinom, na njenom su području četiri granična prijelaza:

GP Jasenovac

GP Hrvatska Dubica

GP Hrvatska Kostajnica

GP Dvor koji je otvoren samo za promet putnika i osobnih vozila.

Svi granični prijelazi su cestovni prijelazi.

2.5. Analiza stanja digitalizacije

Digitalni alati za upravljanje destinacijom koriste se u manjoj mjeri, kao i sustavi za praćenje i analizu interakcije s posjetiteljima, ali su prepoznati kao važni za razvoj turizma. On-line rezervacije smještaja na platformama te namjene postoje, te je u posljednjih nekoliko godina u velikom porastu, iako i dalje nije iskorišten njihov puni potencijal kao i sve mogućnosti koje pružaju. Potrebna je edukacija dionika u turizmu u informatičkim, komunikacijskim te vještinama prodaje kako bi se osvijestila i važnost digitalizacije u poslovanju.

Na području Sisačko-moslavačke županije vidljiv je veći napredak od 2018. godine u razvoju digitalne infrastrukture te u unaprjeđenju već postojećih objekata s digitalnim sadržajima. Neki od primjera su Holandska kuća u Sisku, Edukativno-prezentacijski centar Natura SMŽ u Petrinji, Posjetiteljski centar Osekovo, Centar za vunu Majur, Centar gaming industrije u Novskoj, Kulturno-povijesni centar SMŽ, Centar znanja i planetarij - Munjara... Unatoč izazovima koji postoje u razvoju digitalne infrastrukture na području Sisačko-moslavačke županije, postoje daljnje mogućnosti za napredak koje će svakako biti iskorištene, a kroz strateške investicije, edukaciju i suradnju s privatnim sektorom, digitalna tehnologija može unaprijediti kvalitetu turističke ponude, ali i života na ovome području te stvoriti mogućnosti za otvaranje novih radnih mjesta.

2.6. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama

Središnji dio svake društveno odgovorene i održive turističke politike svakako treba i mora biti pristupačnost turističkih destinacija, a još više s obzirom na to da prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije iz 2023., 1,3 milijarde ljudi ili čak 16 % svjetske populacije, ima značajan invaliditet. Osiguravanje pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom nije samo pitanje ljudskih prava nego i poslovna prilika destinacijama i subjektima u njoj da omoguće prihvata svih posjetitelja i na taj način povećaju prihod. Poboljšanje pristupačnosti može povećati konkurentnost, a evidentni su dokazi da osnovne prilagodbe objekata, pružanje točnih informacija i razumijevanje potreba osoba s invaliditetom mogu rezultirati povećanim brojem posjetitelja, doprinijeti kvaliteti boravka i doživljaja gostiju, ali i kvaliteti života lokalnog stanovništva.

Pristupačni turizam podrazumijeva neprestano osiguravanje dostupnosti turističkih destinacija, proizvoda i usluga svim osobama, bez obzira na ograničenja, invaliditet ili dob. Pristupačnim su turizmom obuhvaćeni turistički lokaliteti u javnom i privatnom vlasništvu, a unaprijeđenja pristupačnosti i dostupnosti koriste kako osobama s trajnim invaliditetom, tako i roditeljima s malom djecom, osobama starije životne dobi, osobama koje su trenutno onemogućene u aktivnostima zbog određenih ozljeda ili stanja te njihovim suputnicima.

S obzirom na to da različiti ljudi imaju različite potrebe i mogućnosti koje mogu biti povezane sa životnom dobi, tjelesnim ili mentalnim stanjem, željama ili preferencijama, pristupačni turizam otvara mogućnosti iskorištavanja potencijala u ovoj niši. Pristupačni turizam prilika je za povećanje turističkih dolazaka i promociju destinacije, naročito ako u obzir uzmemo to da su osobe s invaliditetom najveća manjinska skupina u svijetu, a među 300 milijuna putnika s invaliditetom u svijetu, čak je 30 milijuna osoba s invaliditetom koje se kreću u invalidskim kolicima. Pristupačni turizam stoga podrazumijeva vrstu usluga koje mogu konzumirati svi putnici jednako prilikom doživljavanja turističkih iskustava.

Sisačko-moslavačka županija kao turistička destinacija još uvijek nije dovoljno pristupačna osobama s invaliditetom, što u skorijoj budućnosti treba mijenjati, a primjer dobre prakse moguće je vidjeti na primjerima Kenije, Cipra, Maroka i Portugala te Grčke koje su razvile atraktivne turističke pakete s proizvodima pristupačnog turizma.

Poticaj razvoju pristupačnog turizma svakako su potencijali koje sisačko-moslavačko područje ima, a koje treba iskoristiti s obzirom na to da osobe s invaliditetom gotovo uvijek putuju s pratnjom, što može uključivati od jedne osobe do cijele obitelji u pratnji, a isto tako, dobri su potrošači budući da u destinaciji ostaju duže te ostvaruju veći broj noćenja, a s tim otvaraju i druge oblike potrošnje pri čemu su spremni platiti i više za usluge koje drugdje ne mogu dobiti. Ono što je jako važno, osobe s invaliditetom se uglavnom vraćaju u destinaciju kojom su bile zadovoljne, a danas je još uvijek relativno malen broj destinacija koje su prilagođene osobama s invaliditetom pa tu činjenicu valja iskoristiti kako bi se destinacija čim prije i čim bolje pripremila za pristupačan turizam.

S obzirom na stanje pristupačnosti, prilika je u razvoju pristupačnog turizma i u besplatnim promocijama budući da osobe koje putuju često dijele svoje dojmove, a naročito osobe s invaliditetom koje su često članovi određenih organizacija i udruga kroz koje mogu dijeliti iskustva.

Osim dobre reklame, pristupačna destinacija ugodnija je i stanovnicima koji ondje žive, a i ovakav način turističkog razvoja omogućuje produljenje sezone, što je izuzetno bitno.

Prema Izvješću Mapping and Performance Check of the Supply of Accessible Tourism Services iz 2015. godine, na području Europske unije detektirano je 313 286 pružatelja pristupačnih turističkih usluga i proizvoda koji zadovoljavaju tržište pristupačnog turizma u koji ubrajamo starije osobe, osobe s invaliditetom, obitelji s malom djecom i osobe s različitim posebnim zahtjevima pristupa. Prema Smjernicama i uputama za izradu Plana upravljanja destinacijom, pristupačnost se odnosi na primjenu univerzalnog dizajna koji ljudima s poteškoćama u kretanju ili vizualnim/auditivnim te kognitivnim poteškoćama i posebnim potrebama omogućuje normalno i samostalno funkcioniranje kroz osigurane pristupačne usluge, proizvode i okruženje. U tom se kontekstu analiza pristupačnosti razmatra kroz četiri glavna aspekta: fizičku

pristupačnost turističke infrastrukture i javnih prostora, komunikacijsku pristupačnost kroz informacije, signalizaciju i označavanje, pristupačnost usluga smještaja, ugostiteljskih objekata te kulturnih i zabavnih sadržaja i društvenu i kognitivnu pristupačnost u smislu kulturalne osjetljivosti i obuke osoblja.

Pristupačni turizam uključuje implementaciju univerzalnog dizajna koji osobama s poteškoćama u kretanju, smetnjama vida ili sluha te kognitivnim poteškoćama, omogućuje neovisno funkcioniranje i korištenje pristupačnih proizvoda, usluga i okruženja budući da podrazumijeva uvjete u kojima proizvode, sustave, usluge, okruženja i objekte mogu koristiti sve osobe, bez obzira na karakteristične potrebe i sposobnosti. U tom su kontekstu analizirane turističke atrakcije na prostoru Sisačko-moslavačke županije te je zaključeno kako su atrakcije u koje je ulagan novac povučen iz europskih fondova prilagođene širokom spektru korisničkih potreba pa uz prateću infrastrukturu imaju i infrastrukturu koja olakšava kretanje ljudima s poteškoćama u kretanju te prilagođeno korisničko iskustvo za one koji imaju problema s vidom i/ili sluhom. Smještajna ponuda u većini slučajeva nije prilagođena osobama s posebnim potrebama ili je prilagođena onoliko koliko treba da bi se zadovoljili zakonski minimumi, a i ugostiteljska te zabavna ponuda, kao i sakralni objekti prilagođeni su slabo ili nikako.

2.9. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji (javne usluge i servisi)

Razvoj turizma u nekoj destinaciji zahtijeva kako adekvatnu organiziranost, tako i dostupnost različitih usluga koje koriste i turisti, ali i domaće stanovništvo. Sisačko-moslavačka županija kao destinacija u razvoju može i mora poboljšati i prilagoditi javne usluge kako bi osigurala kvalitetno iskustvo boravka za sve, domaće stanovništvo i turiste.

Osnovne uslužne djelatnosti na području Sisačko-moslavačke županije uključuju trgovine i ugostiteljske objekte, a ponuda je zadovoljavajuća u većim mjestima županije u kojima postoje veći trgovački centri te tržnice. Manja se mjesta opskrbljuju u lokalnim trgovinama čija mreža postoji na području cijele županije, a u izoliranim mjestima postoje pokretne trgovine.

Ponuda restorana je dobra u većim mjestima županije, dok je u manjima svedena na malene ugostiteljske objekte tipa *caffe bara* u kojima nije moguće konzumirati hranu. Na području Sisačko-moslavačke županije djeluju i obiteljska poljoprivredna gospodarstva na kojima je moguće nabaviti lokalne i autohtone proizvode, a neki od njih imaju i restoransku ponudu te konak.

Zanatske i obrtničke usluge koncentrirane su u većim mjestima županije, tek ponegdje u manjim mjestima je moguće dobiti uslugu popravka automobila ili bicikla, kao i usluge frizera ili kozmetičara.

Osnovne zdravstvene usluge dostupne su lokalnom stanovništvu i turistima iako posebna turistička ambulanta ne postoji, a ni dostupnost zdravstvenih usluga nije jednaka na svim područjima županije budući da su domovi zdravlja i privatne ordinacije koncentrirani u većim mjestima odnosno urbanim područjima županije. U Sisku postoji opća bolnica dr. Ivo Pedišić, a na području županije djeluju još i Neuropsihijatrijska bolnica dr. Ivan Barbot Popovača te u Petrinji Specijalna bolnica za kronične bolesti Petrinja. Dom zdravlja ima sjedište u Sisku, a ispostave se nalaze u Kutini i Petrinji. Hitni slučajevi su pokriveni i mobilnim timovima, a kod težih intervencija

na udaljenim područjima bolesnike prevoze helikopteri do bolnica u Zagrebu. Ruralna područja su pokrivena ambulantama opće i dentalne medicine.

Ljekarnička mreža postoji na području čitave županije, ali su ljekarne u ruralnim sredinama slabije raspoređene te uglavnom rade u jednoj smjeni.

Vjerske zajednice su na području Sisačko-moslavačke županije organizirane uglavnom za domaće stanovništvo, ali nema zapreka korištenju niti turistima.

Muzeji, galerije, knjižnice i centri za kulturu smješteni su u urbanim područjima, a na ruralnim područjima moguće je vidjeti uglavnom privatne zbirke usko vezane uz lokalno stanovništvo i život.

Sportski objekti na području Sisačko-moslavačke županije namijenjeni su prvenstveno domaćem stanovništvu, ali je ponudu moguće konzumirati i turistički. U županijskom središtu postoje zatvoreno klizalište koje radi veći dio godine, zatvoreni olimpijski bazen, otvoreni bazeni, teniski i padel tereni, nogometni stadion, igralište za baseball, biciklističke staze te privatne fitness dvorane.

Osnovne financijske usluge dostupne su u županijskim gradovima, dok bankomati osim u gradovima postoje i u nekim općinskim središtima. Urbana su područja bolje prilagođena i modernim platežnim sredstvima. Administrativne su usluge ograničene na gradove. Poštanske usluge postoje u svim dijelovima županije, ali su u ruralnim područjima odnosno općinskim središtima ruralnih područja ograničenog kapaciteta.

Veterinarske usluge pružaju se uglavnom u urbanim dijelovima županije, u samim gradovima ili vrlo blizu istih. Postoje dežurne službe za liječenje životinja, a na području županije nalazi se i nekoliko skloništa za životinje.

Prema Planu razvoja Sisačko-moslavačke županije do 2027. godine, na području Sisačko-moslavačke županije registrirano je preko 1600 organizacija civilnog društva odnosno udruga u različitim područjima djelovanja. Registrirane organizacije civilnog društva djeluju u mnogobrojnim i različitim područjima, a među njima su najzastupljenije udruge iz područja sporta te kulture i umjetnosti koje su često i nositelji manifestacija koje se održavaju na području županije. Manji je broj udruga iz područja održivog razvoja, informatike, humanitarnog i karitativnog područja te zdravstva.

Organiziranost i dostupnost usluga na području Sisačko-moslavačke županije bolja je u urbanim sredinama, dok je u ruralnim to još uvijek izazov budući da uglavnom ne pokriva niti osnovne potrebe stanovništva.

2.10. Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala

Prema statističkim podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje Područnih ureda Sisak i Kutina, krajem lipnja 2025. godine na području Sisačko-moslavačke županije u evidenciji nezaposlenih spomenutog zavoda, registrirano je 4080 nezaposlenih osoba. U odnosu na svibanj 2025. godine u kojemu je bilo 4188 nezaposlenih osoba, zabilježen je pad nezaposlenosti za 2,6 %, a u odnosu

na lipanj 2024. u kojemu je bilo 5119 nezaposlenih osoba, broj nezaposlenih je manji za 20,3 %. Najviše je nezaposlenih osoba starosti između 55 i 59 godina, a najmanje nezaposlenih starosti između 25 i 29 godina. U evidenciju nezaposlenih tijekom lipnja 2025. godine novoprijavljeno je 469 osoba i to najviše onih sa završenim trogodišnjim srednjim školama. Iz radnog odnosa došlo je 319 osoba, izravno iz redovnog školovanja 54 osobe i iz neaktivnosti ukupno 95 osoba.

Tijekom lipnja 2025. godine navedenim su područnim uredima prijavljene potrebe za 539 radnika, što je u odnosu na svibanj 2025. godine 19 potreba manje, a u odnosu na lipanj 2024. godine čak 37 potreba manje. Najviše su traženi radnici za područje poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, zdravstvenoj zaštiti i socijalnoj skrbi te u prerađivačkoj industriji i građevinarstvu. Tijekom lipnja 2025. godine na osnovi radnog odnosa zaposleno je 366 osoba, najviše onih sa završenim trogodišnjim srednjoškolskim obrazovanjem.

U djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane tijekom 2024. godine na području Sisačko-moslavačke županije bilo je 2955 tvrtki koje su zapošljavale 20 991 radnika. Za usporedbu, godinu prije odnosno 2023. godine bila je 2801 tvrtka s 20 375 zaposlenih osoba. Ukupno je zaposlenih osoba tijekom 2024. godine na području županije bilo 40 240, a tijekom 2023. godine 40 739 iz čega je vidljiv pad u broju zaposlenih u ovoj djelatnosti. Također, najtraženija radna mjesta u ovoj djelatnosti su povezana s pripremom i posluživanjem hrane, a to su kuhari, slastičari i konobari.

Na području Sisačko-moslavačke županije postoji potreba za razvojem ljudskih potencijala u području turizma kako bi se turizam podigao na višu razinu te na taj način mogao pružiti i posebno iskustvo posjetiteljima. Potreba za kvalificiranim radnicima postoji, ali je daleko manja nego u obalnom području što je i normalno te slijedi turistički razvoj ovoga područja. Većina zaposlenih u segmentu turizma je nižeg obrazovnog statusa što slijede i niže prosječne plaće. Budući da kontinentalni turizam nema toliko snažno izraženu sezonalnost kao obalni, zaposleni rade tijekom cijele godine. Bez obzira na sve navedeno, postoji potreba za kvalitetnom radnom snagom koja može zadovoljiti sve složenije zahtjeve turista, što znači da mora ovladati sve većim brojem vještina, od komunikacijskih i prodajnih do digitalnih i zelenih, ali i biti u mogućnosti raditi prekovremeno i vikendom, što radnici često odbijaju budući da su naknade i beneficije za radnike spremne udovoljiti potrebama rada u takvim uvjetima, često nedovoljno visoke jer su vezane uz razinu kvalifikacije.

Kako bi se ovome problemu doskočilo, potrebno je unaprijediti kvalitetu strukovnog obrazovanja i učiniti ga atraktivnim osnovnoškolcima koji biraju daljnje obrazovanje, ali i omogućiti fleksibilno cjeloživotno obrazovanje djelatnika u turizmu i ugostiteljstvu kako bi radnici mogli pratiti trendove u razvoju turizma. Modernizacija postojećih obrazovnih programa treba ići kroz uvođenje inovativnih odgojno-obrazovnih metoda te kroz razvoj strukovnih i modularnih kurikuluma koji će omogućiti stjecanje specijaliziranih znanja u početnom i kontinuiranom strukovnom obrazovanju, bilo da se radi o osposobljavanju ili usavršavanju. U svrhu usklađivanja obrazovne politike i kontinuiranog praćenja potreba tržišta rada, potrebno je poticati suradnju obrazovnih institucija, poslodavaca i socijalnih partnera, a dodatno poticati poslodavce i obrazovne ustanove na suradnju u području naukovanja na radnom mjestu kao i osposobljavanja djelatnika nižih razina kvalifikacije kroz fleksibilne obrazovne programe prilagođene njihovim potrebama i mogućnostima. Kvalitetu obrazovanja treba podizati i opremljenost, ali i podizanjem vještina, znanja i sposobnosti obrazovnog kadra.

Provedbenim programom Ministarstva turizma i sporta za razdoblje 2021. – 2024. godine, definirane su mjere koje treba provoditi u segmentu razvoja ljudskih potencijala. Mjera 35. Poticati i promovirati zanimanja u sektoru turizma i ugostiteljstvu te Mjera 36. Usklađivati kompetencije ljudskih potencijala sa zahtjevima radnih mjesta i tržišta rada u turizmu usmjerene su na promociju zanimanja vezanih uz turizam kako bi se povećala kompetencija te podigla kvaliteta ljudskih potencijala, a mlade motiviralo na rad u turizmu, kao i na povezivanje obrazovnih institucija i poslodavaca u sektoru turizma i ugostiteljstva.

Interes učenika i studenata te mladih ljudi potrebno je poticati i stipendijama za što treba izraditi programe stipendiranja i na taj način usmjeravati učenike u tražena zanimanja kako bi čim prije ušli na tržište rada na potrebne pozicije.

2.11. Analiza komunikacijskih aktivnosti

Za analizu komunikacijskih aktivnosti uzete su internetske stranice Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije te kanali društvenih mreža budući da je ista nositeljica turističke promidžbe odnosno komunikacijskih aktivnosti prema turističkom tržištu. Sisačko-moslavačka županija veliko je i vrlo specifično područje pa su izrada i održavanje stranice Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije izazov budući da na tržištu zanimljiv i prihvatljiv način treba prikazati puno različitih sadržaja.

Službena internetska stranica smještena je na adresi <https://visitsisakmoslavina.hr/> te je vrlo prepoznatljivih obilježja – stranicom dominiraju plava i zelena boja kao boje županije, obogaćena je lijepim fotografijama koje prate i informativni tekstovi o području županije, turističkoj ponudi, povijesti kao i informacije za turiste. Na naslovnoj stranici nalazi se koristan interaktivan pretraživač u kojemu je moguće tražiti odabrati pojmove za pretragu Što posjetiti/Događanja/Eno-gastro/Smještaj/Turističke informacije i pretraživati po pojmu, lokaciji ili datumu. Informacije su recentne i fotografski i tekstualno dobro opremljene. Isto tako, vidljive su najvažnije destinacije te su prikazane na način koji izaziva zanimanje i znatiželju. Stranica je prevedena i na engleski jezik.

Fotografije kao vizualni sadržaji stranice doprinose atraktivnosti ponude, a vizualni identitet iskomuniciran je i fotografijama prirode, znamenitosti, gastronomske ponude, manifestacija i slično. S obzirom na veliku površinu kao i veliku različitost županije, na stranici su istaknute destinacije Sisak, Petrinja, Novska, Moslavina, Park prirode Lonjsko polje, Topusko, Lipovljani, Lekenik, Jasenovac, Banovina – Pounje.

Navigacija na stranici je jasna i intuitivna, a postoji i jasno istaknut obrazac za kontakt što omogućuje lakšu komunikaciju s turističkom zajednicom.

Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije raspolaže i s tiskanim promotivnim materijalima koje je moguće pogledati i na gore navedenoj internetskoj stranici. Navedeni promotivni materijali su različite tematike, a radi se o brošurama: Putovima bana Jelačića,

Moslavačka vinska cesta, U zagrljaju Lonjskog polja te Turističke informacije. Promotivni materijali predstavljaju baštinu, prirodne ljepote i povijest županije kao turističke proizvode.

Internetska stranica Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije ima osigurane postavke pristupačnosti mrežne stranice osobama s invaliditetom, npr. oštećenjem vida, sluha ili poremećajem govorno-glasovne komunikacije. Stranica daje mogućnost prilagodbe teksta, povećanja ili smanjenja fonta, promjene kontrasta, čitljivi font itd. Tekstovi su zanimljivi i jasni, strukturirani. Internetska stranica Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije sadrži i Izjavu o digitalnoj pristupačnosti prema Zakonu o pristupačnosti mrežnih stranica i programskih rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 17/19) kojim se prenosi Direktiva (EU) 2016/2102 Europskog parlamenta i Vijeća o pristupačnosti internetskih stranica i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora, u obliku koji je pogodan za čitače ekrana.

U zaglavlju stranice istaknut je logotip turističke zajednice koji klikom vraća na naslovnu stranicu, a jasno pokazuje simbol županije, rodu te istaknute plavu i zelenu boju, županijske boje. Gledajući sve zajedno, sadržaj mrežne stranice je informativan, zanimljiv, ugodan, lako dostupan, pregledan i prilagođen modernim potrebama digitalne prezentacije turističke ponude.

Stranica jasno komunicira informacije važne pružateljima usluga u turizmu, lokalnom stanovništvu, posjetiteljima i turistima. Vidljivo je kako postoji i YouTube kanal turističke zajednice koji ima malo pretplatnika, ali je broj pregleda u porastu. Filmovi prikazani na ovome kanalu informativni su i oku ugodni.

Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije aktivnosti komunicira i na društvenim mrežama na koje vode i poveznice s internetske stranice zajednice. Na Instagramu visitsisakmoslavina se nalazi 268 objava koje prati 299 pratitelja. Objave su recentne, informativne i oku ugodne.

Na Facebook stranici Visit Sisak-Moslavina objave su također recentne, popraćene i dodatnim tekstovima, informacije o turističkoj zajednici jasno su istaknute, a stranicu na ovoj društvenoj mreži prati 3,1 tisuću pratitelja te ima 575 objava. Stranice društvenih mreža vizualno su i nazivom povezane sa stranicom Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije što pridonosi unificiranosti izgleda pa time i većoj prepoznatljivosti vizualnog identiteta.

Potrebno je povećati angažman publike na društvenim mrežama putem zanimljivih objava u formi pitanja, iskazivanja interesa, nagradnih igara ili angažiranjem utjecajnika i utjecajnica.

2.12. Analiza konkurencije

Gledajući sličnosti u glavnim obilježjima destinacije, konkurencija Sisačko-moslavačkoj županiji je destinacija Bjelovarsko-bilogorske županije s obzirom na to da su destinacije susjedne županije sličnih obilježja, dijele Moslavačku goru pa samim time i moslavačka vina, a s obzirom na geografski smještaj, slična je i gastronomska ponuda. Bjelovarsko-bilogorska županija ima nešto gušću naseljenost područja koja iznosi 38,59 stanovnika po km², dok je u Sisačko-

moslavačkoj županiji to 31,25 stanovnika po km². Obje destinacije imaju ljekovitu termalnu vodu te poznate toplice s dugom tradicijom, Daruvar i Topusko.

Bjelovarsko-bilogorska županija kao destinacija kreće se prema zelenom, koristeći blagodati prirode pa promiču važnost tamnoga neba za okoliš i ljude kroz međunarodni park tamnoga neba Vrani kamen. Osim toga, destinacija je poznata po Medjamama, šetnici u krošnjama koja ima višedesetljetnu tradiciju, a jedini u Hrvatskoj imaju i biološko kupalište koje je logičan nasljednik Medjama te se s njima dobro nadopunjuje.

Destinacija Bjelovarsko-bilogorska županija dobro slijedi put razvoja u održivom turizmu i kao takva poduzima dodatne korake kako bi se razvila u poželjnu destinaciju koja je zelena, prepoznatljiva i daje više. Orijentirana je na potrebe turista i ponudu doživljaja za turiste različitih potreba, dobi, platežne moći i želja.

Sličnost s destinacijom Sisačko-moslavačke županije ogleda se u termalnim vodama, bogatstvu prirodnih resursa, gastronomskoj ponudi, sudjelovanju nacionalnih manjina u turističkoj ponudi županije, a zbog prirodne naslonjenosti dviju županija, za očekivati je da su sličnosti i puno veće.

Destinacija Bjelovarsko-bilogorska županija prema podacima na stranicama Turističke zajednice Bjelovarsko-bilogorske županije, ima dobro razvijene smještajne kapacitete koji su podijeljeni u šest većih kategorija, od hotela do Bike&Bed smještaja što omogućuje lako snalaženje i jednostavno pronalaženje željenog tipa smještaja.

Destinacija Bjelovarsko-bilogorska županija kao kontinentalna destinacija svakako ima priliku za daljnji rast i razvoj, a sudeći po ponudi „zelenih“ sadržaja, kreće se u dobrome smjeru. Tradicija Daruvarskih toplica svakako je prednost koju ova destinacija zna i može iskoristiti.

2.13. Izvješće o provedenoj analizi stanja

Sisačko-moslavačka županija prostor je izuzetno velikih prirodnih, kulturnih i povijesnih vrijednosti, ali u turističkom smislu još uvijek nedovoljno iskorišten. Turizam ovoga područja razvija se polako, ali sigurno, s obzirom na ratna stradanja te katastrofalan potres i odljev stanovništva. Siromaštvo, nedostatak poslovnih inicijativa te konstantan pad broja stanovnika utječu na brži i snažniji razvoj turizma ovoga područja. Ipak, nakon pandemijske 2020. godine započeo je lagani trend oporavka te pozitivni pomaci u kvaliteti smještajnih kapaciteta, ugostiteljske ponude te ponude unutar znamenitosti. Budući da na području Sisačko-moslavačke županije nema velikih utjecaja sezonalnosti, turistička eksploatacija područja moguća je tijekom čitave godine, s vrhuncem u proljeće i jesen budući da su ljetni mjeseci uglavnom rezervirani za morske destinacije, ali promjenom klime, povećanjem temperature na moru, povećanjem gužve u morskim destinacijama te potrebom za mirom kod turista, kontinentalne destinacije sve više postaju poželjne. Sisačko-moslavačka županija može iskoristiti tu prednost s obzirom na rijeke i jezera te bazene, ali i šume koje nude mir i rashlađivanje u vrućim ljetnim mjesecima.

Prirodni resursi županije valorizirani su i promovirani na domaćem i stranom tržištu, vidljiv je napredak u tom segmentu, ali ima još dovoljno mjesta za razvoj na kojemu treba konstantno

raditi. Osim prirodnih resursa, na području županije postoje mnoge povijesno izuzetno vrijedne i važne destinacije koje je potrebno valorizirati te početi turistički iskorištavati i predstavljati na domaćem i inozemnom tržištu.

U razvoju turizma na području Sisačko-moslavačke županije potrebno je paralelno razvijati nekoliko najpoznatijih atrakcija koje su pripremljene ili u statusu visoke pripremljenosti, a koje će lakše prodrijeti do turista na domaćem, ali i inozemnom tržištu. Potrebno se ugledati na destinacije u Hrvatskoj, ali i izvan nje kako bi se vidjeli primjeri dobre prakse u iskorištavanju prirodnih, povijesnih, zdravstvenih i gastronomskih resursa te inovativnih načina na koje stvaraju dodane vrijednosti turizmu područja.

U razvoj turističke ponude potrebno je više uključiti privatni sektor te domaće proizvođače hrane kroz edukacije, poticaje i potpore kako bi ponuda bila regionalna, zanimljiva, konkurenta i dostupna turistima koji dolaze u županiju. Privatni sektor treba poticati u stvaranju inovativne ponude u gastronomiji, smještaju i turističkim atrakcijama.

Komunikacija Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije s turistima i dionicima u turizmu je dobra s tendencijom na bolje, a što se odnosi na još bolje komuniciranje ponude pružatelja usluga, atrakcija te događanja. U svrhu privlačenja stranih turista, sadržaji koje komunicira trebaju biti prevedeni na bar dva svjetska jezika.

S obzirom na raznolikost područja Sisačko-moslavačke županije, video i audio sadržaji mogu na vrlo različite načine prezentirati atrakcije i to za sve dobne skupine te različite vrste turista.

3. Potencijal za razvoj i podizanje kvalitete turističkih proizvoda

Gledajući podatke iz Analize stanja te Izvješća o analizi stanja, razvidno je kako je Sisačko-moslavačka županija područje u kojemu je turizam još u razvoju te je uglavnom u uzlaznoj putanji. Već gotovim turističkim proizvodima treba se konstantno podizati kvaliteta, a turističke proizvode s potencijalom razviti do punog kapaciteta.

Analiza turističkih proizvoda napravljena je prema Smjernicama i uputama za izradu Plana upravljanja destinacijom te su identificirani potencijali za razvoj i podizanje kvalitete turističkog proizvoda destinacije. Provedena je analiza temeljena na resursnoj osnovi, identificirani su prirodni, povijesni i kulturni resursi te postojeća infrastruktura.

U tablici koja slijedi identificirani su turistički proizvodi te je obilježena resursna osnova pri čemu postojeća kulturna baština znači da postoji kulturno naslijeđe koje je moguće turistički interpretirati, postojeća prirodna baština su prirodni resursi za turističku interpretaciju dok se termin postojeća izgrađena infrastruktura odnosi na zgrade lječilišta, sportske staze i terene, kongresne dvorane i sl.

Tablica 12 Resursne osnove

Turistički proizvod	Resursna osnova
---------------------	-----------------

	Postojeća kulturna baština	Postojeća prirodna baština	Postojeća infrastruktura
Kulturni turizam	DA	DA	DA
Aktivni turizam		DA	Djelomična
Sportski turizam		DA	Djelomična
Zdravstveni i lječilišni turizam		DA	DA
Agroturizam		DA	
Eno i gastroturizam	DA	DA	
Gradski turizam	DA		DA
Turizam na rijekama i jezerima	DA	DA	Djelomična
Lovni turizam		DA	
Poslovni turizam			Djelomična

Iz tablice je vidljivo kako postoje resursne osnove za sve navedene turističke proizvode, a u nekim se turističkim proizvodima resursne osnove i preklapaju odnosno dupliraju, što je uvjetovano izuzetno bogatom povijesnom, kulturnom i prirodnom baštinom što svakako treba uzimati u obzir prilikom razvoja bilo kojeg oblika turizma ili turističkog proizvoda. Kulturni turizam na području Sisačko-moslavačke županije može se razvijati po sve tri resursne osnove budući da su sve tri već korištene u ovom obliku turizma. Za aktivni i zdravstveni turizam postojeća je prirodna osnova, a infrastruktura je djelomično razvijena, no trenutno se u zdravstvenom turizmu događa napredak u vidu infrastrukture budući da se obnavljaju i grade objekti važni za zdravstveni turizam, a financirani su uglavnom novcem iz europskih fondova. Postojeća prirodna baština pogodna je za razvoj agro, eno, gastro i lovnog turizma, kao i za turizam na rijekama i jezerima. Za turizam na rijekama i jezerima kao i za poslovni turizam infrastruktura je djelomično razvijena.

Primarni turistički proizvodi na području Sisačko-moslavačke županije trebaju se razvijati u zdravstvenom i lječilišnom turizmu pa nakon toga u kulturnom, lovnom i aktivnom koji se pak treba vezati uz agroturizam, te eno i gastroturizam. Ostali turistički proizvodi mogu se, trebaju i moraju razvijati budući da za sve postoje resursi, a pridonosit će raznolikosti, kvaliteti i širini cjelokupne ponude u destinaciji.

Kulturni turizam na području Sisačko-moslavačke županije ima prepoznatljivu, ali relativno valoriziranu ponudu. Kulturni su elementi primarno interpretirani kroz infrastrukturu i manifestacije, a s obzirom na povijesnu baštinu, postoji nacionalno, ali i izvannacionalno prepoznatljiva infrastruktura poput Sisciae in situ ili utvrde Zrin. Isto tako, postoje i međunarodno poznate i priznate manifestacije poput Kvirinovih poetskih susreta, Dana jazza Damira Kukuruzovića, Lipovljanskih susreta, Voloderske jeseni, Kestenijade u Hrvatskoj Kostajnici, Lukova u Novskoj... Kako bi se kulturni turizam dalje razvijao, potrebno je raditi na podizanju svijesti o važnosti i vrijednosti povijesnih lokaliteta poput utvrda Zrin ili Gvozdansko, ali i osuvremenjivati postojeće sadržaje, npr. muzejske postave ili interpretacijske centre.

Kulturni turizam na području Sisačko-moslavačke županije može se uspješno razvijati ako se zadovolje faktori uspjeha koji su u ovome slučaju uređenost destinacije i mikrodestinacija,

kvalitetna turistička signalizacija i interpretacija kulturnih atrakcija, razrađene i dobro osmišljene turističke ture, povezanost kulturnih sadržaja međusobno, ali i između drugih vrsta sadržaja, razvijeni programi prilagođeni različitim ciljnim skupinama.

Aktivni turizam u najvećoj mjeri podrazumijeva cikloturizam, a raste popularnost i za aktivnosti na vodi ali i u gorju u vidu planinarenja, posebice na području Banovine i Moslavačke gore. Faktori uspjeha u razvoju aktivnog turizma destinacije Sisačko-moslavačke županije svakako je prirodna baština sa svime što donosi i ona je temelj razvoju u smjeru uređenosti staza i vidikovaca, dostupnosti i uređenosti atrakcija, podizanja kvalitete smještaja te razvoja ugostiteljskih sadržaja specijaliziranih za pojedine segmente gostiju.

Sportski turizam je u povojima, ali u nekim dijelovima županije postoji infrastruktura za sportove na ledu te infrastruktura za sportove u vodi.

Zdravstveni i lječilišni turizam na području Sisačko-moslavačke županije uključuje lječilišni, medicinski te wellness turizam. Ove vrste turizma mogu pratiti i ostali važni sadržaji poput gastronomije, sportskih aktivnosti te proizvodi sportske rehabilitacije. Faktori uspjeha u zdravstvenom turizmu ovoga područja su dostupnost i atraktivnost destinacije te stručnost medicinskih kadrova, a nakon završetka obnove te izgradnjom novih kapaciteta zdravstvenog i lječilišnog turizma bit će to i suvremena oprema te smještajni objekti prilagođeni osobama s medicinskim potrebama. Svakako su faktori uspjeha i dodatni sadržaji u destinacijama kao što su mogućnost rekreacije, mogućnost odmora u čistoj i mirnoj prirodi, gastronomska ponuda te okolišno odgovorno ponašanje. Predvodnik zdravstvenog i lječilišnog turizma u Sisačko-moslavačkoj županiji je Lječilište Topusko s Top termama Topusko, a izgradnjom nove zgrade bit će to i Jodno lječilište u Sisku. Navedeni imaju zdravstvene, lječilišne, wellness i spa programe te rekreacijske sadržaje.

Agroturizam na području Sisačko-moslavačke županije bi mogao i trebao biti snažnije razvijen s obzirom na potencijal koji ima. Trenutna ponuda nije turistički valorizirana kako treba i u redovnoj turističkoj aktivnosti je relativno teško dostupna budući da se uglavnom radi o dolascima po najavi ili radu vikendom. Agroturizam ovisi o pojedinačnim poduzetničkim privatnim inicijativama, a njih nedostaje premda nove privatne inicijative dižu stupanj kvalitete i ponude i usluge. S obzirom na nezagađenost tla te mogućnost razvoja ekološke i biodinamičke poljoprivrede, potrebno je poticati agroturizam u smislu zatvorenog kruga „od polja do stola“.

Eno i gastroturizam proizlaze iz prirodnih, povijesnih i kulturnih dobara područja, ali nisu adekvatno turistički valorizirani te ovise o privatnim inicijativama koje postoje, ali ih treba više. Postojećim pružateljima usluga treba potpora u obliku edukacije i promocije kako bi ponuda bila stalna i dostupna. Faktori uspjeha u eno i gastroturizmu vezani su uz ponudu specifičnih, a naročito jedinstvenih jela i pića koji su na neki način povezani s destinacijom, ali i povezivanje eno i gastrodoživljaja s drugim oblicima turizma kroz pričanje priča i stvaranja potrebe odnosno interesa turista. Osim nabrojanih, faktori u ovom segmentu su i upoznavanje turista s lokalnom eno i gastroponudom kroz tržnice, restorane, festivale, lokalne proizvođače, interpretacijske centre, muzeje i slično.

Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije provodi edukacije u gastro segmentu turističke ponude, a kroz projekt „Okusi hrvatske tradicije – Okusi Banovine, Moslavine i

Posavine“ sustavno radi na popularizaciji i promidžbi restorana koji su kao nositelji oznake kvalitete u svoju ponudu uvrstili domaće namirnice i ponudili tradicijska jela gostima.

Gradski turizam generira većinu turističke ponude, a koncentriran je u većim središtima poput Siska, Kutine, Petrinje i Novske. U gradovima općenito je i većina turističke ponude u vidu smještajnih objekata, objekata kulturnog turizma i eno te gastro ponude. Posjećenost gradova uglavnom ovisi o događanjima, bilo da je riječ o manifestacijama ili poslovnim događanjima, a oni su pak češći u toplijem dobu godine.

Turizam na rijekama i jezerima na području Sisačko-moslavačke županije bi mogao biti i bolje razvijen, s obzirom da su plovidbe turističkim brodovima samo u toplijem dijelu godine kad je i mirniji vodostaj, a lokalizirane su na Sisak te na Lonjsko polje. Osnovna infrastruktura u vidu pratećih sadržaja na obali je razvijena u nekim dijelovima županije, ali nedostaje riječna luka. Potencijal je za razvoj gastronomske ponude vezane uz vodu te iskorištavanje voda u plovne svrhe.

Lovni turizam se razvija kroz lovačka društva te okuplja lovce iz Hrvatske i inozemstva. Postoje lovačke kuće sa smještajem, ali u ovom vidu turizma još ima mjesta za razvoj i podizanje kvalitete.

Poslovni turizam nije dovoljno razvijen iako ima potencijala s obzirom na inkubatore na području županije te uspješne poduzetnike koji rade na ovome prostoru. Nova kongresna dvorana obnovljena europskim sredstvima svakako doprinosi razvoju poslovnog turizma. Faktori uspjeha u ovom turističkom segmentu na području Sisačko-moslavačke županije svakako su atraktivnost destinacije u povijesnom, prirodnom, baštinskom, kulturnom smislu, kao i dostupnost destinacije i sigurnost u njoj. Kako bi se poslovni turizam razvijao u pravome smjeru, potrebno je povećavati tehničku opremljenost destinacije te hotelske smještajne kapacitete.

4. Pokazatelji održivosti destinacije

Zakonska obveza izrade pokazatelja i objave njihovih rezultata

Plan upravljanja destinacijom prema odredbama Zakona o turizmu, mora biti temeljen na pokazateljima održivosti destinacije. Izrada obveznih i specifičnih pokazatelja nužnih za izradu Plana upravljanja destinacijom određena je Pravilnikom o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma („Narodne novine“, broj 112/24), a izračun obveznih pokazatelja održivosti destinacije određen je Pravilnikom o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma („Narodne novine“, broj 112/24), Smjernicama za provođenje istraživanja zadovoljstva cjelokupnim boravkom u destinaciji, Smjernicama za provođenje istraživanja stavova lokalnog stanovništva o turizmu i utjecaju turizma na kvalitetu života i drugim alatima za upravljanje razvojem turizma u destinaciji dostupnima na mrežnim stranicama Ministarstva turizma i sporta. Pokazatelji održivosti turističkim zajednicama strukturiraju smjernice za sustavno praćenje, ocjenjivanje i poboljšanje održivosti koja je ključan faktor za dugoročan uspjeh turizma neke destinacije.

Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije podatke je potrebne za izračun pokazatelja održivosti destinacije prikupila primarno iz javno dostupnih izvora i službenih evidencija javnopravnih tijela putem integriranog informacijskog sustava turizma.

Izračun pokazatelja održivosti

Izračun pokazatelja održivosti napravljen je prema dostupnim podacima za 2024. ili ranije godine te prema primarnom istraživanju lokalnog stanovništva kroz ankete. Pojedini podaci unatoč dostupnim podacima nisu mjerljivi s obzirom na premalen intenzitet odnosno nije ih moguće interpretirati iz istoga razloga, kao npr. otpad nastao turističkom djelatnošću ili potrošnja vode i energije u turizmu. Rezultati pokazatelja odražavaju trenutno stanje, a njihova bi interpretacija trebala biti moguća nakon drugog mjerenja 2028. godine. Podatke korištene za izračun pokazatelja, Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije dužna je dostaviti nadležnom ministarstvu u elektroničkom obliku pogodnom za strojno čitanje podataka najkasnije 30 dana prije roka za objavu vrijednosti pokazatelja. Izračun vrijednosti obveznih i odabranih specifičnih pokazatelja te njihova vizualizacija objavljuje se u pravilu u svibnju tekuće godine za prethodnu godinu.

4.1. Obvezni pokazatelji održivosti – metodologija i rezultati

4.1.1. Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone (ZL-1)

Ovaj pokazatelj mjeri intenzitet turizma u destinaciji tijekom vršnog mjeseca glavne turističke sezone, kad je opterećenje infrastrukture i lokalne zajednice najveće. Definira se kao omjer ukupnog broja ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji i broja stalnih stanovnika, standardiziran na 100 stanovnika. Cilj pokazatelja je procjena razine opterećenja koje turizam stvara u razdoblju najviše aktivnosti, uzimajući u obzir i infrastrukturne i društvene aspekte.

Pokazatelj se izračunava kao omjer (%) ukupnog broja turista u mjesecu vršne turističke sezone i umnoška broja dana u vršnom mjesecu i broja stanovnika u destinaciji, a umanjen za 100. Učestalost izrade pokazatelja je jednom godišnje.

Podaci potrebni za izračun, izvori i ograničenja

Naziv podatka	Izvor
Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone	eVisitor
Broj dana u vršnom mjesecu	eVisitor
Stalan broj stanovnika u destinaciji	DZS, Statistika u nizu „Gradovi u statistici“

Rezultat: U svakoj godini razdoblja 2023.-2024., kolovoz je bio mjesec s najviše ostvarenih noćenja. Izračun pokazatelja se može pregledno prikazati ovako:

	2023.	2024.
Broj noćenja u kolovozu	9.298	12.483
Broj stanovnika SMŽ	135.184	134.008
Vrijednost pokazatelja	0,22	0,30

Na temelju navedenog podatka zaključuje se kako ne postoji opterećenje lokalne zajednice količinom turističkog prometa.

4.1.2. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom

Ovaj pokazatelj izražava udio (%) stalnih stanovnika koji su zadovoljni razvojem turizma u destinaciji. Pokazatelj se računa kao omjer broja ispitanika koji su izrazili zadovoljstvo turizmom i ukupnog broja ispitanika. Dodatno, analizira se zasebno za one koji ostvaruju izravnu korist od turizma i one koji ne ostvaruju korist od turizma. Izračun pokazatelja provodi se svake dvije godine za destinacije u kategorijama ITR I i II, dok se za destinacije u kategorijama ITR III i IV provodi svake četiri godine.

Podaci potrebni za izračun, izvori i ograničenja

Naziv podatka	Izvor
Udio (%) ispitanika koji su zadovoljni turizmom koji ostvaruju korist od turizma u destinaciji	Anketa lokalnog stanovništva
Udio (%) ispitanika koji su zadovoljni turizmom koji ne ostvaruju korist od turizma u destinaciji	Anketa lokalnog stanovništva

Rezultat: Pokazatelj se računa na temelju podataka iz ankete lokalnog stanovništva koja je provedena metodom intervjua u razdoblju od 15. svibnja do 15. srpnja 2025. Anketom je prikupljeno 280 valjanih odgovora.

Izračun pokazatelja se može pregledno prikazati kao:

	Nemaju korist od turizma	Imaju korist od turizma	Sveukupno
Ukupno anketiranih osoba	211	69	280
Anketirani zadovoljni razvojem turizma	59	36	95
Vrijednost pokazatelja	27,9%	52,2%	33,9%

Udio ispitanika zadovoljnih razvojem turizma u županiji je 33,9%. Među ispitanicima koji ostvaruju korist od turizma je razina zadovoljstva veća (52,2%) u odnosu na ispitanike koji nemaju koristi od turizma (27,9%).

4.1.3. Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji

Ovim pokazateljem procjenjuje se zadovoljstvo turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima te jednodnevnih posjetitelja, koristeći skalu od 1 do 100. Uz to, mjeri se i neto spremnost turista da preporuče destinaciju.

Izračun pokazatelja temelji se na:

1. Indeksu zadovoljstva posjetitelja
2. Neto spremnosti na preporuku destinacije

Izrada pokazatelja provodi se svake dvije godine za ITR I i II, a svake četiri godine za ITR III i IV.

Podaci potrebni za izračun, izvori i ograničenja

Naziv podatka	Izvor
Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji	Anketa lokalnog stanovništva
Nepotvrđivanje očekivanja	
Usporedba s idealnim boravkom	
Namjera preporuke destinacije prijateljima, rodbini ili kolegama	
Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji	

Rezultat: Pokazatelj se izračunava na temelju podataka iz ankete turista i jednodnevnih posjetitelja županije koja je provedena putem osobnog intervjua u razdoblju od 1. lipnja do 1. rujna 2025. godine. Anketiranjem je prikupljeno 107 popunjenih upitnika.

Izračun pokazatelja se može pregledno prikazati:

	Prosječna ocjena
Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u županiji (A1.)	5,30
Ispunjenje očekivanja (A2.)	5,30
Ocjena boravka u županiji (A3.)	5,28

$$\text{Indeks zadovoljstva} = \frac{5,30+5,30+5,28}{18} \times 100 = 71,5$$

Na temelju indeksa zadovoljstva može se zaključiti da su turisti i posjetitelji zadovoljni boravkom u destinaciji.

Drugi dio pokazatelja kojim se mjeri zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom sastoji se od neto spremnosti za preporuku destinacije. Izračun pokazatelja se sažeto može prikazati kao:

	Ocjena 0-6	Ocjena 7-8	Ocjena 9-10	Ukupno
Vjerojatnost preporuke destinacije prijateljima, rodbini i kolegama	14	25	68	107

Udio promotora = 63,5%

Udio odgovaratelja = 13,08%

Neto spremnost za preporuku destinacije = 63,5% - 13,08% = 50,42%

Neto spremnost za preporuku destinacije ukazuje na relativno dobru razinu zadovoljstva turista boravkom u županiji.

4.1.4. Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom

Ovaj pokazatelj mjeri dostupnost atrakcija i turističkih lokaliteta osobama s invaliditetom, uključujući fizičku dostupnost te digitalnu i informacijsku pristupačnost. Izračunava se kao omjer broja pristupačnih atrakcija i ukupnog broja evidentiranih atrakcija, izražen u postocima. Pokazatelj se izrađuje svake dvije godine.

Podaci za izračun, izvori i ograničenja

Naziv podatka	Izvor
Udio atrakcija (lokaliteta) primarne i sekundarne javne turističke infrastrukture koja je fizički pristupačna osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti	Popis Javne turističke infrastrukture (MINTS/TZ)
Udio atrakcija (lokaliteta) primarne i sekundarne javne turističke infrastrukture koja je digitalno pristupačna osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti	

Preporuka je voditi dodatnu evidenciju o sadržajima, materijalima i opremi (npr. mrežne stranice, društvene mreže, brošure, itd.) koje su informacijski i komunikacijski pristupačne.

Rezultat: udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom u ukupnom broju turističkih atrakcija: 31%

Analiza je izrađena za atrakcije/lokalitete za koje su podaci o pristupačnosti bili dostupni.

4.1.5. Broj organiziranih turističkih ambulanti

Ovaj pokazatelj prati broj uspostavljenih turističkih ambulanti koje djeluju izvan mreže javne zdravstvene službe kako bi se osigurala odgovarajuća zdravstvena skrb za turiste tijekom sezone. Prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti („Narodne novine“, broj 36/24), turističke ambulante mogu organizirati lokalne i regionalne vlasti, turističke zajednice, ugostiteljski i turistički subjekti, zdravstvene ustanove te privatni zdravstveni radnici. Pokazatelj se izrađuje jednom godišnje.

Podaci potrebni za izračun, izvori i ograničenja

Naziv podatka	Izvor	Ograničenja
Broj turističkih ambulanti uspostavljenih u destinaciji	TZ/MINTS	nema

Rezultat: Na području Sisačko-moslavačke županije nije ustrojena turistička ambulanta prema posebnom propisu.

Napomena: Na području Sisačko-moslavačke županije nije ustrojena turistička ambulanta prema posebnom propisu. Turisti na području Sisačko-moslavačke županije koji imaju potrebe za zdravstvenom skrbi i važeću europsku karticu zdravstvenog osiguranja (EKZO) mogu ostvariti zdravstvenu skrb u 3 ispostave Doma zdravlja Sisačko-moslavačke županije: Sisak, Kutina i Petrinja.

4.1.6. Omjer potrošnje vode turista i stanovnika

Ovaj pokazatelj analizira utjecaj turizma na vodne resurse uspoređujući prosječnu potrošnju vode po turističkom noćenju s prosječnom potrošnjom po stanovniku. Izračun se temelji na podacima o isporučenoj vodi u smještajnim objektima. Pokazatelj se izrađuje svake dvije godine.

Izvor: Anketa, vodovodni podaci iz vodovodnih trgovačkih društava.

Rezultat: -

Napomena: budući da javni isporučitelj vode za ljudsku potrošnju dosad nije vodio evidenciju o potrošnji vode u turističkom sektoru (smještajni objekti; NKD55), podaci koji su prikupljeni nisu bili cjeloviti (dostupni podaci za kućanstva). Stoga je preporuka uspostaviti tijekom praćenja i evidentiranja podataka o potrošnji vode za turistički sektor do izrade narednog izvještaja o planu upravljanja destinacijom.

4.1.7. Omjer količine komunalnog otpada po turističkom noćenju i otpada stanovništva

Pokazatelj prati utjecaj turizma na okoliš usporedbom količine otpada generiranog po turističkom noćenju i otpada stanovništva. Izračunava se kao omjer količine otpada nastalog u turističkom smještajima i ukupnog komunalnog otpada u destinaciji tijekom mjeseci s najnižom i najvišom turističkom aktivnošću.

Učestalost izrade: svake dvije godine.

Izvor: pružatelj javne usluge, UO JL(R)S za zaštitu okoliša, eVisitor, DZS

Rezultat: -11.56%

Količina otpada u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (799t) je manja u odnosu na količinu otpada koja je generirana u destinaciji u mjesecu s najmanjim brojem noćenja (862t) te je vrijednost negativna. Obračun obuhvaća samo JLS čije su informacije o potrošnji bile dostupne Turističkoj zajednici.

4.1.8. Udio zaštićenih područja u ukupnoj površini destinacije

Pokazatelj prati postotak zaštićenih prirodnih područja i ekološke mreže Natura 2000 unutar destinacije. Podaci se prikupljaju za različite kategorije zaštite te se iskazuju kao udio (%) u odnosu na površinu destinacije.

Učestalost izrade: svake 4 godine.

Izvor: Bioportal MZOZT, Prostorni planovi, Registar prostornih jedinica, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Sisačko-moslavačke županije.

Rezultat: Prema dostupnim podacima, na području Sisačko-moslavačke županije smješteno je, 10 zaštićenih područja prirode prema nacionalnoj zaštiti. Njihova ukupna površina iznosi 100.120,90ha, što je 22,41% površine Sisačko-moslavačke županije. Zaštićene prirodne vrijednosti prikazane su u sljedećoj tablici.

KATEGORIJA ZAŠTITE ZPP	POVRŠINA (HA)	NAZIV
Posebni rezervat	96,01	Cret Đon Močvar, Đol Dražiblato
Park prirode	50.650,00	Lonjsko polje
Značajni krajobraz	42.120,29	Odransko polje, Petrova gora, Kotar-Stari Gaj, Sunjsko polje
Spomenik parkovne arhitekture	1,51	Petrinja-Strossmayerovo šetalište
Park šuma	27,59	Park šuma-brdo Djed
Regionalni park	15.111,32	Moslavačka gora

Ekološka mreža na području Sisačko-moslavačke županije obuhvaća 20 područja – Turopolje, Donja Posavina, Poilovlje s ribnjacima, Odransko polje, Lonjsko polje, Sunjsko polje, Petrinjčica, dolina Une, Žutica, Kupa, Cret Blatuša, Špilja kod Šušnjara, Ilova, Sava nizvodno od Hrušćice, Šaševa Cret, područje oko špilje Gradusa, Zrinska Gora, područje oko Hrvatske Kostajnice, područje uz Maju i Bručinu, Pakra i Bijela – koja zajedno zauzimaju 243.830,84ha ukupnog teritorija županije odnosno oko 55%.

4.1.9. Omjer potrošnje električne energije turista i stanovništva

Pokazatelj mjeri energetska opterećenje turizma usporedbom potrošnje električne energije po turističkom noćenju s potrošnjom stanovnika. Izračunava se kao omjer finalne potrošnje električne energije u turističkim smještajima i potrošnje po stanovniku destinacije.

Učestalost izrade: svake četiri godine.

Izvor: HEP-ODS, eVisitor, DZS (Statističko izvješće – stanovništvo RH).

Rezultat: 1,24%

Napomena: Ukupna finalna potrošnja električne energije u kućanstvima i smještajnim objektima u mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja (17.418.844 kWh) je veća u odnosu na ukupnu finalnu potrošnju u mjesecu s najmanje ostvarenih turističkih noćenja (15.435.414 kWh) što predstavlja porast potrošnje od 1,24%.

Porast ne predstavlja značajni pritisak na energetska sektor Sisačko-moslavačke županije.

4.1.10. Sustav prilagodbe klimatskim promjenama

Ovaj pokazatelj procjenjuje postoji li u destinaciji sustav za prilagodbu klimatskim promjenama, temeljem postojanja strateških dokumenata, projekata i mjera.

Učestalost izrade: svake dvije godine.

Izvor: UO za Upravni odjel za poljoprivredu, ruralni razvoj, zaštitu okoliša i prirode, mrežne stranice relevantnih tijela /organizacija.

Podloga za izradu Programa ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštitu ozonskog sloja Sisačko-moslavačke županije definira ukupno 25 mjera, međutim Program još nije izrađen. Podloga za izradu Programa se nalazi na internetskim stranicama Sisačko-moslavačke županije - Odjel za poljoprivredu, ruralni razvoj, zaštitu okoliša i prirode.

Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama Sisačko-moslavačke županije za razdoblje od 2018.-2021. godine propisivao je 23 mjere od kojih je u četverogodišnjem razdoblju izvršeno 23.

4.1.11. Ukupan broj dolazaka turista u vršnom mjesecu

Pokazatelj definira broj turista koji su ostvarili dolazak i noćenja u destinaciji tijekom mjeseca s najvećim turističkim opterećenjem. Podatak omogućuje praćenje turističke potražnje i njenog utjecaja na destinaciju.

Učestalost izrade: Jednom godišnje.

Izvor: eVisitor, DZS

Rezultat: 4.379 dolazaka

4.1.12. Prosječna duljina boravka turista

Pokazatelj izračunava prosječan broj noćenja po turistu u destinaciji, pružajući uvid u trendove duljine boravka, te omogućuje planiranje turističke ponude i upravljanje resursima.

Učestalost izrade: Jednom godišnje.

Izvor: eVisitor, DZS

Rezultat: 2,73 dana.

4.1.13. Broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane

Pokazatelj prati ukupan broj zaposlenih na mjesečnoj razini u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane prema važećoj nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD). Odražava ekonomske trendove u turističkom sektoru, budući da rast ili pad broja zaposlenih može ukazivati na promjene u poslovanju gospodarskih subjekata.

Učestalost izrade: jednom godišnje.

Izvor: Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike; Porezna uprava, HZMO

Rezultat: 652 osobe.

Napomena: Iako je Pravilnikom o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma (Narodne novine 112/2024) predviđen izračun i udio zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te

pripreme i usluživanja hrane u ukupnom broju zaposlenih osoba u destinaciji, točan podatak o ukupnom broju zaposlenih osoba nije bio dostupan. Zadnji dostupan podataka o broju zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane odnosi se na 2022. godinu.

4.1.14. Poslovni prihod gospodarskih subjekata u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane

Pokazatelj definira godišnji poslovni prihod gospodarskih subjekata u sektoru turizma i ugostiteljstva prema NKD-u. Rast ili pad prihoda može ukazivati na promjene u poslovnom položaju poduzeća i ukupnom stanju turističkog tržišta.

Učestalost izrade: Jednom godišnje

Izvor: FINA, Porezna uprava.

Rezultat: 11.711.356,00 EUR

Zadnji dostupni podatak se odnosi na 2023. godinu.

4.1.15. Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija

Obuhvaća kategorizaciju turističkih resursa destinacije, uključujući prirodne (nacionalni parkovi, rezervati, parkovi prirode) i kulturno-povijesne atrakcije (spomenici, muzeji, nematerijalna baština). Pokazatelj omogućuje bolju organizaciju turističke ponude te očuvanje prirodnih i kulturnih resursa destinacije.

Učestalost izrade: Jednom godišnje

Izvor: Registar kulturnih dobara RH (MKiM), Bioportal (MZOZT).

Rezultat – kulturna dobra: U registru kulturnih dobara RH Ministarstva kulture i medija navedeno je 267 zapisa zaštićenih kulturnih dobara od kojih je prema vrstama: 210 nepokretnih pojedinačnih, 14 nematerijalnih, 23 kulturno-povijesne cjeline i 19 arheoloških.

5. Razvojni smjer s mjerama i aktivnostima

Glavni dionici	Tko	Kako su uključeni
Lokalne i regionalne vlasti	Gradovi, općine, županije, regionalne razvojne agencije	Postavljaju osnovne strateške ciljeve za razvoj turizma u skladu s politikama destinacije i osiguravaju pravni okvir za provedbu mjera i aktivnosti.
Turističke zajednice	Nacionalna, regionalne i lokalne turističke zajednice	Zadužene su za izradu plana i koordinaciju dionika.
Privatni sektor	Hotelijeri, ugostitelji, turističke agencije, prijevoznici i sl.	Privatni sektor pruža ključne usluge posjetiteljima i sudjeluje u kreiranju turističkih proizvoda. Njihova ulaganja i poslovne strategije moraju biti usklađene s ciljevima održivog razvoja.
Lokalno stanovništvo	Stanovnici destinacije	Lokalne zajednice doprinose očuvanju kulturne i prirodne baštine te imaju veliku ulogu u stvaranju autentičnih doživljaja. Njihovo sudjelovanje je ključno za osiguranje društvenog prihvaćanja turističkog razvoja.
Nevladine organizacije (NVO)	Organizacije koje se bave zaštitom okoliša, kulturne baštine, socijalnom uključenošću	NVO-ovi često djeluju kao glasnici zaštite interesa lokalnih zajednica i stanovništva te pružaju stručnu podršku u planiranju održivog razvoja.
Stručnjaci	Instituti, akademske institucije, specijalizirane tvrtke i sl.	Pružaju ekspertizu u analizi podataka, izradi studija i istraživanju tržišta. Njihova znanja pomažu u oblikovanju strategija i provedbi plana.

5.1. SWOT analiza

Snage	Slabosti
Bogata kulturno-povijesna baština (Sisak – antička Segestika, spomenici Domovinskog rata, utvrde među kojima naročito Stari grad Sisak te Gvozdansko i Zrin, crkve) Prirodne atrakcije: Lonjsko polje – park prirode, Odransko polje kao zaštićeni krajobraz, Zrinska gora, rijeke, a naročito Kupa i Una, regionalni park Moslavačka gora kao potencijal za UNESCO geopark Ljekovita blata i izvori (Topusko) Autentična gastronomija i enologija Položaj uz glavne prometnice (blizina Zagreba) Suradnja lokalnog stanovništva i dionika u turizmu	Nedovoljna infrastruktura i smještajni kapaciteti Nedostatak smještaja više kategorije Nedostatak smještaja na obiteljskim gospodarstvima Nedostatak brendiranja destinacije na inozemnom tržištu Nedovoljan broj wellness usluga i bazena Slabije razvijena primarna i sekundarna turistička infrastruktura Niska razina digitalne prisutnosti i promocije Slaba povezanost dionika Slaba prepoznatljivost na nacionalnoj i međunarodnoj razini

Manifestacije međunarodnog karaktera: Dani jazza Damira Kukuruzovića, Kvirinovi poetski susreti, Lipovljanski susreti, Voloderska jesen, Kestenijada u Hrvatskoj Kostajnici Dobar geografski položaj Dobra cestovna povezanost nekih dijelova županije s većim središtima i drugim županijama Ugodna klima, pogodna za cjelogodišnji turizam	Nedovoljna pristupačnost atrakcija osobama s invaliditetom Nedovoljni financijski kapaciteti lokalnog stanovništva za bavljenje turizmom i uslijed toga nedostatak interesa Nerazumijevanje uloga različitih interesnih skupina u razvoju i upravljanju turizmom
Prilike	Prijetnje
Stavljanje prirodnih, povijesnih, kulturnih resursa u službu turizma Daljnji razvoj zdravstvenog i lječilišnog, ruralnog, kulturnog, i aktivnog turizma Razvoj cikloturizma i eko-turizma Umrežavanje s drugim regijama (npr. Panonska Hrvatska) Korištenje EU fondova za obnovu i razvoj Razvoj novih praksi upravljanja turističkom destinacijom Ulaganje u turističku infrastrukturu Prilagođavanje suvremenim tržišnim trendovima Porast potražnje za boravkom u ruralnom prostoru i zaštićenim prirodnim prostorima Porast jednodnevne i vikend potražnje	Pad broja stanovnika Starenje stanovnika Klimatske promjene (poplave u Lonjskom polju) Nedovoljna politička i financijska potpora Konkurencija razvijenijih regija Nedostatak javno-privatnih suradnji u poslovnoj praksi Nedovoljna iskorištenost potencijala modernih tehnologija Nedostatna privatna ulaganja u turizam Nemogućnost obnove ili vrlo otežana obnova i modernizacija postojećih atrakcija što uzrokuje propadanje istih, a uslijed birokratskih dugotrajnih procedura, nedostatka novca ili neriješenih vlasničkih odnosa Turizam kao mogućnost samozapošljavanja relativno nepoznat pojam u nekim udaljenim ruralnim sredinama Konkurencija sa sličnim prirodnim i kulturnim sadržajima Nedostatak novca za realizaciju projekata

5.2. Opća načela i smjerovi turizma Sisačko-moslavačke županije

Razvoj turizma u Hrvatskoj, a naročito kontinentalnog na regionalnoj i lokalnoj razini, zahtijeva jasno definirane strateške smjernice koje proizlaze iz nacionalnih prioriteta i prilagođene su specifičnostima pojedine destinacije, što se upravo kroz Plan upravljanja destinacijom nastoji i

učiniti, usklađivanjem strateškog okvira Republike Hrvatske s lokalnim razvojnim potencijalima i izazovima.

Na nacionalnoj i županijskoj razini definirane vizije pokazuju zajednički smjer prema konkurentnom, inovativnom, otpornom i cjelogodišnjem turizmu temeljenom na održivim načelima korištenja prostora, baštine i ostalih resursa. Vizija Republike Hrvatske glasi *Hrvatska je u 2030. godini konkurentna, inovativna i sigurna zemlja prepoznatljivog identiteta i kulture, zemlja očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve*. Vizija Sisačko-moslavačke županije glasi *Sisačko-moslavačka županija 2027. godine je održiva, konkurentna i privlačna regija u kojoj se znanje i inovacije spajaju s prirodom i poviješću stvarajući okruženje za dobro, ugodno i visokokvalitetno življenje*. Obje vizije prepoznaju važnost i potencijal za razvoj u konkurentnosti, inovacijama, održivosti te kvalitetnom životu što je u Sisačko-moslavačkoj županiji itekako ostvarivo s obzirom na postojeće resurse, ali i one koji će se s vremenom, znanjem i radom stvoriti ili dodatno oblikovati. Turizam u Sisačko-moslavačkoj županiji nije primarna grana gospodarstva, ali s obzirom na resurse, a naročito na lječilišne i prirodne resurse, može se itekako primaknuti vodećoj poziciji.

U skladu sa Smjernicama za izradu Plana upravljanja destinacijom izdanim od strane Ministarstva turizma i sporta 2024. godine, analizom stanja turizma Sisačko-moslavačke županije te Planom razvoja Sisačko-moslavačke županije za razdoblje do 2027. godine, definiraju se ciljevi i temeljna načela razvoja turizma te ujedno predstavljaju operativni temelj za planiranje, provedbu i praćenje razvoja turizma uzimajući u obzir gospodarske, okolišne, kulturne i društvene aspekte u kontekstu županije velike površine s izraženim različitostima te kontinentalnim karakteristikama. Opća načela razvoja turizma na području Sisačko-moslavačke županije su:

- načela okolišne održivosti
- načela ekonomske održivosti
- načela društvene održivosti

Načela okolišne održivosti usmjerene su očuvanju prirodnih resursa i osiguravaju zaštitu okoliša, biološku raznolikost i ekosustave, temelj su usmjeravanja okolišno odgovorne prakse u turizmu i uključuju razvoj turizma unutar granica prihvatljivih promjena kvalitete okoliša, bioraznolikosti i izgleda krajolika te primjenu zelene prakse u turističkom poslovanju kroz aktivnosti upravljanja nabavom, energijom, vodom, otpadom te dekarbonizacijom.

Načela ekonomske održivosti uključuju aktivnosti za dugoročan rast i stabilnost gospodarstva bez ugrožavanja okoliša ili društvene ravnoteže i temelj su stvaranja tržišno održivog turističkog sektora koji podrazumijeva poticanje partnerstva i koordinaciju dionika u stvaranju suradničke destinacije s bogatim lancem vrijednosti u turizmu.

Načela društvene održivosti omogućuju izgradnju pravednog i inkluzivnog društva u kojemu svi imaju jednake mogućnosti za razvoj i rast, uz poštovanje ljudskih prava i društvenih vrijednosti, a ujedno su i temelj osiguranja društveno odgovorne turističke prakse kao i zaštite obilježja lokalne zajednice. Ova načela u oblikovanju turističkih objekata, sadržaja i iskustava poštuju duh mjesta te kvalitetu života lokalne zajednice kroz poticanje lokalnog poduzetništva u turizmu i uključenosti turističkog sektora u aktivnost osiguranja visokog društvenog standarda pojedine zajednice.

Turizam na području Sisačko-moslavačke županije potrebno je razvijati kroz suradnju županijske i lokalnih turističkih zajednica te suradnju javnog i privatnog sektora, ali i kroz održivo korištenje

prirodne, povijesne i kulturne baštine pri čemu treba paziti na očuvanje identiteta prostora što uključuje i identitet krajolika i tradicije. Isto tako, treba ga razvijati kao integrirani dio ukupnog društvenog i gospodarskog razvoja županije s naglaskom na teritorijalnoj ravnoteži i uključenosti manjih sredina. S obzirom na resurse, treba poticati i razvijati cjelogodišnje turističke aktivnosti, naročito u zdravstvenom, lječilišnom i wellness turizmu, ali s obzirom na ugodnu klimu, primjenjivo je i na ostale oblike turizma. Cjelogodišnju turističku aktivnost treba dodatno osnaživati i poticati i kroz kulturne, eno i gastro manifestacije, rekreativne sadržaje i sadržaje vezane uz poslovni turizam. U oblikovanje turističke ponude, ali i njenu distribuciju potrebno je uključiti i lokalne zajednice, a naročito kroz jačanje kratkih lanaca opskrbe i uključivanje malih proizvođača što će u konačnici doprinijeti generiranju novih radnih mjesta, kvaliteti života lokalnog stanovništva, a time i demografskoj obnovi u povezanim sektorima.

Odgovorno upravljanje turizmom moguće je samo uz načela održivosti u kojima se istodobno i razlikuju i povezuju ekonomska, okolišna i društvena održivost, što podrazumijeva kontinuirano usuglašavanje interesa svih dionika. Osiguravanje kvalitetne turističke infrastrukture i proizvoda i usluga ključno je za unaprjeđivanje njihove pristupačnosti, dok je osnova za planiranje razvoja destinacije praćenje zadovoljstva turista, stanovništva i gospodarstvenika. Uza sve navedeno, bitne su sigurnost destinacije i njena medijska slika, u čemu zajedno sudjeluju specijalizirane ustanove i tvrtke kao i stanovništvo, ali i turisti.

Ciljevi razvoja turizma u Sisačko-moslavačkoj županiji su:

Pozicioniranje Sisačko-moslavačke županije kao autentične destinacije u čijoj se raznolikosti spajaju održivost i posebni oblici turizma kod kojih su u fokusu zdravstveni, lječilišni i wellness turizam te brendiranje turističke ponude županije

Razvoj visokokvalitetnog lječilišnog, zdravstvenog i wellness cjelogodišnjeg turizma s posebnim sadržajima

Povećanje kvalitete ugostiteljskih kapaciteta, naročito u kategorijama više kvalitete te tematskih ponuda

Povećanje kvalitetnih smještajnih kapaciteta i unaprjeđenje kvalitete u postojećim smještajnim kapacitetima, naročito u ruralnim područjima

Povećanje prosječne potrošnje po gostu i produljenje boravka u destinaciji

Valorizacija kulturne, povijesne i prirodne baštine kroz očuvanje postojećih te razvoj novih interpretacijskih centara, tematskih ruta u kojima glavnu ulogu ima storytelling

Prepoznavanje ključnih manifestacija kao što su Lipovljanski susreti, Kvirinovi poetski susreti, Dani jazza Damira Kukuruzovića – Siscia jazz&blues festival i slično

Povećanje razvoja turističkih proizvoda vezanih uz vodne resurse, rijeke i jezera, ali i bazene

Usmjeravanje ulaganja u javnu turističku infrastrukturu koju koristi i lokalna zajednica što doprinosi teritorijalnoj koheziji te stvara preduvjete za nova ulaganja

Uspostavljanje sustava praćenja razvoja temeljenog na pokazateljima održivosti

Kontinuirana promocija zaštićenih prirodnih područja te stvaranje novih kao što je npr. geopark na Moslavačkoj gori

Kontinuirano ulaganje u marketing

5.2.1. Analiza tržišta

Analiza tržišta bitan je postupak za pozicioniranje na tržištu budući da se njome utvrđuje održivost proizvoda ili određene ponude. Postupak je to prikupljanja podataka o tržištu unutar nekog segmenta poslovanja kojim se omogućava sagledavanje situacije te u skladu s tim pronalaženje prilika i prijetnji na tržištu jer dobro napravljena analiza tržišta otkriva potencijalne kupce, sagledava situacije na tržištu te se u skladu s njima pronalaze prilike, ali i detektiraju prijetnje. Dobro napravljena analiza tržišta otkriva potencijalne kupce i njihove navike te veličinu tržišta, a sve to s manama i prednostima konkurencije te na kraju i vrijednost svoga proizvoda odnosno cijenu koju je potencijalni kupac spreman platiti za ponuđeni proizvod ili uslugu.

Od lipnja 2022. godine do lipnja 2023. godine na području Republike Hrvatske provedeno je nacionalno istraživanje Instituta za turizam TOMAS Hrvatska koje je obuhvatilo turističku potražnju u tom razdoblju. U istraživanju su sudjelovala 14 632 ispitanika koji su boravili u smještajnim objektima u 148 mjesta u Hrvatskoj, obuhvatilo je domaće turiste te strane turiste s devetnaest najvažnijih emitivnih tržišta, a istraživalo je stavove, zadovoljstvo i potrošnju turista u Hrvatskoj.

Rezultati istraživanja dali su prosječnu dob turista koji su u tome razdoblju boravili u Hrvatskoj, a iznosila je 42 godine. Čak 60 % turista bilo je srednje životne dobi, između 30 i 49 godina starosti. Starije od 50 godina bilo je 25 % turista, a mlađe od 30 godina njih 15 %.

Dolazak turista mlađe životne dobi motiviran je zabavom – festivalima, događanjima i raznim manifestacijama, a najveći broj turista koji dolaze u potrazi zabavom su iz Španjolske i azijskih zemalja. Turisti prosječne životne dobi oko 51 godine dolaze motivirani upoznavanjem i uživanjem u ruralnim područjima, a oni stariji od te dobi uglavnom su motivirani zdravstvenim razlozima.

Istraživanje je pokazalo i da velik dio turista koji dolaze u Hrvatsku ima fakultetsko obrazovanje, njih čak 42 %, a i među gostima hotela viših kategorija nalazi se više visokoobrazovanih osoba.

Informacije o destinaciji te ponudi u istoj, turisti najčešće saznaju putem interneta, njih 61 %, pri čemu se na Internet najmanje oslanjaju domaći turisti. Na preporuku se oslanja 33 % turista. Velik broj turista, njih 70 % posjetilo je Hrvatsku tri ili više puta te im je destinacija poznata.

Dominantan način dolaska u Hrvatsku i to u 82 % slučajeva, bio je dolazak automobilom, automobilom s kamp kućicom ili kamperom. Zračnim prijevozom došlo je 14 % turista. Većina turista smještaj je rezervirala unaprijed, a njih 44 % to je učinilo mjesec do tri mjeseca prije dolaska.

Turisti su u prosjeku ostvarili 9,1 noćenje boraveći najčešće odnosno u 81 % slučajeva, u samo jednom smještajnom objektu. Najduže su u Hrvatskoj boravili turisti iz Nizozemske, Belgije, Sjedinjenih Američkih Država, Njemačke i Švicarske, a najkraće turisti iz azijskih zemalja. Turisti

koji su boravili u istraživanom razdoblju, bili su vrlo zadovoljni ukupnim boravkom, što je vidljivo iz 92 % posto turista koji su iskazali vrlo visok stupanj zadovoljstva ukupnim boravkom.

Nezadovoljstvo kod turista ispitanika uzrokovao je promet u mjestu, prijevoz, mogućnosti za kupnju, biciklističke staze i rute, ali i manifestacije, događanja pa čak i noćni život. S obzirom na navedeno, javljaju se potrebe za novim modelima upravljanja destinacijama te novim marketinškim konceptima u turizmu budući da se ključna obilježja suvremenog turizma odnose na potrebe kupaca, fleksibilnost, integriranost, ponudu doživljaja i ekološku osjetljivost.

Tablica 13 Broj noćenja i dolazaka u SMŽ 2024. godine prema starosti turista

Starost turista	Broj noćenja	Broj dolazaka
0 - 5	1059	388
12 - 17	3953	1623
18 - 24	3759	1554
25 - 34	8217	3813
35 - 44	11 100	4736
45 - 54	11 812	5029
55 - 64	10 607	4066
65 - 120	15 036	4145

Izvor: TZ SMŽ, obrada: SI-MO-RA d.o.o.

Podaci iz tablice odnose se na noćenja i boravke ostvarene na području Sisačko-moslavačke županije u razdoblju od 1.1.2024. do 31.12.2024. godine i iz istih je vidljivo kako je najveći broj noćenja ostvaren u starosnoj skupini starijih od 65 godina, a odmah slijede turisti starosti 45 -54 godine, što je u skladu s rezultatima gore navedenog istraživanja te opredijeljenošću županije prema ruralnom turizmu. Najveći broj noćenja ostvarili su također turisti iz starosne skupine 45 – 54 godine. Ovi su pokazatelji ujedno i dobar putokaz da na području Sisačko-moslavačke županije treba i dalje razvijati ruralni turizam sa sadržajima koji će zadržati turiste te im pružiti nova iskustva višeg ranga kvalitete.

Tablica 14 Turistički promet po organizaciji dolaska - individualni dolasci od 2021. do 2024.

	Dolasci ukupno	Noćenja	Broj turista
2021.	16 354	72 421	16 381
2022.	25 332	85 880	25 482
2023.	26 264	84 163	26 419
2024.	31 836	108 647	31 963

Izvor: eVisitor, TZ SMŽ, obrada: SI-MO-RA d.o.o.

Tablica 15 Turistički promet po organizaciji dolaska - agencijski dolasci od 2021. do 2024. godine

	Dolasci ukupno	Noćenja	Broj turista
2021.	6806	57 537	6809
2022.	7675	49 091	7680
2023.	8542	51 225	8577

2024.	7328	42 909	7342
-------	------	--------	------

Izvor: eVisitor, TZ SMŽ, obrada: SI-MO-RA d.o.o.

Iz Tablica 14 i 15 vidljivo je kako turistički promet po organizaciji dolazaka u individualnim dolascima osjetno snažniji nego u agencijskim dolascima. Isto tako, primjetan je pad u 2024. godini u turističkom prometu u agencijskim dolascima kao i u broju turista koji agencijski dolaze u destinaciju. U individualnim dolascima rast je vidljiv kako u broju turista, tako i u noćenjima te dolascima ukupno.

Tablica 16 Potencijali za razvoj pojedinog vida turizma na području SMŽ

Područje	Sisak	Moslavina	Pounje	Banovina	Posavina	Pokuplje	Z.Slavonija
Zdravstveni, lječilišni turizam	DA			DA			
Wellness turizam	DA	DA	DA	DA	DA	DA	
Eno i gastro turizam	DA	DA	DA	DA	DA	DA	
Kulturni turizam	DA	DA	DA	DA		DA	DA
Aktivni turizam		DA	DA	DA	DA	DA	
Sportski turizam	DA						
Agroturizam		DA	DA	DA	DA	DA	
Gradski turizam	DA	DA		DA			DA
Turizam na rijekama i jezerima	DA		DA		DA	DA	
Lovni turizam		DA	DA	DA	DA	DA	
Poslovni turizam	DA						

Potencijali za razvoj selektivnih oblika turizma na području Sisačko-moslavačke županije postoje, što je vidljivo iz Tablice 16, ali ih treba privesti svrsi što zahtijeva financijska ulaganja kako u ljudske potencijale, tako i u prirode, kulturne i povijesne potencijale. Potencijali za razvoj zdravstvenog i lječilišnog turizma nalaze se u Sisku i na Banovini u Topuskom. Wellnes turizam je moguće razvijati i kroz privatna ulaganja i to na području čitave županije, kao i eno i gastro turizam. Kulturni turizam potencijal ima u Sisku, Moslavini, Pounju te Pokuplju zbog već postojećih manifestacija toga tipa te postojeće infrastrukture na tim područjima. Aktivni turizam moguće je razvijati na području gotovo čitave županije s obzirom na očuvanu prirodu, ali i dostupnost sportskih sadržaja. Sportski turizam treba razvijati na području grada Siska budući da je deklariran kao grad sporta i određeni su koraci u ovome smjeru već napravljeni, ali je potrebno i dalje raditi kako na infrastrukturi tako i na ponudi. Potencijal za agroturizam postoji na ruralnim

područjima čitave županije, ali je u bogatijim dijelovima županije lakše stvoriti uvjete za privatna ulaganja o čemu također treba voditi računa. Gradski turizam moguće je razvijati u dva veća gradska središta u županiji, Sisku i Kutini, ali i u Petrinji i Novskoj s obzirom na povijest koju imaju, ali i nove sadržaje koji se ondje pojavljuju. Turizam na rijekama i jezerima ima potencijal u smislu ribolova, plovidbe raznim plovilima, kupanja te bavljenja sportovima na vodi. Svakako treba imati na umu velike oscilacije u vodostajima Kupe i Une, ali i turistički eksploatirati vodene resurse na održiv način. Lovni turizam na području Sisačko-moslavačke županije postoji, ali je još u povojima te nije do kraja zakonski reguliran, no s obzirom na veličinu lovišta te raznolikost biljnog i životinjskog svijeta, razvoj je moguć. Poslovni turizam potencijal ima u Sisku koji je županijsko središte, ima hotel, kongresnu dvoranu i sadržaje za slobodno vrijeme.

5.2.2. Analiza ciljnih tržišta

Plasman turističkog proizvoda na tržište treba napraviti u pravom trenutku, točno određenom potrošaču i zato ciljni marketing pristupa tržištu tako da najbolje moguće prezentira proizvod koji isto tako najbolje može zadovoljiti potrebe kupaca. Kroz segmentaciju tržišta identificiraju se tržišni segmenti te se tržište dijeli na različite kupce koji zahtijevaju posebne turističke proizvode. Prilikom identifikacije tržišnih segmenata može se koristiti više kriterija i svaki je segment potrebno profilirati kako bi se uvidjele karakteristike potrošača. Izbor ciljnog tržišta je postupak provjere i odabira jednog ili više tržišnih segmenata koji će se opsluživati pri čemu se moraju vrednovati definirani tržišni segmenti turističke destinacije. Pozicioniranje kao postupak formuliranja konkurentskog položaja organizacije ili njene ponude za svako ciljno tržište vrši se na tržištima na kojima postoji konkurencija, a budući da je broj turističkih destinacija u stalnom porastu, potrebno je pravovremeno odgovoriti na zahtjeve tržišta i turistički proizvod pozicionirati tako da uspije odnosno da poluči očekivani rezultat.

Cilj pozicioniranja turističkog proizvoda je stvaranje pozitivne percepcije i preferencija istoga na tržištu, a kako bi se pozicioniranje provelo kvalitetno, potrebno je utvrditi trenutnu i željenu poziciju turističke destinacije na turističkom tržištu te odabrati način kojim će se doseći željena pozicija. Pozicioniranje se određuje temeljem konkurentskih prednosti, a nakon utvrđivanja istih, da bi proces bio uspješno proveden, potrebno je odabrani koncept komunicirati ciljnom tržištu.

Kao i svako suvremeno tržište, tako i suvremeno turističko tržište zahtijeva stalno prilagođavanje potrebama i željama potencijalnih turista što treba uzeti u obzir prilikom definiranja i analize ciljnih tržišta. Odabir ciljnih tržišta ovisi o turističkim proizvodima i ciljevima razvoja turizma do 2029. godine, a budući da se strategija ciljnih tržišta odnosi na privlačenje tradicionalnih tržišta poput Njemačke, Austrije, Bosne i Hercegovine te drugih bližih zemalja iz kojih turisti dolaze uglavnom automobilom.

Tablica 17 Potencijalna tržišta s opisom i potrebama prema interesnim skupinama

Interesne skupine	Korisnici	Opis potreba
Jednodnevni posjetitelji i izletnici	Osobe svih dobni skupina	Turisti koji dolaze iz bližih mjesta, uglavnom domaći turisti svih dobni skupina i različitih

		potreba i interesa, od aktivnih samaca preko obitelji do umirovljenika ili skupina mladih. Dolaze većinom u vremenskom razdoblju od travnja do listopada, često motivirani manifestacijama ili događanjima na području županije, a naročito u parku prirode.
Turisti na odmoru: kulturni turizam, prirodna baština	Visokoobrazovane osobe oba spola te stariji parovi bez djece, a dobrih primanja. Osobe zrele dobi, od 50 do 65 godina. Osobe treće dobi, starije od 65 godina	Skupina nije vezana za potrebe djece, imaju dobru financijsku podlogu za putovanja i žele si priuštiti ugodan odmor tijekom kojega mogu biti intelektualno stimulirani kroz upoznavanje kulture i baštine, a ujedno traže kvalitetan smještaj u mirnom i prirodnom okruženju. Dodatni sadržaji u smještaju su dobrodošli.
Turisti lovci	Različite dobne skupine, uglavnom viša platežna moć	Skupina koja traži prirodno okruženje u kojemu može loviti različitu divljač, nakon lova se okrijepiti i obraditi ulov. Traže smještaj blizu lovišta.
Turisti orijentirani na aktivni turizam: sportski rekreativci, biciklisti, hodači, planinari	Osobe mlađe životne dobi, od 20 do 35 godina. Osobe srednje dobi, starosti 36 do 54 godine Parovi bez djece.	Skupina koja na odmoru traži dodatne sadržaje vezane uz biciklizam, planinarenje i pješaćenje, a važni su im kvaliteta smještaja i ponuda sportskih sadržaja, ali i sadržaja za opuštanje. Najvažnija im je atraktivnost okoliša.
Poslovni turisti	Zaposlene osobe različitih dobnih skupina	Dolaze poslovno, traže mogućnost aktivnog provođenja slobodnog vremena, dobru hranu i ugodan hotelski smještaj.

U gornjoj su tablici navedena potencijalna tržišta, njihov opis i potrebe prema interesnim skupinama, iz čega je vidljivo da su potencijalna tržišta za destinaciju područja Sisačko-moslavačke županije turisti različitih dobnih skupina, od samaca preko obitelji do umirovljenika, od turista koji traže mir preko onih koji žele aktivan odmor pa sve do onih koji žele odmor na kojemu će uživati u prirodi, povijesti, kulturi i baštini. Potencijalno tržište su svakako i sportaši i rekreativci te turisti koji žele aktivno provesti odmor u mirnom okruženju u kojemu se mogu i

zabaviti, ali i dobro i kvalitetno jesti. Isto tako, dio tržišta nalazi se i u poslovnim turistima te turistima lovcima.

Zbog valorizacije ukupnih turističkih resursa Sisačko-moslavačke županije, važno je identificirati ciljne potrošačke segmente, a s obzirom na posebnosti svake od navedenih skupina, turističku je ponudu potrebno uskladiti s turističkom potražnjom. Prema obilježjima interesnih skupina, faktori koji utječu na uspjeh razvoja turizma na području Sisačko-moslavačke županije mogu se podijeliti u nekoliko skupina i to: atraktivnost destinacije, sadržajnost, kvaliteta smještaja, ponude i infrastrukture.

Turistički proizvodi stoga trebaju biti prilagođeni različitim tržišnim nišama, biti pojedinačni i naglašavati aktivnosti vezane uz cjelogodišnji turizam, naročito zdravstveni i lječilišni kao i uz prirodne ljepote županije među kojima treba istaknuti park prirode Lonjsko polje, Zrinsku goru te Moslavačku goru. Isto tako, trebaju isticati uživanje u prirodi, baštini, kulturi, eno-gastronomiji te biti rekreacijskog karaktera, ali i edukacijsko-dokoličarskog te naglašavati mogućnosti i potrebe za obilascima pojedinih područja, lokaliteta, ili turističkih atrakcija različitim prijevoznim sredstvima, od osobnog automobila preko vlastitog ili unajmljenog bicikla, plovila ili nekog drugog vozila namijenjenog turističkoj svrsi.

U svrhu iskorištavanja postojećih resursa Sisačko-moslavačke županije, turistički proizvodi trebaju voditi računa o stupnju tržišne spremnosti te ulagati pojačane napore u razvoj proizvoda koji se na tržište mogu plasirati čim prije i uz minimalna ulaganja. Turističko privređivanje obilježavaju procesi poput kontinuiranog rasta interesa turističke potražnje koji treba biti usmjeren na cijelu godinu, a ne samo vršne mjesece, kako zbog iskoristivosti smještajnih kapaciteta, tako i zbog održivosti turističkog razvoja, a pritom treba i očuvati vitalnost života na području županije na načina da izgradnja smještajnih i turističkih kapaciteta ne utječe negativno na nj, kao ni na prirodno okruženje. Ujedno treba i poboljšati javne sadržaje koji će pozitivno utjecati na dolazak i boravak turista na području Sisačko-moslavačke županije. Osjećaj života u nekoj destinaciji privlači turiste više od destinacije koja je samo kulisa pa u skladu s tim turizam na području Sisačko-moslavačke županije treba razvijati i na taj način.

Turistička atraktivnost Sisačko-moslavačke županije leži u termalnim ljekovitim izvorima vode, očuvanoj prirodi, sadržajnosti, velikoj povijesnoj i kulturnoj baštini te zanimljivoj gastronomskoj ponudi, a prostor županije možemo promatrati kao prostor u kojemu se sljubljuju lokalni, kulturno-povijesni i turistički identitet područja s inovacijama, zabavom i znanjem pa u tome smislu ovaj prostor treba gledati kao ishodište cjelovitog turističkog događaja.

Sadržajnost destinacije treba biti usmjerena održivosti i podržavati ekološki svjesna razmišljanja, što će uz uređenost i opću atmosferu destinacije na kraju i utjecati na povećanje atraktivnosti. Sadržajnost destinacije vidljiva je u kulturnim, povijesnim i prirodnim atrakcijama, šetnicama, biciklističkim i pješačkim stazama, gastronomskoj ponudi, sadržajima za djecu, ponudi izleta u destinaciji, spoju kulture i baštine kroz manifestacije te svakako u mogućnostima koje pružaju zdravstveni, lječilišni te wellness turizam.

Ekološka svijest u zeleno-plavoj destinaciji kao što je Sisačko-moslavačka županija, izuzetno je važna i podrazumijeva čitav niz radnji i mogućnosti, od informiranja građana i gostiju o mogućnostima smanjenja i zbrinjavanja otpada pa do rješavanja pitanja odvodnje, štednji

energije kao i korištenju alternativnih izvora energije, a u skladu je s trendovima koji promiču održivost.

Na kvalitetu smještajne ponude utječu posebnost i različitost tipova smještajnih kapaciteta, atmosfera i autentičnost mjesta, ali i stručnost i ljubaznost osoblja, kontinuirano poboljšanje sadržaja i usluga te mogućnost prilagođavanja gostima, poput smještaja koji prima kućne ljubimce ili ima posebnu ponudu za djecu što omogućava roditeljima da ugodnije provedu odmor.

Kvaliteta prometne infrastrukture obuhvaća prometnice, pješačke zone, prometnu signalizaciju te parkirališna mjesta, a podrazumijeva uspostavu i održavanje istih.

5.3. Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta

Analizom tržišnih potencijala i resursne osnove Sisačko-moslavačke županije određen je strateški pravac razvoja turizma koji se temelji na lječilišnim potencijalima, prirodnoj, kulturnoj i povijesnoj baštini te autentičnim lokalnim iskustvima. Turistički razvoj usmjeren je na jačanje posebnih oblika turizma, diverzifikaciju ponude i povećanje utjecaja javnog i privatnog sektora na razvoj destinacije.

Turističke destinacije trebaju biti nositelji turističkog razvoja, prilagoditi se zahtjevima tržišta i definirati se u skladu s lokalnim internim i eksternim mogućnostima turističkog djelovanja koje su usklađene sa zahtjevima tržišta, a turističku destinaciju treba promatrati kao cjelinu određenu tržištem, a ne administrativnim granicama budući da uvjetovanje granica onemogućava daljnji razvoj destinacije.

S obzirom na stupanj razvoja turizma na području Sisačko-moslavačke županije, vizija turističkog razvoja ovoga područja treba odgovoriti na pitanja u kojem smjeru turizam ove županije ide, na kojem se području i u kojem smjeru želi razvijati, kakve vrijednosti turističkim razvojem želi komunicirati, na koja će se tržišta i tržišne segmente usredotočiti te na koji će se način razlikovati od drugih i/ili sličnih destinacija, što znači da treba odgovoriti na pitanja što, gdje i kako, na koji način će udovoljiti potrebama gostiju, koje će prednosti isticati te kako će se razlikovati od konkurentskih destinacija.

Vizija turističkog razvoja Sisačko-moslavačke županije treba biti općenita, a budući da određuje način na koji će se destinacijom upravljati na način da odgovori na pitanja tko smo, što radimo, za koga radimo i kako to radimo, ne treba uključivati mjerljive ciljeve podložne promjenama koji mogu dati jasne odgovore.

S obzirom na sve navedeno, vizija treba odgovoriti na pitanja:

1. Koja je svrha odnosno razlog djelovanja, zašto želimo upravljati turizmom?
2. Koje su ključne vrijednosti koje prikazujemo, koje vrijednosti područja želimo pokazati?
3. Gdje se vidimo u budućnosti, kakva treba biti naša pozicija na tržištu i u odnosu prema izravnim konkurentima, koje su naše konkurentske prednosti?
4. Kako radimo i ponašamo se prema gostima, koje su nam sposobnosti, a koji standardi koji će poduprijeti odgovarajuće kompetencije?

Za izradu ovoga Plana okupljeni su ključni dionici koji su kroz analizu postojećeg stanja i mogućnosti koje nudi ova destinacija te kroz diskusiju postavili smjernice za upravljanje turističkim razvojem područja Sisačko-moslavačke županije. Prepoznate su važne sastavnice koje treba ugraditi u razvojnu viziju kako bi i na taj način postale dugoročnim smjernicama za upravljanje budućim turističkim razvitkom, a one su:

1. Razvoj održivog turizma budući da je Sisačko-moslavačka županija relativno rijetko naseljena županija očuvane prirodne s raznolikim prirodnim krajolicima i gotovo četvrtinom ukupnog teritorija pod zaštitom prirode pa se u promišljanju budućeg turističkog razvoja treba voditi načelom održivosti.
2. Razvoj zdravstvenog, lječilišnog i wellness turizma s obzirom na postojeće resurse i tradiciju u zdravstvenom i lječilišnom turizmu te potencijalima za razvoj wellness turizma.
3. Isticanje komparativnih prednosti prostora kroz razvoj različitih oblika turizma s jedinstvenom ponudom autentičnih i tematiziranih doživljaj prilagođenih interesima različitih skupina turista te godišnjem dobu.
4. Upravljanje turističkim razvojem uz prilagodbu tržišnoj potražnji i trendovima pa vizija turizma treba biti usmjerena na povećanje kvalitete života lokalnog stanovništva kroz otvaranje novih radnih mjesta i povećanje razine primanja te povećanje kvalitete života u svakom smislu, a to se ostvaruje istovremenim poticanjem i razvijanjem turističke industrije koja je sposobna prilagoditi se tržišnim trendovima stvarajući doživljaje, proizvode i usluge koje će zadovoljiti očekivanja lokalnog stanovništva i ciljanog tržišta
5. Stvaranje društvene i poduzetničke klime za razvoj turizma koja potiče mogućnost napredovanja županije kroz uspostavu novog sustava vrijednosti i turistički razvoj što će se ostvariti promicanjem inovativnosti u razvoju turističkih i drugih proizvoda, poticanje na cjeloživotno obrazovanje i razvoj partnerstva što će podići razinu usluga, povećati broj dolazaka te doprinijeti uspostavljanju cjelovitog turističkog lanca vrijednosti.

Vizija je polazište za kreiranje novih, ostvarivih turističkih doživljaja u cilju turističkog razvoja destinacije pa vizija Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije kao turističke destinacije predstavlja težnje, želje, nade i planove koje se u destinaciji žele ostvariti u budućnosti, a obuhvaća prirodne i kulturne atrakcije u očuvanom i pristupačnom, pitomom okolišu, prepoznatljivu i autentičnu ponudu sadržaja, mrežu pješačkih i biciklističkih staza, ugodan prostor za liječenje, oporavak, uživanje i odmor, prepoznatljive i popularne manifestacije te dobru eno i gastro ponudu.

Turističke proizvode treba kreirati prvenstveno prema prednostima prikazanima u SWOT analizi odnosno iskoristiti povoljan geografski položaj i s njim u vezi prometnu povezanost i blizinu metropole te stranih tržišta, povoljnu klimu sa smjenom godišnjih doba, umjerene zime, bogatstvo prirode u smislu parka prirode, zaštićenih prirodnih područja te budućeg geoparka kao i dugogodišnju tradiciju pojedinih manifestacija na području županije. Osim na prednostima, turističke proizvode destinacije treba temeljiti i na potencijalima koji su svakako kvalitetne termalne vode, očuvana priroda te povijesna baština.

Turistički razvoj Sisačko-moslavačke županije treba usmjeriti razvoju turističkih proizvoda temeljenih na lječilišnom, zdravstvenom i wellness turizmu, valorizaciji kulturne, povijesne i prirodne baštine, na tradicionalnim manifestacijama i održivom iskorištavanju prirodnih resursa.

Temeljem svega navedenog, definirana je turistička vizija destinacije Sisačko-moslavačke županije koja glasi:

Sisačko-moslavačka županija je održiva destinacija autentičnog doživljaja hrvatske kontinentalne prirodne i kulturne baštine sa značajnim potencijalom u kojoj se netaknuta priroda, ljekovitost termalnih voda, bogata kulturno-povijesna baština, gastronomija i vrhunsko vino stapaju u jedinstveno iskustvo odmora, zdravlja i tradicije.

Upravljanje turizmom na području Sisačko-moslavačke županije te njegov daljnji razvoj temelje se na načelima koja omogućuju usklađivanje gospodarskih, okolišnih i društvenih ciljeva:

Održivost

Posebna pažnja se, uz uvažavanja lokalnih specifičnosti, pridaje očuvanju okoliša, ekološkoj ravnoteži, promicanju odgovornog upravljanja prostorom te valorizaciji zaštićenih područja, a turizam se razvija u skladu s načelima održivog korištenja prirodnih i kulturnih resursa te poštivanjem prostornog kapaciteta destinacije.

Kvaliteta

Ključni čimbenici za jačanje konkurentnosti destinacije su povećanje kvalitete turističkih proizvoda i usluga pa u skladu s tim doprinos stvaranju dodatne vrijednosti za posjetitelje i lokalnu zajednicu stvaraju usmjerenost na unapređenje standarda, razvoj autentičnih doživljaja i poticanje inovativnosti.

Sigurnost

Jedan od temeljnih uvjeta za razvoj turizma je sigurnost posjetitelja, ali i lokalnog stanovništva. Visoka razina sigurnosti uz stabilno i uređeno okruženje pridonosi osjećaju povjerenja i ugodnog boravka u destinaciji.

Pristupačnost

Povećanje pristupačnosti destinacije doprinosi uključenosti i jednakim mogućnostima za sve skupine posjetitelja, a razvoj turizma treba kontinuirano pratiti i unapređenje fizičke i digitalne pristupačnosti destinacije, njenih sadržaja i usluga.

Zadovoljstvo

Pametani turistički razvoj osigurava ravnotežu između koristi za lokalno stanovništvo i kvalitete doživljaja posjetitelja, a stvara se uključivanjem zajednice, očuvanjem kulturnog identiteta i stvaranjem pozitivne slike destinacije što u konačnici pridonosi zadovoljstvu svih dionika i jača održivost turizma.

Strateški pravac razvoja turizma u Sisačko-moslavačkoj županiji oslanja se na prioritetne turističke proizvode prepoznate u strateškim dokumentima višega ranga:

Lječilišni i zdravstveni turizam s naglaskom na Topusko

Eno i gastronomski turizam kroz vinske ceste Moslavine, obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja nude obroke, ali i hranu za prodaju, naročito vino, med, mliječne i suhomesnate proizvode, proizvode od buče i od kestena i slično te kroz restorane

Agroturizam s naglaskom na očuvanju tradicije i tradicijskog načina života te proizvodnji zdrave hrane

Aktivni i rekreativni turizam kroz pješačke i biciklističke staze i rute, sportske sadržaje i boravak u prirodi

Turizam na rijekama i jezerima koji može uključivati i promatranje ptica, vožnju plovilima i ribolov

Kulturni turizam u kojemu se na ravnomjran način eksploatiraju arheološka i memorijalna baština, muzeji, interpretacijski centri te stvaraju novi, naročito s naglaskom na Sisciji, vojnoj prošlosti i industrijskoj baštini, ali se jednako vodi računa i o manifestacijama koje tvore ili podupiru kulturnu ponudu

Manifestacijski turizam kroz međunarodno poznate manifestacije te brendiranje drugih manifestacija u tom smjeru

Lovni turizam temeljen na lovištima prvenstveno Banovine i Pounja u kojima se najviše lovi srednja i krupna divljač: lisica, čagalj, divlja svinja, patka, fazan, zec, srna obična.

Strateški pravac razvoja turizma Sisačko-moslavačke županije podupire ravnomjerniji teritorijalni razvoj i stvaranje preduvjeta za podizanje konkurentnosti destinacije uz poštivanje načela održivosti i aktivaciju lokalne zajednice i njenih potencijala što dugoročno vodi prema razvoju autentične cjelogodišnje turističke destinacije.

Strateški ciljevi predstavljaju smjerove djelovanja koji proizlaze iz analize stanja, SWOT analize i načela održivog razvoja te konkretizaciju vizije turističkog razvoja Sisačko-moslavačke županije, a razvojne napore usmjeravaju u ekološki, ekonomski, socijalni, kulturološki i infrastrukturni aspekt turizma. Svojom formulacijom odražavaju specifične potrebe i razvojne potencijale destinacije, odgovaraju na uočene izazove te potiču realizaciju prilika. Svaki od ciljeva doprinosi stvaranju održivog, uključivog, konkurentnog i uravnoteženog turističkog sustava koji pridonosi dobrobiti lokalne zajednice i razvoju županije.

5.4. Ciljevi razvoja turizma Sisačko-moslavačke županije

Ciljevi su konkretne smjernice koje proizlaze iz ranije definiranih prioriteta te određuju mjerljive razvojne zadatke ostvarive u srednjoročnom razdoblju. Razrada ciljeva temelji se na potrebama i potencijalima destinacije te smjernicama definiranim kroz analizu stanja i strateški pravac. Specifični su ciljevi usmjereni na unapređenje određenog segmenta turističke ponude, infrastrukture ili promocije.

1. Razviti konkurentan turistički proizvod, naročito u lječilišnom, zdravstvenom i wellness turizmu kroz postojeću infrastrukturu i razvoj nove te stvaranje kvalitetnog kadra u tom segmentu
2. Unaprijediti turističku infrastrukturu i kapacitete u pravcu cjelogodišnjeg održivog turizma čime će se podići zadovoljstvo turista i povećati atraktivnost destinacije
3. Pozicionirati destinaciju na tuzemnom i inozemnom tržištu kroz brendiranje i digitalni marketing
4. Povećati atraktivnost prirodne i kulturne baštine kroz razvoj infrastrukturnih kapaciteta
5. Povećati učinkovitost upravljanja destinacijom kroz razvoj integrirane marketinške strategije i jačanje koordinacije između dionika

5.4.1. Stvaranje poticajnog okruženja za razvoj turizma, unaprjeđenje i diverzifikacija postojeće turističke ponude

Razvoj turizma određenog područja mora biti u skladu s održivim turizmom i pratiti razvoj javne, ali i privatne turističke infrastrukture, a krenuti od stvaranja preduvjeta za stvaranje domaće kvalitetne radne snage koja kontinuirano treba moći razvijati znanja i vještine. Povećanje razine znanja i vještina povećava i menadžerske vještine i znanja, a to pak povećava razinu usluge i usluživanja što na kraju dovodi do osiguravanja visoke razine trajno kvalitetne usluge. Stvaranje pozitivnog i poticajnog okruženja za razvoj turizma izuzetno je važno za nj pa je u skladu s time potrebno poduzeti i aktivnosti u smislu kontinuirane edukacije lokalnog stanovništva kako u smislu upoznavanja stanovništva s razvojnim potencijalom postojeće resursno-atraksijske osnove, tako i osvijestiti važnost dodatne promidžbe područja od strane i javnog i privatnog sektora.

Pozitivno okruženje stvara se i kontinuiranom brigom za zaštitu okoliša i kulturnih dobara što osigurava trajnost i atraktivnost resursa.

Za podizanje razine usluge te autentičnost destinacije potrebno je napraviti diverzifikaciju ugostiteljske ponude kako bi se povećala raznolikost i raznovrsnost ponude što će dovesti i do povećanja kvalitete. Ugostiteljski se objekti trebaju razlikovati ponudom, ambijentom, izgledom, cjenovno, a zajedničko svima treba biti visoka kvaliteta usluge.

Diverzifikaciju smještajne ponude treba napraviti dodatnim sadržajima koji će povezati različite oblike turizma poput cikloturizma i etno smještaja s gastroturizmom ili lječilišni turizam s gastro i sportskim turizmom i slično. Isto tako, diverzifikaciju smještajne ponude treba napraviti na način da se smještajni kapaciteti oplemene dodatnim sadržajima, tematskim objektima u skladu s različitim turističkim iskustvima koje područje Sisačko-moslavačke županije nudi.

Usporedo s razvijanjem novih turističkih proizvoda namijenjenih specifičnim tržišnim nišama potrebno je raditi i na proširenju ponude u maloprodaji što uključuje ponudu proizvoda lokalnih proizvođača, bilo da se radi o suvenirima ili hrani i piću za konzumaciju u destinaciji. Svakako i obavezno potrebno je voditi računa o kvaliteti roba i usluga te omogućiti povećavanje razine znanja i vještina dionika u turizmu.

Unaprjeđenje i diverzifikacija turističke ponude destinacije Sisačko-moslavačke županije odnosi se i na projekte kulturne baštine budući da posjeduju određeni stupanj prepoznatljivosti i tržišne spremnosti odnosno mogućnosti za turističku valorizaciju. Za one koji tržišno nisu spremni treba osigurati razinu spremnosti, a svakako povesti računa o iskorištavanju resursa koji su izvan Hrvatske bolje priznati i poznati iako ustvari pripadaju ovim prostorima. Naročito se to odnosi na Zrinske i Zrinsku goru. Realizacijom projekata navedenih u ovome dokumentu turistička ponuda Sisačko-moslavačke županije proširit će se i postati konkurentnija te održivija.

5.4.2. Prepoznatljivost na tržištu

Primarni zadatak brendiranja turističke ponude je isticanje s ciljem stvaranja jedinstvene i pozitivne slike brenda povezane u svim dodirnim točkama i komunikaciji s krajnjim korisnikom, što se čini kontinuiranim procesom stvaranja i održavanja zasebnog identiteta turističkog proizvoda ili usluge, a zahtijeva trud svih uključenih u rad nekog brenda budući da stvaranje pozitivne percepcije kod potrošača ovisi i o kvaliteti usluge te čak i o pozitivnoj korisničkoj podršci.

Brendiranje je postalo jedno od najznačajnijih očekivanja u upravljanju turističkim destinacijama u Hrvatskoj, a da bi ga se napravilo, potrebno je odrediti viziju i izraditi razvojne planove. U današnjem konceptu brendiranja destinacije veliku ulogu igra i imidž destinacije koji u konačnici biva i presudnim faktorom za odluku kako za konzumaciju destinacije, tako i za ulaganje u nju, što znači da je imidžem destinacije potrebno aktivno upravljati uvažavajući činjenicu da imidž destinacije utječe na konkurentsku poziciju turističkih destinacija.

Raznolikost Sisačko-moslavačke županije u svim pogledima te njena veličina, trenutna ponuda turističkih proizvoda i usluga, predstavljaju osnovu za kreiranje imidža turističke destinacije. Na području Sisačko-moslavačke županije atrakcijsku osnovu čine prirodne ljepote, bogata povijesna i kulturna baština, mogućnosti za miran i opušten odmor kao i aktivan odmor ili bavljenje sportom i istraživanje prirode. Brendiranje se smatra uspješnim kad stvori proizvod ili uslugu prepoznatljivu kupcima i potrošačima. Potrebe i preferencije potrošača se mijenjaju, a potrošači trenutno traže ukupan doživljaj, buđenje emocija izazvano dobrom atmosferom, osjećajem sigurnosti, autentičnošću, ljubaznošću i gostoprimstvom lokalne zajednice.

Primarni komunikacijski kanal Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije su internetske stranice te stranice društvenih mreža prilagođene komunikaciji s potencijalnim posjetiteljima na kojima se prenose obavijesti o događanjima i smještajnim kapacitetima te se može vidjeti povijest ili važne znamenitosti. Glavni obavijesni kanal je Internet budući da se mobilni uređaji danas koriste u svim fazama putovanja i mobilni uređaji imaju ključnu ulogu u prenošenju dojmova i doživljaja određene turističke destinacije.

Sekundarni komunikacijski kanali se odnose na tradicionalno oglašavanje poput plakata, brošura i letaka što Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije također koristi te izrađuje letke i brošure dostupne na javnim mjestima.

Autentičnost destinacije te promocija i nakon posjete stvara se i osigurava dobro osmišljenim, kvalitetno izrađenim i pristupačnim suvenirima.

5.4.3. Razvoj turističke infrastrukture

Veličina Sisačko-moslavačke županije te njezina različitost isto tako različito motiviraju turiste na dolazak. Neke motiviraju prirodna bogatstva, neke izvrsnost ljekovite vode, neke hrana i slično ili pak ugodna klima koja omogućuje cjelogodišnje uživanje u blagodatima ovog prostora. Turisti koji traže aktivan odmor dolaze zbog sportsko-rekreacijskog i cikloturizma, a resursi koje ima gorje ovoga područja omogućuje i stvaranje novih pješačkih i planinarskih staza. Kako bi se cikloturizam podigao na višu razinu, potrebno je razvijati nove biciklističke staze, a postojeće osigurati. Označavanje staza, popratni sadržaji, sigurnost, dostupnost smještajnih kapaciteta prilagođenih specifičnim vrstama turista, a posebno razvoj visokokvalitetnog smještaja i ponude lječilišnog, zdravstvenog i wellness turizma trebaju biti imperativ pri ocrtavanju pravca kretanja turizma na području Sisačko-moslavačke županije.

Kvaliteta i raznovrsnost smještajne i ugostiteljske ponude ucrtavaju pravac razvoja prema cjelogodišnjem turizmu, a raznovrsnost ponude potrebno je povećati i kroz dodatne sadržaje poput tematiziranih smještajnih objekata, objekata s dodatnim sadržajima za specifične oblike turizma, ponude visokokvalitetne i/ili domaće hrane, po mogućnosti lokalne. Izuzetno je važno poticati različitost u ponudi, kako ugostiteljskoj, tako i smještajnoj te ponudi aktivnosti što će doprinijeti zanimanju većeg broja potencijalnih turista. S obzirom na izuzetno bogatu povijest i tradiciju ovoga prostora, razvoj turizma treba odražavati i autohtone značajne prostora te mogućnosti koje daje kako u ponudi aktivnosti, tako i u gastronomskoj ponudi.

U okvirima razvoja turističke infrastrukture Sisačko-moslavačke županije, za realizaciju u idućih pet godina predviđeni su projekti vezani uz lječilišni, zdravstveni i wellness turizam te uz prirodnu i kulturnu baštinu područja. Svi projekti planirani u idućem petogodišnjem razvoju doprinijet će privlačenju većeg broja turista, omogućiti nova znanja i vještine, stvoriti nove mogućnosti za konzumaciju turističke ponude te svime time utjecati na razvoj turizma.

Financiranje projekata predviđeno je sredstvima ESI fondova, programa EU, nacionalnih fondova, fondova Hrvatske turističke zajednice, privatnim sredstvima te sredstvima županijskog proračuna.

5.4.4. Održivi turistički razvoj

Održivi turistički razvoj ima tri razine – gospodarsku, društvenu i ekološku. Gospodarska se razina odnosi na efikasnost gospodarstva, povećanje potrošnje dobara te konkurentniji i isplativiji način poslovanja. Na društvenoj razini održivi turistički razvoj se odnosi na očuvanje kulturne baštine i razvoj turizma koji unapređuje kvalitetu života lokalne zajednice, a s aspekta ekološke razine, održivi turizam se odnosi na brigu o okolišu, očuvanje resursa, smanjenje negativnog utjecaja na okoliš te poticanje biološke proizvodnje. Očuvanje okoliša na području Sisačko-moslavačke županije od izuzetne je važnosti zbog parka prirode Lonjsko polje te ostalih zaštićenih prirodnih područja poput vodotoka, poplavih ravnica i slično.

5.4.5. Marketinška koncepcija

Govoreći o turističkom proizvodu Sisačko-moslavačke županije, treba govoriti o osnovnom, dodatnom i proširenom turističkom proizvodu pri čemu su smještaj i parkirališno mjesto osnovni proizvod iz kojega proizlaze dodatni i prošireni, što znači da je posjetiteljima potrebno osigurati kvalitetan i ugodan boravak u smještajnim kapacitetima koji zadovoljavaju njihove potrebe za autentičnošću, kvalitetom, ugodom. Dodatni turistički proizvod odnosi se na prošireni koncept osnovnog proizvoda, a sastoji se od proizvoda i usluga koje posjetiteljima i turistima omogućuju zadovoljavanje širokog raspona potreba i očekivanja kao što je primjerice ponuda kvalitetne gastronomske ponude kroz različite koncepte u smislu kušaonica, restorana, agroturizma, posebne prehrane u vidu detoksikacije i slično. Na koncu, prošireni proizvod omogućuje zadovoljenje najšireg skupa potreba i očekivanja gostiju, a odnosi se na kreiranje doživljaja za turiste kao npr. posebni lječilišni programi, rekreativno pješčenje, upoznavanje lokalnih običaja i života, sudjelovanje u manifestacijama, obilasci prirodnih i kulturnih atrakcija i slično.

Boravak turista na području Sisačko-moslavačke županije treba temeljiti na prepoznatljivoj atmosferi, kvalitetnoj turističkoj infrastrukturi te usluzi koja turistima omogućuje doživljaj i iskustvo različitosti područja, životnog stila lokalnog stanovništva te njihove kulture. U svrhu stvaranja novih posjetitelja i turista te osiguravanja ponovnog dolaska onih koji su već boravili na području županije, potrebno je sadržajno i organizacijski povezati sve navedene elemente te tako stvoriti visokokvalitetan, tematski zaokružen i tržišno diferencirani proizvod i usluge.

Kreiranje turističkih doživljaja putem različitih oblika turizma koji sadržajno povezuju pojedine proizvode, usluge, aktivnosti i atrakcije Sisačko-moslavačke županije u užem i širem smislu su lječilišni, zdravstveni i wellness turizam, ruralni, kulturni i aktivni turizam. S obzirom na identificirane potencijalne oblike turizma od kojih su neki zastupljeniji, područje županije ima potencijal za cjelogodišnji turizam što omogućuje pozicioniranje Sisačko-moslavačke županije kao cjelogodišnje destinacije za liječenje i očuvanje zdravlja te uživanje u očuvanom prirodnom ambijentu zanimljive i bogate kulturno-povijesne baštine i autohtonim vrijednostima.

U brendiranju destinacije veliku ulogu igra i imidž destinacije i danas je to jedan od najutjecajnijih faktora u upravljanju turističkim destinacijama u Hrvatskoj. Imidž destinacije često je i presudan faktor pri odabiru iste, ali i u ulaganju domaćih i stranih investitora. Destinacijski imidž traži aktivno upravljanje zbog konkurencije koja je na turističkom tržištu globalna te zbog utjecaja na konkurentsku poziciju turističkih destinacija i država. Brendiranje destinacije traži određivanje strateške vizije destinacije i izradu razvojnih planova.

Za uspješno brendiranje destinacije potrebno je definirati destinacijski brend koji počiva na emotivnoj i dinamičnoj vezi između posjetitelja i destinacije, a ujedno je i polazišna točka sve marketinške komunikacije. Kako bi se ostvario dugoročan tržišni opstanak, potrebno je stvoriti prepoznatljivo odredište kroz partnerstvo između turističke zajednice i poduzetničkog sektora, a u svrhu kreiranja i provođenja strategije učinkovitog tržišnog predstavljanja destinacije te uspostaviti djelotvoran pristup marketingu i prodaji s posebnim naglaskom na aktivaciju ciljanih tržišnih niša i to sve kroz suvremene komunikacijske kanale koji uključuju direktni marketing, ali i e-marketing te Internet.

5.5. Mjere i aktivnosti

Svrha mjera i aktivnosti navedenih u ovome dokumentu je definiranje konkretnih koraka vezanih uz prioritetne razvojne potrebe svih dionika turizma Sisačko-moslavačke županije, a odnose se na razdoblje od 2026. do 2029. godine. Turizam Sisačko-moslavačke županije zbog potencijala i resursa koje ima, može se kreativno i inovativno profilirati kao prostor u koji dolaze sve dobne skupine različitih zahtjeva i turističkih potreba, od liječenja preko odmora i relaksacije pa do učenja, stvaranja i aktivnog provođenja vremena. Kao takva, Sisačko-moslavačka županija predstavlja područje idealno za razvoj specifičnih oblika turizma, što treba i može dovesti do razvoja županije u destinaciju održivog turizma u kojemu se spajaju zdravlje, tradicija i moderni utjecaji tvoreći prostor jedinstvene i prepoznatljive ponude.

Mjera je skup međusobno povezanih aktivnosti i projekata kojom se izravno ili neizravno ostvaruje posebni cilj. Provedbom mjera doprinosi se i provedbi međusobno preuzetih obveza, provedbi obveza uređenih posebnim nacionalnim propisima kao i provedbi zajedničkih prioriteta Europske unije. Aktivnost je niz specifičnih i međusobno povezanih radnji unutar projekta ili nekog provedbenog mehanizma čija provedba izravno vodi ostvarenju mjere, a neizravno ostvarenju posebnog cilja. Za svaku se mjeru utvrđuju ključne aktivnosti nužne za provedbu pojedine mjere. Projekt je niz međusobno povezanih aktivnosti koje se odvijaju određenim redoslijedom radi postizanja određenog cilja unutar utvrđenog razdoblja i s definiranim financijskim sredstvima. Pokazatelji rezultata su kvantitativni i kvalitativni mjerljivi podaci koji omogućuju praćenje, izvješćivanje i vrednovanje uspješnosti u provedbi utvrđene mjere.

Cilj: Razvoj turizma i očuvanje prirodne i kulturne baštine Sisačko-moslavačke županije	
Mjera 1. Razvoj održivog turizma	Područje Sisačko-moslavačke županije ekološki je orijentirana turistička destinacija značajnog potencijala s obzirom na zaštićena prirodna područja kojih na području županije ima preko 20 % ukupne površine. Mjera 1. Razvoj održivog turizma obuhvaća razvoj selektivnih oblika turizma i turističke ponude, poticanje promocije i plasmana turističke ponude i razvoj ljudskih potencijala u sektoru turizma.
Mjera 2. Razvoj turističke infrastrukture i atrakcija	Razvoj turističke infrastrukture i atrakcija važan je preduvjet dobro planiranog i osmišljenog razvoja turizma. Mjera 2. Razvoj turističke infrastrukture obuhvaća razvoj turističke infrastrukture i atrakcija u smislu mogućnosti razvoja primarne i sekundarne turističke infrastrukture kako je navedena u Pravilniku o javnoj turističkoj infrastrukturi („Narodne novine“, broj 136/2021.)
Mjera 3. Razvoj turističkih proizvoda	Razvoj turističkih proizvoda izuzetno je važan kako za brendiranje destinacije, tako i za diverzifikaciju, ali i za samo povećanje poželjnosti destinacije stoga Mjera 3. Razvoj turističkih proizvoda omogućuje osmišljavanje, razvoj i plasman turističkih proizvoda prostora Sisačko-moslavačke županije kao turističke destinacije.

Mjera 4. Unapređenje upravljanja i promocije destinacije	Unapređenje upravljanja i promocije destinacije odnosi se na podizanje razine svijesti o potencijalima turizma kroz internu komunikaciju i suradnju s komplementarnim sektorima te na jačanje turističkog brenda Sisačko-moslavačke županije kroz razvoj autentičnosti i identiteta i ciljanu promociju. Mjera 4. Unapređenje upravljanja i promocije destinacije obuhvaća i uspostavu sustava za praćenje pokazatelja održivosti turizma što je bitan putokaz razvoju turizma ovoga područja.
--	--

6. Smjernice i preporuke za dionike razvoja

Plan upravljanja destinacijom Sisačko-moslavačka županija sadrži prijedloge smjernica i preporuke za razvoj i unapređenje destinacije u skladu s definiranim ciljevima, pokazateljima održivosti te razvojnim smjerom za dionike u sustavu upravljanja turizmom i samome turizmu. Smjernice prikazuju zajednički rad i aktivnosti svih uključenih u razvoj i unapređenje turizma.

Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. godine određeno je usmjeravanje razvoja turizma prema održivom i cjelogodišnjem, a za to je neophodna zelena i digitalna tranzicija. S obzirom na analize provedene u okviru ovoga Plana, dane su ključne smjernice za nositelje razvoja destinacijske ponude u različitim segmentima.

6.1. Smjernice i preporuke za jedinicu lokalne samouprave

Regionalna samouprava je važan dionik uspješnog razvoja nekog područja pa tako kao nositelj strateških i operativnih aktivnosti može izravno utjecati na kvalitetu turističke ponude, zadovoljstvo posjetitelja i dugoročni prosperitet područja. Sisačko-moslavačka županija zadužena je za kreiranje dugoročne vizije razvoja županije, ali i turizma na području županije, u skladu s potrebama lokalne zajednice i tržišta, za što razvija detaljne strategije koje definiraju ciljeve, prioritete i aktivnosti kojima će se postići ostvarenje vizije, a isto tako koordinira aktivnosti vezane uz turistički razvoj područja tako što planira upravljanje resursima te investicije.

Ulaganje u turističku infrastrukturu u što ulaze ceste, parkirališta, sportski tereni, komunalna oprema i slično što je važno za poboljšanje boravka turista u destinaciji je zadaća Sisačko-moslavačke županije budući da su regionalna i lokalna samouprava one koje uspostavljaju i održavaju partnerske odnose s različitim dionicima u turizmu poput turističkih zajednica, ugostitelja, kulturnih djelatnika, iznajmljivača, izrađivača suvenira, lokalnog stanovništva i slično. Cilj zajedničkog rada su postizanje sinergije i optimizacija rezultata, a dužnost i odgovornost Sisačko-moslavačke županije je očuvanje kulturne baštine i prirodnih ljepota destinacije pa ista mora osigurati odvijanje turističkih aktivnosti na način koji ne ugrožava okoliš nego ga potiče na (samo)obnavljanje.

Organizacija određenih kulturnih manifestacija i sudjelovanje u njima također su zadaće Sisačko-moslavačke županije, a iste privlače turiste i obogaćuju ponudu. Osim toga, zadaće Sisačko-

moslavačke županije u razvoju turizma je i sudjelovanje u razvoju tematskih tura i ruta koje povezuju kulturne, povijesne i prirodne znamenitosti, podrška lokalnih proizvođačima u promociji proizvoda, organizaciji specifičnih manifestacija, razvoj digitalnih alata za promociju destinacije, osiguranje kvalitete usluga te zadovoljstva turista kroz ulaganje u edukaciju turističkih djelatnika, a sve to u suradnji s Turističkom zajednicom Sisačko-moslavačke županije. Prema svemu navedenom, Sisačko-moslavačka županija ima ključnu ulogu u oblikovanju smjera razvoja turizma ovoga područja jer kroz strateško planiranje, koordinaciju, investicije i suradnju s dionicima može doprinijeti razvoju održivog i profitabilnog turizma od kojega će dugoročno čitavo područje županije imati koristi.

Zadatak Sisačko-moslavačke županije svakako je i osigurati dobru pokrivenost mobilne mreže na čitavom prostoru županije budući da dobra pokrivenost mobilnim signalom, a dodatno i besplatan Internet na ključnim turističkim lokacijama, unapređuju konkurentnost destinacije. Istovremeno je potrebno voditi računa i o kibernetičkoj sigurnosti.

Poboljšanje pristupačnosti turističkih atrakcija osobama iz ranjivih skupina kroz omogućavanje fizičkog pristupa javnim prostorima i turističkim atrakcijama izgradnjom rampi, proširenih prolaza, prilagođenih parkirališta te osiguravanjem prilagođenih sanitarnih čvorova na važnim turističkim točkama također je zadatak i same Sisačko-moslavačke županije, kao i briga o privatnom sektoru i ključnim dionicima turističke ponude kroz financijske potpore kao što su subvencije prilagodbe smještajnih i ugostiteljskih objekata ranjivim skupinama te podrška projektima koji uključuju izgradnju pristupačnih sadržaja, ali i konstantno podizanje razine znanja i vještina dionika u turizmu kroz potpore, stipendije, subvencije i ulaganje u smještaje s lječilišnim i wellness uslugama.

U svrhu dodatne podrške ključnim turističkim proizvodima, potrebno je ulagati u razvoj lječilišnog, zdravstvenog i wellness turizma razvijajući i potičući sadržaje koji ih se izravno dotiču, poput izvrsnosti u gastronomiju, izgradnji sigurnijih biciklističkih, pješačkih i planinarskih staza, a kako bi se potaknulo dodatno *ozelenjivanje* turističke destinacije, potrebno je pojačati ulaganja u infrastrukturu koja smanjuje utjecaj turizma na okoliš i to u smislu reciklažnih dvorišta i točaka, biobazena, punionica električnih vozila, javnih bicikala, povećanje linija javnog prijevoza, uvođenja EcoLabel oznaka i oznaka kvalitete za hranu uzgojenu na prirodan način. Daljnji razvoj održivog turizma Sisačko-moslavačke županije treba pratiti i kontinuirano uređenje i održavanje poučnih i tematskih staza, ali i održavanje gradskih zelenih površina u skladu s ekološkim i zelenim uređenjem krajobraza kakvo slijede europski gradovi poput Beča. Isto tako, potrebna je izgradnja odmorišta te postavljanje dodatne smeđe signalizacije kao i uspostavljanje partnerstva s obrazovnim institucijama i sufinanciranje istraživanja i edukativnih programa kao i radionica vezanih uz očuvanje okoliša i zaštitu prirodnih resursa, a sve u cilju razvoja održive destinacije kontinentalnog turizma.

U organizaciji postojećih te osmišljavanju novih događanja koja će povećati atraktivnost destinacije i konkurentnost ključnih turističkih proizvoda potrebna su dodatna financijska i logistička ulaganja. Vidljivost i pristupačnost atrakcija treba povećati kroz postavljanje dodatne signalizacije te uređenje parkova, šetnica i parkirališta. Važno je i poticati privatne investitore na usluge poput suvenirnica, tematskih ruta, najma bicikala i slično te inicirati povezivanje različitih dionika iz sektora kulture, obrazovanja, poljoprivrede, ugostiteljstva i tradicijskih obrta s ciljem

razvoja iskustveno bogatih turističkih doživljaja vezanih uz materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu Sisačko-moslavačke županije.

Potrebno je ulagati stalan napor u prometnu povezanost te osigurati poticaje za otvaranje kuća za odmor s wellness sadržajima kao i oznakama kvalitete Europske unije te poticati širenje ugostiteljske ponude na tradicijsku i lokalnu.

Sisačko-moslavačka županija kao nositelj strateških i operativnih aktivnosti ima izravan utjecaj na kvalitetu turističke ponude, zadovoljstvo turista i dugoročni prosperitet područja. Predstavници regionalne samouprave izuzetno su važni dionici svakog razvojnog procesa zbog uronjenosti u problematiku lokalne zajednice i dobrog poznavanja iste te su često i inicijatori i lobisti razvojnih projekata kod državnih službenika. Jedinice regionalne samouprave mogu namaknuti sredstva za pripremu projekata za lobiranje, a preduvjet za to je prepoznavanje mogućeg doprinosa turizma društveno-ekonomskom razvoju područja pod njihovom jurisdikcijom. Županija koordinira sve aktivnosti vezane uz razvoj turizma i promociju destinacije te razvoj proizvoda i usluga, a zadužena je i za planiranje investicija u turizmu te osiguravanje infrastrukture. Regionalna samouprava kroz zajednički rad i partnerske odnose s različitim dionicima u turizmu postiže sinergiju i optimizira rezultate.

6.2. Smjernice i preporuke za turističku zajednicu

Na području Sisačko-moslavačke županije održavaju se već tradicionalne i međunarodne manifestacije po čemu je ona i prepoznatljiva, što treba nastaviti njegovati i dalje i time obogaćivati turističku ponudu. Manifestacije su uglavnom vezane uz topliji dio godine, ali postavljeni su temelji i za cjelogodišnje održavanje različitih manifestacija što treba održavati i širiti i dalje kako bi se uspostavio cjelogodišnji turizam. Naročito je bitno organizirati događaje koji promoviraju Sisačko-moslavačku županiju kroz običaje i baštinu, kao zelenu, održivu i zdravu i kao takvi potiču na povratak u destinaciju promovirajući zdravlje, aktivan život, ekologiju i održivost. Budući da Sisačko-moslavačka županija ima vrlo bogate resurse – prirodne, povijesne, kulturne i baštinske, potrebno ih je isticati i kroz dobro osmišljene interpretacijske šetnje.

Biciklističke, pješačke i planinarske rute, staze i ture omogućuju posjetiteljima uživanje u prirodnim bogatstvima Sisačko-moslavačke županije, a na to se nadograđuju i povijesna bogatstva, mogućnost uživanja u kulturnim sadržajima te svakako u gastronomskoj ponudi što može biti od izuzetne važnosti turistima koji njeguju aktivan i zdrav život.

Pješačke, planinarske i biciklističke ture i rute turistima omogućuju uživanje u prirodnim bogatstvima Sisačko-moslavačke županije, istovremeno miran i aktivan odmor, što je nakon pandemije vrlo traženo u turističkom smislu. Aktivan turizam može biti dobar podupiratelj zdravstvenog, lječilišnog i wellness turizma koji su prioritet ove županije. Kroz nabrojane oblike turizma moguće je promovirati Sisačko-moslavačku županiju kao destinaciju održivog turizma u kojoj se spajaju zdravlje tijela i mirnoća duha, a sve je upotpunjeno odmorom, dobrom, zdravom, lokalnom hranom u autentičnom ekološki prihvatljivom okruženju. Potrebna je stalna briga o pješačkim, planinarskim i biciklističkim stazama i rutama kako bi uvijek bile aktualne, sigurne te ih dalje izgrađivati.

U svrhu daljnje promocije destinacije potrebno je aktivno koristiti mogućnosti digitalne industrije u smislu razvoja aplikacija za posjetitelje i ažurnosti internetske stranice te na taj način informirati o smještaju, atrakcijama, mogućnostima, lokalnim proizvodima i slično. Internetska stranica Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije u tom je pogledu aktualna i ažurna, treba voditi računa da se dalje redovno ažurira i prati trendove.

Treba aktivno koristiti mogućnosti društvenih mreža, dijeliti korisne i osjetilima ugodne sadržaje, a poželjno je stvoriti i mogućnost suradnje s utjecajnicima i putopiscima koji će promovirati destinaciju kroz sadržaje o povijesti, kulturi, sportu, gastronomiji ili uživanju.

Potrebno je kontinuirano ulaganje u održivi razvoj kako bi se sačuvala prirodna i kulturna baština budući da je prioritet u razvoju turizma održivi turizam. U tom smislu treba poticati i stvaranje te održavanje cjelogodišnjih ekološki osviještenih tura i smještaja, a kroz promociju domaćih i lokalnih proizvoda povezati turizam s lokalnim gospodarstvom.

Budući da su turističke zajednice donošenjem Zakona o turizmu i njemu pripadajućih pravilnika dobile nove uloge u razvoju turizma, potrebna je kontinuirana edukacija svih dionika u turizmu.

6.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji

Ključni dionici u turizmu destinacije Sisačko-moslavačke županije su svi oni koji doprinose razvoju, promociji i održivosti turizma, kao što su udruge, lokalno stanovništvo, iznajmljivači, poduzetnici, ugostitelji, vlasnici obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava itd.

Temelj svake uspješne turističke destinacije uglavnom je lokalno stanovništvo i s obzirom na to, njihovo je sudjelovanje u donošenju važnih odluka i uključivanje u turističke aktivnosti ključno, a izuzetno je važno i da svi dionici mogu surađivati u ispunjavanju glavnoga cilja – jačanju tržišne pozicije destinacije.

Prvi dojam kod turista ostavljaju uglavnom ugostitelji i iznajmljivači pa je potrebno da su podržani u razvoju kvalitetnih proizvoda i usluga od strane kako javnog sektora, tako i od cjelokupne zajednice. Isto vrijedi za sve poduzetnike koji su dio turističke ponude područja. Daljnji razvoj turizma destinacije Sisačko-moslavačka županija treba biti održiv i usmjeren očuvanju autentičnosti prostora, ali istovremeno ići ukorak s razvojem i vremenom. Suradnjom svih dionika u turizmu te spajanjem tradicije i suvremenosti, u Sisačko-moslavačkoj županiji je moguće stvoriti atraktivnu destinaciju koja će privlačiti sve više posjetitelja.

Preporuka za ostale dionike u turizmu destinacije Sisačko-moslavačka županija je konstantno ulaganje u edukacije, održivost turizma, interpretaciju destinacije, lokalne baštine i kulture. Potrebno je u ponudu čim više uvrštavati domaće i lokalne proizvode u svrhu stvaranja autentične ponude.

Trenutno na području Sisačko-moslavačke županije nedostaje proizvoda koji daju dodanu vrijednost destinaciji, kao što su vođene ture, degustacija, kulinarske radionice i slično. Potrebno ih je osmisлити i ponuditi tržištu, a ujedno u sve implementirati i zelene prakse poput smanjenja

otpada, korištenja obnovljivih izvora energije i uvođenja ekološki prihvatljivih ambalaža kod iznajmljivača i pružatelja ugostiteljskih usluga. Izuzetno je važno očuvati, održavati i promovirati lokalne običaje, priče, plesove, glazbu, gastronomiju, zanate kroz radionice, manifestacije i nastupe te podržavati kulturne, ekološke i druge inicijative koje svojim djelovanjem doprinose dugoročnoj održivosti turizma.

7. Popis projekata

Projekti koji se nalaze u Planu upravljanja destinacijom Sisačko-moslavačke županije usmjereni su na provedbu mjera koje doprinose ostvarenju pokazatelja održivosti te na jačanje koordinacije, promocije, digitalizacije i dostupnosti turističke ponude na razini županije. Prema nositeljima provedbe grupirani su u dvije skupine. Prvu skupinu čine projekti Sisačko-moslavačke županije te projekte institucija kojima je Županija osnivač, uključujući i projekte u nadležnosti Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije.

Drugu skupinu čine projekti jedinica lokalne samouprave koje na svom području nemaju osnovanu lokalnu turističku zajednicu. Ti projekti proizlaze iz razvojnih potreba pojedinih sredina te su usmjereni na očuvanje i valorizaciju kulturne i prirodne baštine, razvoj sportsko-rekreativne infrastrukture te stvaranje novih atrakcija. Projekti jedinica lokalne samouprave koje na svom području nemaju osnovanu lokalnu turističku zajednicu uključeni su u ovaj Plan kako bi bili vidljivi u županijskom sustavu planiranja i evidentirani u bazi projekata Ministarstva turizma i sporta. Svi projekti se dostavljaju Ministarstvu u propisanom obrascu, čime je osigurano njihovo uključivanje u nacionalnu evidenciju razvojnih projekata u turizmu. Njihovo uvrštavanje omogućuje usklađenost s nacionalnim programima i potencijalno uključivanje u izvore financiranja, pri čemu odgovornost za pripremu i provedbu snose isključivo te jedinice lokalne samouprave.

7.1. Projekti koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti

1. projekt	Terme Jodno
Opis projekta i svrha	Projekt Terme Jodno obuhvaća izgradnju nove zgrade i kompleksa vanjskih lječilišnih i turističkih bazena, uz provedbu programa osposobljavanja i prekvalifikacije u području medicinskog wellnesa. Nova zgrada površine 5.756 m ² smještena je uz postojeći bolnički kompleks i sadržavat će terapijske prostore, rekreacijski i dječji bazen, polivalentnu dvoranu, teretanu, wellness & spa zonu, ugostiteljski prostor te administrativne i tehničke sadržaje. Vanjski dio uključuje višenamjenski bazen s atrakcijama, jodni i dječji bazen, spa zonu, garderobe, sanitarije, recepciju i bistro.

	Projekt je usmjeren na razvoj medicinske rehabilitacije, zdravlja, rekreacije i zdravstvenog turizma, uz planirano zapošljavanje 15–20 djelatnika te provođenje edukacija za najmanje 100 osoba.
Poseban značaj za razvoj destinacije	Novi kompleks, smješten u neposrednoj blizini postojećeg lječilišta koje ima status kulturnog dobra, stvorit će vrhunske uvjete za wellness i spa turizam sa sadržajima poput velikog rekreacijskog bazena, hidroterapijskog bazena, sauna te prostora za fizikalnu terapiju i korektivnu gimnastiku. Ovaj projekt, zajedno s ulaganjima u Topuskom, pozicionira Sisačko-moslavačku županiju kao središte kontinentalnog i lječilišnog turizma u Hrvatskoj, što je od iznimne važnosti za gospodarski razvoj i otvaranje novih radnih mjesta.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt Terme Jodno doprinosi ostvarenju pokazatelja održivosti kroz jaku ekološku, gospodarsku i socijalnu komponentu. Na ekološkom planu, projekt uključuje mjere energetske učinkovitosti poput solarnih panela, te planira korištenje termalne vode, čime se smanjuje utjecaj na okoliš. Gospodarski doprinos ogleda se u stvaranju novih radnih mjesta, povećanju broja stručnjaka u području zdravstvenog i wellness turizma te privlačenju posjetitelja tijekom cijele godine, što potiče lokalno gospodarstvo. Socijalni aspekt projekta rješava ključne zdravstvene probleme regije, poput smanjenja dugih lista čekanja na rehabilitaciju i povećanja dostupnosti suvremenih terapija, čime se izravno unaprjeđuje kvaliteta života stanovnika.
Nositelj projekta	Sisačko-moslavačka županija
Ostali dionici	OB dr. Ivo Pedišić, Lječilište Jodno
Lokacija	Sisak
Vremenski okvir	2026.- 2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	Glavni projekt Medicinski wellness & spa centar SMŽ Jodno, Idejni projekt, Idejno rješenje
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	1. Unutarnji dio – 19.944.437,5 EUR 2. Vanjski dio – 7.608.750,00 EUR 60 % sufinanciranje Bespovratna sredstva: 16.456.201,20 EUR Izvor financiranja: JTF fond – 60 % sufinanciranje; ostatak – vlastita sredstva

2. projekt	Terme Jodno 2
Opis projekta i svrha	Projekt Terme Jodno 2 obuhvaća izgradnju i opremanje 10 kućica veličine do 35 m2 za smještaj i boravak turista i posjetitelja termi. Luksuzno opremljene kućice omogućit će ugodan smještaj posjetiteljima Termi Jodno. Projekt izgradnje kućica usmjeren je na podizanje razine turističke usluge i smještajnih kapaciteta na području grada Siska, a ujedno je i dodana vrijednost Termama Jodno.

Poseban značaj za razvoj destinacije	Izgradnja smještajnih kapaciteta uz terme ima poseban značaj jer omogućuje produženje boravka gostiju, što je ključno za veću potrošnju i gospodarski rast destinacije. Projekt Terme Jodno i obnove u Topuskom svjedoče o namjeri pozicioniranja Sisačko-moslavačke županije kao središta kontinentalnog i lječilišnog turizma, a nova smještajna ponuda za taj je proces neophodan
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Gospodarska održivost jača se povećanjem turističke potrošnje jer novi kapaciteti omogućuju višednevni boravak, što izravno potiče razvoj lokalnih uslužnih djelatnosti i prodaju domaćih proizvoda. Ulaganjem u obnovljive izvore energije doprinosi se i ekološkoj održivosti.
Nositelj projekta	Sisačko-moslavačka županija
Ostali dionici	OB dr. Ivo Pedišić, Lječilište Jodno
Lokacija	Sisak
Vremenski okvir	2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	-
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	1.100.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, vlastita sredstva)

3. projekt	Edukacijsko-posjetiteljski centar Čigoč
Opis projekta i svrha	Nakon sustavnih ulaganja u posjetiteljske centre na području Parka, Sisačko-moslavačka županija je otkupila kuriju Oberhofer-Hangi na kojoj su provedeni radovi s ciljem obnove i prenamjene prostora za novi posjetiteljski centar na području Čigoča, s obzirom da je stari Centar dotrajavao i nije zadovoljavao više potrebe modernog posjetitelja. Tako je Sisačko-moslavačka županija dobila reprezentativan ulazak u Lonjsko polje i sa sisačke strane. Uzevši u obzir kako je obnova predmetne kurije završena, iduća planirana faza je i fazno uređenje krajobraza i uređenja okoliša te djelomično opremanje prostora. Projekt uključuje izradu tehničke dokumentacije za uklanjanje urušene gospodarske zgrade, izgradnju pomoćne zgrade na mjestu iste, te uređenje okoliša oko povijesne zgrade Kurije Oberhofer Hangi. Planirano je i postavljanja kućica na k.č.br. 3182 koja ima površinu 2.940,00 m² tako da se kućice uklope u voćnjak koji je glavnim projektom planiran na toj lokaciji.
Poseban značaj za razvoj destinacije	Projekt promiče zaštitu prirode i očuvanje tradicijske baštine te razvija ekološku svijest kroz edukativne radionice i programe. Privlači domaće i strane turiste, zaljubljenike u birdwatching što doprinosi razvoju turizma i lokalnog gospodarstva. Proširenjem sadržaja, doprinosi jačanju turističke prepoznatljivosti i stvaranju uvjeta za ostanak lokalnog stanovništva, što je ključno za održivi razvoj ove ruralne regije.

Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Gospodarski doprinos ogleda se u stvaranju preduvjeta za razvoj održivog turizma, privlačenju većeg broja posjetitelja i produženju njihovog boravka, čime se potiče lokalno gospodarstvo. Projekt je dio šireg ulaganja od 6 milijuna eura u Donju Posavinu s ciljem jačanja turističke prepoznatljivosti na međunarodnoj razini. Socijalna održivost očituje se kroz unaprjeđenje uvjeta za život i ostanak lokalnog stanovništva, uz istovremeno pružanje novih edukativnih i rekreacijskih sadržaja za sve generacije. Centar je prilagođen osobama s invaliditetom, a njegovim programima obuhvaćeni su djeca, mladi, lokalno stanovništvo i stručna javnost čime se doprinosi i poboljšanju pristupačnosti objekta te same destinacije.
Nositelj projekta	Sisačko-moslavačka županija
Ostali dionici	JU za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode, JU PP Lonjsko polje
Lokacija	Čigoč, Sisak
Vremenski okvir	2026.-2028.
Studijska ili projektna dokumentacija	Izrađen glavni projekt s troškovnikom
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	1.086.683,13 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Sisačko-moslavačke županije)

4. projekt	Ornitološki park Čigoč
Opis projekta i svrha	Sisačko-moslavačka županija je uredila novi posjetiteljski sadržaj na području Parka prirode Lonjsko polje, kuriju Oberhofer-Hangi u Čigoču s ciljem jačanja posjetiteljskih kapaciteta na području Donje Posavine. Projekt Ornitološkog parka uključuje fazno uređenje krajobraza s edukativnim i promotivnim sadržajima – poučne staze, prezentacijska infrastruktura, vidikovci, odmorišta, osmatračnice za ptice, odmorišta i drugo. Za provođenje ornitološkog programa u suradnji s TZ SMŽ se planiraju izraditi i vodiči, karte tematskih ruta, koji bi omogućili upoznavanje posjetitelja sa zaštićenim vrstama područja ekološke mreže Donja Posavina. Novi centar će omogućiti i povezanost s drugim turističkim projektima i infrastrukturom čije su investicije u tijeku kao Rekreacijsko-poučna staza „Tišina – Budaševo“ koja je ujedno i dobra polazišna točka prezentacije područja ekološke mreže NATURA 2000 Donja Posavina na području grada Siska.
Poseban značaj za razvoj destinacije	Mjesto Čigoč je međunarodno prepoznato kao prvo europsko selo roda, što ga čini jedinstvenom i prepoznatljivom turističkom atrakcijom na međunarodnoj razini. Zbog svoje iznimne ornitološke vrijednosti, Čigoč je najposjećenije mjesto u Parku prirode Lonjsko polje, što potvrđuje njegov golem potencijal za razvoj održivog i edukativnog turizma. Planirani Ornitološki park Čigoč, s interpretacijskim sadržajima,

	osmatračnicama, dodatno će obogatiti turističku ponudu Donje Posavine. Doprinosi se razvoju ruralnog područja, potiče se očuvanje kulturne baštine i tradicionalnog načina života te jača prepoznatljivost cijele županije kao destinacije za prirodni i aktivni turizam.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Razvoj ornitološkog parka Čigoč doprinosi ekološkim, gospodarskim i društvenim pokazateljima održivosti. Park će, uz Centar, postati ključno mjesto za podizanje svijesti o važnosti zaštite prirode, očuvanja bioraznolikosti i održivog razvoja, posebno kroz edukaciju posjetitelja o osjetljivom ekosustavu Lonjskog polja. Razvoj dodatnih sadržaja stvara preduvjete za razvoj održivog turizma, omogućuje kvalitetniju prezentaciju Čigoča, što potiče lokalno gospodarstvo i otvara mogućnosti za specijalizirane programe. Razvijanjem programa i edukacija namijenjenih lokalnom stanovništvu ali i stručnoj javnosti o važnosti suživota čovjeka i prirode sustavno se jača i lokalna zajednica.
Nositelj projekta	Sisačko-moslavačka županija
Ostali dionici	JU za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode
Lokacija	Čigoč, Sisak
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	U izradi
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	1.200.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Sisačko-moslavačke županije)

5. projekt	Centar baštine SMŽ – Kratečko
Opis projekta i svrha	Projekt obuhvaća uređenje tradicijske okućnice s poučnim stazama i tradicijskom ogradom. Bivši župni dvor u Kratečkom postao je Centar baštine SMŽ i prostor u kojem je prezentirana bogata kulturna, povijesna i prirodna baštine Donje Posavine. Uloga je povezivanje lokalne zajednice s ciljem istraživanja i očuvanja baštine, a time i aktivna participacija mještana u kulturnom životu mjesta. Projekt je doprinesao i revitalizaciji ali i turističkoj ponudi SMŽ i Donje Posavine kroz inovativne multimedijalne i stvarne interpretacije kulturne baštine. Sljedeća faza je uređenje okoliša, prvenstveno tradicijske okućnice s poučnim stazama i tradicijskom ogradom.
Poseban značaj za razvoj destinacije	Centar baštine Sisačko-moslavačke županije u Kratečkom ima poseban značaj jer predstavlja uspješan model očuvanja kulturne baštine i revitalizacije ruralnog prostora, čime izravno doprinosi prepoznatljivosti i razvoju cijele destinacije. Projekt predstavlja očuvanje povijesti i identiteta Donje Posavine, utječe na razvoj ruralnog područja i na razvoj turizma te u svoje programe uključuje lokalnu zajednicu. Dodavanjem

	novog sadržaja, te kreiranjem svojevrsnog etno-sela na otvorenom prostor postaje atraktivniji za posjetitelje.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt ima gospodarski, socijalni i ekološki doprinos. Novi sadržaji orijentirani na očuvanje i prezentaciju kulturne baštine mjesta i ljepša okućnica privlače širu publiku te produžuju boravak posjetitelja i povećavaju njihovu potrošnju. Razvoj novih sadržaja doprinosi i jačanju lokalne zajednice, a kroz edukaciju omogućena je i bolja interpretacija kulturne i prirodne baštine.
Nositelj projekta	Sisačko-moslavačka županija
Ostali dionici	Kulturno-povijesni centar SMŽ, JU za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode
Lokacija	Kratečko, Sisak
Vremenski okvir	2026.-2027.
Studijska ili projektna dokumentacija	U izradi
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	1.100.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Sisačko-moslavačke županije)

6. projekt	Rekreacijsko-poučna staza „Tišina – Budaševo“
Opis projekta i svrha	Uređenje rekreacijsko-poučne staze „Tišina – Budaševo“ se planira provesti u dvije faze (nositelj SMŽ). Sportsko-rekreacijska zona će se prostirati na gotovo 6000 m², a s ciljem provođenja zelene politike, na cijelom području će biti posebna pažnja stavljena na hortikulturu. Prva faza radova obuhvaća uređenje sportsko-rekreacijske zone koja će sadržavati raznovrsne sadržaje za druženja, sportske aktivnosti i aktivno provođenje slobodnog vremena (igrališta za mali nogomet te rukomet i odbojku na pijesku, dječje igralište, nadstrešnice s betonskim roštiljima i pristupna površina). Prva faza je u postupku javne nabave za radove. Nakon završetka prve faze, u drugoj fazi započet će izgradnja rekreacijsko-poučne staze koja će okruživati cijeli rukavac. Staza će biti dugačka više od 5 kilometara, a posjetiteljima će pružati jedinstvenu priliku za uživanje u prirodi. Na stazi će se nalaziti deset promatračnica s informativnim i edukativnim pločama koje će posjetitelje upoznavati s geografskim, povijesnim i okolišnim znamenitostima tog područja. Dodatno će se urediti i deset drvenih molova, koji će omogućiti bolji pristup flori i fauni te razvoj sportskog i rekreativnog ribolova. Ova staza predstavlja dobru polazišnu točku prezentacije ekološke mreže NATURA 2000 Donja Posavina. Osim toga provodit će se izmuljivanje rukavca Tišine, što će provoditi Hrvatske vode.
Poseban značaj za razvoj destinacije	Rekreacijsko-poučna staza "Tišina" u Budaševu od posebnog je značaja za razvoj destinacije jer predstavlja višenamjenski projekt koji istovremeno unapređuje kvalitetu života lokalnog stanovništva, razvija

	turističku i sportsku ponudu, te promiče obrazovanje i ekološku svijest. Od lokacije koja je bila zapuštena stvara se moderno središte okupljanja i aktivnog provođenja vremena.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi društvenim, gospodarskim i ekološkim pokazateljima. Obuhvaća stazu, dugu više od 5 kilometara, s deset promatračnica i edukativnih ploča, koja će kao nova atrakcija privlačiti posjetitelje iz cijele županije i šire. Veća posjećenost može potaknuti razvoj dodatnih turističkih sadržaja i usluga. Atraktivniji ambijent s mogućnošću ribolova (deset drvenih molova) i rekreacije može produžiti boravak gostiju, što otvara prostor za veću potrošnju na lokalne proizvode i usluge, a edukativne ploče na stazi posjetitelje će upoznavati s geografskim, povijesnim i okolišnim znamenitostima područja, čime se potiče svijest o važnosti očuvanja prirode. Projekt ujedno povećava kvalitetu života ali i zadovoljstva lokalne zajednice.
Nositelj projekta	Sisačko-moslavačka županija
Ostali dionici	Hrvatske vode, grad Sisak
Lokacija	Budaševo, Sisak
Vremenski okvir	2026.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	Glavni projekt – Rekreacijsko – poučna staza Budaševo (za 1. i 2. fazu); Projekt restauracije riječnog rukavca Tišina u Budaševu (za fazu koju provode Hrvatske vode), Elaborat zaštite okoliša za ocjenu o potrebi procjene utjecaja na okoliš za zahvat: Restauracija riječnog rukavca Tišina u Budaševu (Budaševu (za fazu koju provode Hrvatske vode).
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	1. faza – 1.000.000,00 EUR (sredstva SMŽ + drugi izvori (razmatra se) 2. faza – 1.000.000,00 EUR (sredstva SMŽ + drugi izvori (razmatra se) Faza Hrvatske vode – 7 mln EUR - nacionalni izvori, EU fondovi ili sredstva Hrvatskih voda

7. projekt	Natura SMŽ – uređenje edukativnih staza
Opis projekta i svrha	Mogućnost proširenja prezentacijskih sadržaja realni su u okolnom području EPC Natura SMŽ jer se u blizini nalazi zeleni pojas uz rijeku Petrinjčicu i područje vinograda i voćnjaka (Zeleni brijeg). Izrada krajobraznog projekta u prostoru inundacije rijeke Petrinjčice na površini od 6ha omogućuje realizaciju modernog gradskog parka sa šetnicama, travnjacima, manjim potocima uz autohtonu vegetaciju drveća i grmlja, a segment područja Zeleni brijeg cca 2 ha, obuhvatio bi revitalizaciju voćnjaka starih sorti, edukativne sadržaje održivog vrtlarenja, stazu divljih oprašivača i leptira, park osjetila (senzorni park)

	I zona za odmor (multifunkcionalne namjene). Primjenom novih standarda zelenog planiranja prilagođenog klimatskim promjenama park bi bio dobar primjer kvalitetnog, funkcionalnog i održivog upravljanja zelenom infrastrukturuom. Novi park time postaje i dodatni prostor za prezentaciju sadržaja vezanih za edukaciju o prirodi i okolišu u kontekstu utjecaja klimatskih promjena.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Ovaj projekt će rezultirati unapređenjem turističke ponude te privlačenja većeg broja gostiju te će doprinesti prepoznatljivosti destinacije. Ulaganjem u kreiranje različitih sadržaja, doprinosi se i diverzifikaciji turizma te se proširuje turistička ponuda u destinaciji. Sve to utječe na zadovoljstvo lokalne zajednice te povećanje gospodarskih aktivnosti, a s obzirom da je u planu kreiranje parka osjetila utječe se i na poboljšanje pristupačnosti destinacije.
Nositelj projekta	Sisačko-moslavačka županija
Ostali dionici	JU za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode
Lokacija	Petrinja
Vremenski okvir	2026.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	-
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	400.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Sisačko-moslavačke županije)

8. projekt	Rekonstrukcija kompleksa vanjskih bazena s pratećim objektima - Topusko
Opis projekta i svrha	Kompleks vanjskih bazena površine 35.000 m ² dotrajavao je i zahtijeva cjelovitu rekonstrukciju, uključujući obnovu bazenske tehnike, završnih slojeva i okoliša. Planira se i proširenje ponude komercijalnim sadržajima radi osiguranja održivosti kupališta.
Posebni značaj za destinaciju	Rekonstrukcija kompleksa vanjskih bazena s pratećim objektima predstavlja ključnu investiciju koja će dodatno modernizirati turističku infrastrukturu nakon provedbe projekta „Topusko na izvoru zdravlja“ što će pozicionirati Topusko kao središte kontinentalnog i wellness turizma privlačeći veći broj turista i stvarajući nova radna mjesta.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt obuhvaća ekološke, gospodarske i socijalne aspekte. Ekološki doprinos očituje se prvenstveno kroz značajno smanjenje negativnog utjecaja na okoliš. Unaprjeđenjem kvalitete i konkurentnosti turističke ponude, doprinosi se produljenju sezona, povećava se prosječna potrošnja gostiju i otvaraju prilike za nova zapošljavanja. Modernizirani bazeni i wellness sadržaji podižu standard usluge, privlače veći broj posjetitelja i stvaraju pretpostavke za razvoj zdravstvenog i rekreativnog turizma kao cjelogodišnjeg proizvoda. Socijalna komponenta projekta odnosi se na unaprjeđenje kvalitete života lokalne zajednice i korisnika usluga. Obnovljeni sadržaji

	osiguravaju bolje uvjete za korisnike usluga, ali i prostor za rekreaciju i čime se jača društvena kohezija.
Nositelj projekta	Top-Terme d.o.o., Lječilište Topusko
Ostali dionici	Sisačko-moslavačka županija, Općina Topusko
Lokacija	Općina Topusko
Vremenski okvir	2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	Izrađeno Idejno rješenje, potrebno je osigurati financiranje izrade projektno- tehničke dokumentacije, a zatim i za radove s opremanjem
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	40.000.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi)

9. projekt	Odjel baštine KPC SMŽ u Petrinji
Opis projekta i svrha	Interpretacijski centar baštine Banovine osnovan je 2018. godine u Petrinji. Pravni sljednik ICBB je Kulturno-povijesni centar Sisačko-moslavačke županije koji je osnovan 2021. Objekt u Petrinji je u postupku cjelovite obnove od potresa, financirano sredstvima iz mehanizama fonda solidarnosti i NPOO-a, čiji je završetak planiran u 2026. Po završetku obnove od potresa prostor će dobiti prvobitnu namjenu dakle, galerijski prostor za izložbe i događanja dok će se dvorišna zgrada koristiti kao čuvaonica. Prostor će se opremiti informatičkom i multimedijalnom opremom. Nije poznat izvor financiranja za opremanje prostora.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Opremanje prostora doprinese će atraktivnosti ponude samog Centra te će direktno utjecati na povećanje broja posjetitelja u destinaciji i na njihovo zadovoljstvo boravkom. Kroz razvoj edukacija i programa koji će uključivati suradnju lokalne zajednice doprinese će se i socijalnim pokazateljima održivosti. Povećanjem broja gostiju doprinese će se i povećanju potrošnje i pozitivnijem utjecaju na gospodarstvo u destinaciji.
Nositelj projekta	Sisačko-moslavačka županija
Ostali dionici	Kulturno-povijesni centar SMŽ
Lokacija	Grad Petrinja
Vremenski okvir	2028.
Studijska ili projektna dokumentacija	Troškovnik opremanja
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	80.000,00 € (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Sisačko-moslavačke županije)

10. projekt	Una Village
Opis projekta i svrha	Integrirani sportsko-rekreacijski ekološko-turistički kompleks Una Village planiran je kao ključna točka za održavanje sportskih, zabavnih, edukativnih i gospodarskih događanja u općini Dvor. Kroz ovaj će se projekt izgraditi moderno opremljena zgrada sa sportskim, wellness i gastronomskim sadržajima, unutrašnji bazen i vanjski biobazen te održivi mini kamp, 20 moderno i luksuzno opremljenih kućica za odmor posjetitelja i turista, adrenalinski park, šetnica među krošnjama, staze za rekreaciju i biciklizam, dječje igralište, višenamjensko igralište te streličana sa streljanom. Cilj projekta je razvoj nove javne infrastrukture u svrhu poticanja gospodarskog, društvenog, turističkog i društvenog razvoja područja općine Dvor.
Posebni značaj za destinaciju	Projekt doprinosi razvoju nove turističke infrastrukture na nerazvijenom području. Cilj je potaknuti prvenstveno gospodarski i društveni razvoj u općini Dvor kroz ulaganja u poboljšanje infrastrukture i kreiranje nove turističke ponude. Na taj se način potiče ravnomjerniji razvoj nerazvijenih dijelova unutar županije te se stvara potreba za obrazovanjem mladih ljudi i razvijaju nove mogućnosti zaposlenja u turističkom sektoru.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Korištenjem održivih materijala i obnovljivih izvora energije ostvaruje se direktni pozitivan utjecaj na okoliš. Razvojem ovakvog kompleksa kreira se pozitivna klima koja potencijalno utječe i na promjenu demografije na području općine Dvor ali potiče i razvoj gospodarske aktivnosti u obliku pokretanja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, ugostiteljskih objekata te obiteljskog smještaja.
Nositelj projekta	Sisačko-moslavačka županija
Ostali dionici	Općina Dvor
Lokacija	Dvor
Vremenski okvir	2026.- 2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	U tijeku je postupak javne nabave za izradu projektne dokumentacije.
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	20.000.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Sisačko-moslavačke županije)

11. projekt	SPORT TOPUSKO – Centar aktivnog i sportskog cjelogodišnjeg turizma Topusko
Opis projekta i svrha	Projekt SPORT TOPUSKO – Centar aktivnog i sportskog turizma Topusko predviđa razvoj javne sportsko-turističke infrastrukture namijenjene prvenstveno razvoju aktivnog i sportskog turizma kroz izgradnju pet grijanih nogometnih terena te dva pomoćna, po UEFA standardu, kao i izgradnju dvaju zatvorenih padel igrališta. Kombinacijom profesionalne sportske infrastrukture, geotermalne energije, termalne vode,

	wellnessa, zdravstvene i rehabilitacijske tradicije i prirodnog okruženja stvara se mogućnost za provođenje cjelogodišnjih sportskih priprema. Ovaj centar jedinstven je u Hrvatskoj, ali i ovom dijelu Europe, što otvara mogućnost za razvoj sportskog turizma. Ljekovita termalna voda u Topuskom je temperature 64 °C, što će se iskoristiti za grijanje terena i sadržaja koji uz njih idu (svlačionice, kupaonice...), a izuzetna ljekovitost kako vode, tako i peloida, povoljno djeluju na lokomotorni sustav pa Centar aktivnog i sportskog cjelogodišnjeg turizma Topusko osim sportskih sadržaja sportašima nudi i sadržaje za održavanje zdravlja tijela, kao i za liječenje sportskih ozljeda. Projekt je usmjeren na razvoj sportskih sadržaja, a uz njih i na razvoj sportske rehabilitacije, očuvanje zdravlja, rekreaciju, sportski te lječilišni turizam.
Poseban značaj za razvoj destinacije	Sportski kompleks, smješten uz vanjske bazene te postojeće lječilište, stvorit će vrhunske uvjete za sportski i lječilišni turizam sadržajima poput grijanih nogometnih igrališta, popratnim sportskim sadržajima i zatvorenim padel igralištima te infrastrukturom, a svakako će obogatiti već postojeću turističku i lječilišnu ponudu. Ovaj projekt pozicionira Sisačko-moslavačku županiju kao središte sportskog i lječilišnog turizma u Hrvatskoj, što je od iznimne važnosti za gospodarski razvoj i otvaranje novih radnih mjesta.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt SPORT TOPUSKO – Centar aktivnog i sportskog turizma Topusko doprinosi ostvarenju pokazatelja održivosti kroz jaku ekološku, gospodarsku i socijalnu komponentu. Na ekološkom planu, projekt uključuje mjere energetske učinkovitosti poput iskorištavanja termalne vode u svrhu grijanja, a ista će se na taj način ohladiti za upotrebu te neće trebati dodatno trošenje energije na hlađenje do uporabne temperature. Gospodarski doprinos je u stvaranju novih radnih mjesta, povećanju broja stručnjaka u području zdravstvenog i wellness turizma te privlačenju sportaša i ostalih posjetitelja tijekom cijele godine, što povoljno djeluje na lokalno gospodarstvo. Socijalni aspekt projekta vidljiv je u izravnom unaprjeđenju kvalitete života stanovnika u mjestu s obzirom na povećanje broja radnih mjesta, ali i ostalih mogućnosti koje nudi turistički razvoj.
Nositelj projekta	Sisačko-moslavačka županija
Ostali dionici	Lječilište Topusko
Lokacija	Sisak
Vremenski okvir	2026.- 2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	U izradi je Glavni projekt.
Procijenjena vrijednost	6.000.000,00 eura Izvor financiranja: EU fondovi

12. projekt	„Staza dugog hodanja RADIĆEVIM STOPAMA - PoSAVIna“ - stvaranje održive turističke destinacije na području općine Martinska Ves
Opis projekta i svrha	Projekt ima za cilj razviti održivu turističku destinaciju nadomak Zagrebu, na području općine Martinska Ves u kojoj je moguće uz minimalan karbonski otisak kroz sportske aktivnosti uživati u prirodnoj i kulturnoj baštini istodobno je valorizirajući. U tu svrhu će se u Desnom Dubrovčaku urediti skelski prilaz s malenim odmorištem na najvišoj točki obale što će ujedno biti i vidikovac. Postavljanje skele na prvobitnu poziciju omogućit će doživljaj plovidbe rijekom te prikaz skelarenja kao tradicionalnog načina prelaska Save i zaštićenog nematerijalnog kulturnog dobra. Skela je povezana hodačkom stazom s posjetiteljskim centrom. Stazu je potrebno obilježiti, a trasa joj je kružna, lokalnom cestom slabog intenziteta prometa: skela – posjetiteljski centar Slijedi rijeku, osjeti život – Jezero Posavsko – skela i iznosi 9 km. Prostor stare škole u Desnom Željeznom koji je zbog koncepcije prostora pogodan za posjetiteljski centar <i>Slijedi rijeku, osjeti život</i>, a smješten je uz savski poloj pa omogućuje stvaranje oaze za posjetitelje u kojoj će se moći okrijepiti, ali i zabaviti te naučiti nešto. U posjetiteljskom centru planiran je multimedijски prikaz te kreiranje raznih tematskih prostora koji prikazuju način života uz rijeku. Prostor će biti opremljen suvenirnicom, prostorom za radionice i predavanja, ugostiteljskim objektom. Kod posjetiteljskog centra će biti postavljena i ploča s kartom hodačkih i biciklističkih ruta i staza koje će biti pogodne za obitelji te slabije pokretne osobe uz koje će biti i informativne ploče te odmorišta. Staza dugog hodanja izlazi kod lovačke kuće povezat će Jezero Posavsko, Desni Dubrovčak, Desno Trebarjevo, Odransko polje.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi ekološkim, gospodarskim, socijalnim te pristupačnim pokazateljima održivosti. Kroz razvoj sadržaja i aktivnosti, uz minimalni karbonski otisak, doprinosi valoriziranju kulturne i prirodne baštine. Projekt direktno doprinosi povećanju turističkih dolazaka i noćenja na području Posavine te produžuje boravak gostiju što ujedno utječe i na gospodarstvo primarno kod lokalnih proizvođača, ugostitelja i vlasnika obiteljskog smještaja. Oplemenjivanje i unaprjeđenje infrastrukture ostvaruje pozitivan učinak i na lokalnu zajednicu.
Nositelj projekta	Sisačko-moslavačka županija
Ostali dionici	Lokalno stanovništvo, kulturno-umjetnička društva
Lokacija	Desni Dubrovčak, Desno Željezno, Jezero Posavsko, Odransko polje
Vremenski okvir	2026.- 2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	-

Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	2.500.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Sisačko-moslavačke županije)
---	--

13. projekt	„Turizam plus“
Opis projekta i svrha	„Turizam plus“ je projekt koji je 2023. godine pokrenula Sisačko-moslavačka županija s ciljem dodjele bespovratnih potpora za sufinanciranje turističkih projekata i podizanja konkurentnosti turističkih subjekata s područja županije. Projekt je izazvao veliki interes dionika u turizmu te se pokazao održivim, a uvelike je doprinesao povećanju broja dolazaka i noćenja u Sisačko-moslavačkoj županiji. Potpore turističkom poduzetništvu te s turizmom povezanim sektorima nastaviti će se i u narednom 4-godišnjem razdoblju što će rezultirati podizanjem kvalitete ponude i usluga te razvojem dodatnih sadržaja koji će omogućiti produljenje boravaka gostiju na destinaciji te daljnji razvoj održivog turizma.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Potporama u turizmu podiže se konkurentnost destinacije. S obzirom na nedostatan broj velikih smještajnih kapaciteta, većina noćenja na području Sisačko-moslavačke županije se trenutno ostvaruje kroz obiteljski smještaj. Projekt je vezan i uz edukacije dionika u turizmu s naglaskom na važnost pristupačnosti objekata te sustavno radi na povezivanju iznajmljivača s lokalnim ugostiteljima i obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima što direktno doprinosi povećanju broja dolazaka i noćenja, povećanju potrošnje gostiju u destinaciji te poboljšanju gospodarstva.
Nositelj projekta	Sisačko-moslavačka županija, TZ SMŽ
Ostali dionici	Turistički sektor, dionici u turizmu, privatni iznajmljivači
Lokacija	Sisačko-moslavačka županija
Vremenski okvir	2026.- 2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	Nije potrebna
Procijenjena vrijednost/ izvori financiranja	480.000 eura/20.000 eura (po svakoj godini izvedbe vlastitih sredstava), izvori financiranja: nacionalni i EU fondovi, fondovi HTZ-a, proračun Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije

14. projekt	Promidžbene aktivnosti destinacije – „Odmori u zagrljaju prirode“
Opis projekta i svrha	Jedna od glavnih zadaća regionalnih turističkih zajednica je promocija destinacije. Projekt će obuhvatiti ciklus različitih komunikacijskih, marketinških i promotivnih aktivnosti na domaćem i inozemnom tržištu s ciljem podizanja vidljivosti destinacije i poticanja gostiju na dolazak u destinaciju

Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Strukturiranje turističke ponude kroz profilirane tematske proizvode i u skladu s interesima različitih ciljanih skupina gostiju, postižu se jasnije komunikacijske cjeline te se omogućava diferencirana promocija destinacije. Jasnija i kvalitetnija promocija destinacije rezultirat će povećanjem broja dolazaka i noćenja te će neposredno utjecati i na razvoj gospodarstva.
Nositelj projekta	Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije
Ostali dionici	Lokalne turističke zajednice, dionici u turizmu
Lokacija	Hrvatska, Slovenija, Mađarska, Nizozemska, Njemačka, Austrija
Vremenski okvir	2026.- 2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	Da (brend i komunikacijska strategija kao osnova za tržišni plasman destinacijskih proizvoda)
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	450.000 eura/15.000 eura (po svakoj godini izvedbe), izvori financiranja: nacionalni fondovi, fondovi HTZ-a, proračun Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije

15. projekt	Udruženo oglašavanje za promociju TOP manifestacija
Opis projekta i svrha	Manifestacije predstavljaju jedan od motiva dolaska turista u destinaciju, a na području Sisačko-moslavačke županije dosada je razvijeno njih 10 kao one od važnog značenja za turistički identitet županije. Iako iz godine u godinu generiraju veći broj gostiju, potrebno je poraditi na njihovoj vidljivosti te uložiti više financijskih sredstava kako bi izašle iz lokalnih i regionalnih okvira te postale vidljivije i na nacionalnoj razini. Udruženim snagama s lokalnim turističkim zajednicama, Sisačko-moslavačka županija će komunicirati cjelogodišnju ponudu destinacije u obliku manifestacija čime doprinosimo i održivosti destinacije.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Neke manifestacije na području Sisačko-moslavačke županije generiraju dobru posjećenost, ona je još uvijek većinski lokalna ili eventualno regionalna. Potreban je iskorak u promociji te je potrebno poraditi na njihovoj prepoznatljivosti i vidljivosti izvan granica i Sisačko-moslavačke županije. Pod pretpostavkom da će takav način promocije rezultirati većim brojem gostiju te povećanjem prosječne duljine boravka u destinaciji, projekt će neposredno utjecati na doprinos gospodarstvu.
Nositelj projekta	Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije
Ostali dionici	Lokalne turističke zajednice
Lokacija	Sisačko-moslavačka županija
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	Nije potrebna

Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	60.000 EUR/20.000 EUR (5.000 EUR po svakoj godini izvedbe), izvori financiranja: nacionalni fondovi, fondovi HTZ-a, proračun Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije
---	---

16. projekt	Outdoor SMŽ
Opis projekta i svrha	Sisačko-moslavačka županija poznata je po raznolikim outdoor manifestacijama koje se održavaju tijekom cijele godine. Ove manifestacije povezuju prirodne ljepote regije s aktivnim načinom života. Posebno su popularne biciklističke utrke koje prolaze uz rijeke Kupu, Savu i Unu. Planinarski pohodi na Zrinsku i Moslavačku goru okupljaju ljubitelje prirode iz cijele Hrvatske. Trkačke utrke i trailovi privlače rekreativce i profesionalce različitih uzrasta. Često uključuju i kajakaške ili rafting događaje na rijekama. Važan dio programa čine i obiteljske aktivnosti prilagođene djeci. Mnoge manifestacije imaju edukativni karakter i promoviraju očuvanje okoliša. Lokalna gastronomska ponuda često prati sportske događaje i obogaćuje doživljaj posjetitelja. Organizatori surađuju s lokalnim zajednicama i udrugama, a takva događanja doprinose promociji manje poznatih destinacija u županiji, a sudjelovanjem dionici imaju priliku upoznati kulturnu i prirodnu baštinu kraja. Zbog svega navedenog, outdoor manifestacije postaju sve važniji dio identiteta Sisačko-moslavačke županije.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Kvalitetnijim razvojem sadržaja i promocijom, doprinosi se većoj vidljivosti i kvaliteti manifestacija. To će rezultirati većim brojem dolazaka gostiju u destinaciju te većom potrošnjom u destinaciji što će imati pozitivan učinak na gospodarstvo
Nositelj projekta	Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije, lokalne turističke zajednice
Ostali dionici	Organizacije civilnog društva, JLS s područja SMŽ
Lokacija	Sisačko-moslavačka županija
Vremenski okvir	2026.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	Nije potrebna
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	280.000 EUR/20.000 EUR (5.000 EUR po svakoj godini provedbe); izvori financiranja: nacionalni fondovi, fondovi HTZ-a, proračun Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije

17. projekt	Suradnja s DMC agencijama i kreiranje vikend i jednodnevnih programa na području SMŽ
Opis projekta i svrha	Sisačko-moslavačka županija postaje sve atraktivnija kao vikend destinacija, posebice za turiste sa zagrebačkog tržišta, ali i drugih susjednih zemalja. Ono što nedostaje su tematski turistički programi

	koji će zadovoljiti potrebe modernog turista s naglaskom na aktivni, kulturni, ruralni i eno-gastro turizam. Da bi se programi mogli kreirati potrebno je identificirati turističke atrakcije i doživljaje koji su spremni za tržište te ih povezati s drugim uslugama. Umrežavanjem dionika i kreiranjem takvih aranžmana se pozitivno utječe na lokalni gospodarski razvoj te atraktivnost destinacije.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Kreiranjem i plasiranjem atraktivnih aranžmana i umrežavanjem dionika te plasiranjem istih na tržište se doprinosi povećanju broja i dolazaka gostiju u destinaciju, atraktivnosti destinacije te produljenju boravka gostiju u destinaciji.
Nositelj projekta	Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije, UHPA, DMC agencije
Ostali dionici	Lokalne turističke zajednice, dmc agencije
Lokacija	Sisačko-moslavačka županija
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	Nije potrebna
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	30.000 EUR (proračun Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije)

18. projekt	Praćenje zadovoljstva lokalne zajednice turizmom
Opis projekta i svrha	Kontinuirano praćenje zadovoljstva lokalnog stanovništva turizmom odvijat će se anketiranjem na području cijele županije jednom godišnje. Cilj praćenja zadovoljstva je osigurati veću podršku lokalne zajednice u turističkom razvoju te detektirati jesu li i u kojem obliku potrebne prilagodbe u upravljanju turističkim razvojem destinacije.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi praćenju zadovoljstva lokalne zajednice turizmom.
Nositelj projekta	Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije
Ostali dionici	Lokalni dionici u turizmu i lokalno stanovništvo
Lokacija	Sisak
Vremenski okvir	2026.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	Nije potrebna
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	5.000 EUR (proračun Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije)

19. projekt	Edukacije o pristupačnosti za dionike u turizmu
Opis projekta i svrha	Projekat obuhvaća edukaciju s ciljem jačanja kapaciteta i podizanja svijesti ključnih dionika. Edukacije će obuhvatiti teme poput preporuke za komunikaciju te praktičnu prilagodbu turističkih objekata. Edukacija će se održati u kombiniranom formatu uživo i on-line i u suradnji s Udrugom osoba s invaliditetom Sisačko-moslavačke županije
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt će kroz edukaciju ključnih dionika nastojati povećati svijest različitih dionika u turizmu o važnosti poboljšanja pristupačnosti u destinaciji.
Nositelj projekta	Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije, UOSI SMŽ
Ostali dionici	Dionici u turizmu, ugostitelji, djelatnici javnih ustanova u turizmu, iznajmljivači
Lokacija	Gradovi i općine na području Sisačko-moslavačke županije
Vremenski okvir	2027.-2028.
Studijska ili projektna dokumentacija	Nije potrebna
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	5.000 EUR (proračun Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije)
20. projekt	Edukacija organizatora manifestacije, event menadžment
Opis projekta i svrha	Manifestacije imaju veliku ulogu u jačanju atraktivnosti destinacije. Edukacije će obuhvatiti teme poput upravljanja događanjima, učenja razvojnih i komunikacijskih vještina, primjera i analiza uspješnih praksi, upravljanje masama, ekološki prihvatljive prakse upravljanja itd. Edukacija je namijenjena zaposlenima u turističkim zajednicama ali i svima onima koji su neposredno uključeni u organizaciju i provedbu te promociju manifestacija i događanja.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Kroz ulaganje u edukaciju dionika u turizmu i sustava turističkih zajednica te svih koji sudjeluju i pridonose provođenju, promociji i uspješnosti manifestacija, podiže se kvaliteta već postojećih i novih turističkih proizvoda. U kombinaciji s kvalitetnom promidžbom, postiže se veće zadovoljstvo cjelokupnim boravkom gostiju u destinaciji, a time se doprinosi i pozitivnom utjecaju na zadovoljstvo lokalnog stanovništva.
Nositelj projekta	Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije,
Ostali dionici	Lokalne turističke zajednice, dionici u turizmu, djelatnici javnih ustanova u turizmu
Lokacija	Sisačko-moslavačka županija
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	Nije potrebna
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	20.000 EUR (proračun Turističke zajednice Sisačko-moslavačke županije)

PROJEKTI JLS-ova

1. projekt	Sportsko-rekreacijski centar Majur
Opis projekta i svrha	Izgradnja objekta sportsko-rekreacijskog centra u funkciji aktivnog turizma, unaprjeđenje dodatnih sadržaja za lokalno stanovništvo i turiste, privlačenje turista izvan sezone i produljenje njihovog boravka te stvaranje zdrave destinacije te poticanje lokalnog gospodarstva kroz aktivni i selektivni turizam. Sportsko-rekreacijski centar Majur bit će jedini takav će biti smješten pokraj nogometnog igrališta u Majuru. Objekt će se sastojati od prizemlja i kata, te je tlocrtne površine od 1.018,6 m². U objektu su predviđeni potrebni prostori za odvijanje sportskih događanja (svlačionice, prostori za suce, delegate, kontrole i slično, tribine, teretana na otvorenom i na zatvorenom, stijena za penjanje, cageball s umjetnom travom, dvorana, prostor za posluživanje pića i slično). Objekt će služiti za sportske, rekreacije i turističke svrhe. Projekt podiže cjelogodišnju sportsku ponudu i podupire dolaske sportskih grupa.
Posebni značaj za destinaciju	Radi se o objektu koji će biti prvi takav u ovom dijelu županije i od posebnog je značaja kako za lokalno stanovništvo tako i stvaranje novih sadržaja za turiste i produženje njihovog boravka na ovom području.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Izgradnjom Sportsko rekreacijskog centra Majur doprinosi se ostvarenju pokazatelja održivosti na način da će se generirati određen broj turističkih dolazaka i noćenja, zbog dodatnih sadržaja očekuje se i porast zadovoljstva lokalnog stanovništva te održivo upravljanje energijom.
Nositelj projekta	Općina Majur
Ostali dionici	-
Lokacija	Majur
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	Građevinska dozvola
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	2.500.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, Općina Majur)

2. projekt	Uređenje i označavanje biciklističkih i pješačkih staza
Opis projekta i svrha	Uređenje javne turističke infrastrukture koja nudi dodatan sadržaj turistima za provođenje outdoor aktivnosti i mjesto interpretacije prirodnog bogatstva i povijesti. Projekt predviđa formiranje kružne biciklističke i pješačkih staza u heterogenoj zoni koje se sastoji od postojećih prometnica, makadamskih i šumskih putova.

	Projekt bi trebao rezultirati slijedećim stvaranje kvalitetne infrastrukture kroz zajedničko umrežavanje i stvaranje jedinstvenog turističkog proizvoda, kreiranjem sigurnih standarda, staze će biti opremljene potrebnom horizontalnom i vertikalnom signalizacijom te će biti opremljene potrebnom infrastrukturom potrebne na stazama kao što su interpretacijske ploče, GPS navigatori, odmorišta, vidikovci itd;
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Okolišni pokazatelji – informiranjem posjetitelja – lokalnog stanovništva i turista o biljnim i životinjskim vrstama i važnosti očuvanja ekosustava doprinosi se zaštiti okoliša i prirode. Društveni pokazatelji – poboljšat će se pristup osobama smanjenih mogućnosti kretanja i ostalim različitim skupinama stanovništva – obiteljima s djecom, umirovljenicima, sportašima kao i ljubiteljima rekreacije u prirodi. Dodatno, stvorit će se mogućnost interpretacije lokalne povijesti i baštine. Ekonomski pokazatelji – dostupnošću i zanimljivošću kroz cijelu godinu, otvara se prilika za početak rada trgovina, restorana, kafića i suvenirnica
Nositelj projekta	Općina Majur
Ostali dionici	-
Lokacija	Naselja na području Općine Majur
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	-
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	100.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, Općina Majur)

3. projekt	Uređenje sportskog igrališta Graboštani
Opis projekta i svrha	Uređenje sportskog igrališta u Graboštanima, obnova podloge, nabave opreme. Unaprjeđenje sportske infrastrukture na području Općine Majur. Omogućavanje održavanja sportskih natjecanja, sajmovi i drugih događanja. Projektom se želi poboljšati sportska infrastruktura za djecu, mlade i rekreativce, kroz obnovu podloge za igranje malog nogometa, odbojke i rukometa, nabava opreme.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projektom se omogućava lokalnoj zajednici i posjetiteljima bolji pristup sportu i rekreaciji uz mogućnost privlačenja sportskih ekipa i rekreativnih igrača, čime se doprinosi lokalnoj turističkoj ponudi.
Nositelj projekta	Općina Majur
Ostali dionici	-
Lokacija	Graboštani
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	-

Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	100.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, Općina Majur)
---	---

4. projekt	Memorijalni prostor sela Kostrići
Opis projekta i svrha	Prezentacija mjesta stradanja civilnog stanovništva i izvršenog genocida u Domovinskom ratu u kontekstu sjećanja i pijeteta ali i permanentne informacije i edukacije o neminovnosti prošlosti u cilju prevencije istih i/ili sličnih događaja u budućnosti. Memorijalni centar posvećen je svim stanovnicima sela Kostrići stradalim u pokolju 15. studenog 1991. godine. Kroz cijelo selo postavile bi se info ploče i sadržaji posvećeni sjećanjima i edukativnim programima, odnosno kao mjesto sjećanja i učenja. Memorijalni prostor imao bi stalne izložbe, koji bi se permanentno nadopunjavale: izložba o Kostrićima, njegovim stanovnicima, običajima i o kulturnoj baštini, izložba o dokumentaciji zločina, izložba osobnih predmeta koji su pripadali stradalima i izložba o povijesti genocidnog stradanja u cijelom svijetu. Sadržaj čini i obilazak sela, odnosno mjesta stradavanja Kostrićana, a to su obiteljske kuće koje su spaljene i porušene. One bi se u takvom stanju konzervirale kao svojevrsni spomenici a uz pomoć digitalne tehnologije - tehnologije proširene stvarnosti i hologramske tehnologije svaki posjetitelj na prijenosnom uređaju (tablet i/ili slično) dobio bi virtualnu sliku kuće kako je izgledala prije stradavanja te njihovih stanovnika koji su stradali u zločinu i svim informacijama o njima.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt će doprinesti zadovoljstvu lokalnog stanovništva zbog kreiranja novih sadržaja u destinaciji te generiranju novih dolazaka i noćenja gostiju s interesom za ratnu tematiku.
Nositelj projekta	Općina Majur
Ostali dionici	-
Lokacija	Kostrići, Općina Majur
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	-
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	50.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, Općina Majur)

5. projekt	Kulturna ruta mlinova na potoku Svinica
Opis projekta i svrha	Stvaranje tematske ponude proširenog proizvoda kroz touring odnosno kreiranje atraktivne ponude namijenjene rekreativcima i zaljubljenicima u kulturu.

	Kulturna ruta mlinova (vodenica) na Svinici zamišljena je kao prezentacija života mlinara i mlinarica u vodenicama Svinice po principu Open Air Museum s aktivnom participacijom posjetitelja (kroz edukaciju i radionice, interpretaciju baštine i načina života Svinice te smještaj – iskustvo boravka. Selo je nekad imalo 13 mlinova, danas ih je 6 očuvano, a samo je 1 u funkciji. Mlin koji je u funkciji ostaje kao glavna točka kulturne rute gdje se još uvijek odvija njegova prava funkcija a to je mljevenje žita. Ostalih 5 koji nisu u funkciji potrebno je obnoviti na način da im se očuva izvorni oblik te organizira novi sadržaj: • etnološki muzej s prezentacijom tradicije i običaja Svinice • showroom – prezentacija svakodnevnog života mlinara kroz korištenje tehnologije proširene stvarnosti, 3D i hologramske tehnologije pekarnica s radionicom pravljenja kruha i ostalih tradicijskih peciva prezentacija flore i faune potoka Svinica • muzej vode - korištenjem tehnologije proširene stvarnosti, 3D i hologramske tehnologije prezentirati nastanak voda tekućica na zemlji na primjeru potoka Svinice
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Kulturna ruta vezana je za očuvanje kulturnih, prirodnih i tradicijskih običaja i vrijednosti te doprinosi zadovoljstvu lokalnog stanovništva zbog unaprjeđenja javne infrastrukture te potencijalno doprinosi i generiranju novih dolazaka i noćenja u destinaciji
Nositelj projekta	Općina Majur
Ostali dionici	-
Lokacija	Svinica, Općina Majur
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	-
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	250.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, Općina Majur)

6. projekt	Uređenje kupališta na rijeci Sunji
Opis projekta i svrha	Poboljšanje turističke ponude i korištenje prirodnih resursa s ciljem razvoja turizma. Rijeka Sunja na području Općine Majur oduvijek je bila mjesto kupanja, druženja i dodanih sadržaja naročito tijekom ljetnih mjeseci. Cilj nam je na rijeci obnoviti i urediti više kupališta koja će koristiti lokalno stanovništvo, ali i turisti.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Zbog uređenja i poboljšanja infrastrukture te razvoja novih sadržaja u destinaciji projekt će utjecati na poboljšanje zadovoljstva lokalnog stanovništva.
Nositelj projekta	Općina Majur

Ostali dionici	-
Lokacija	Svinica, Općina Majur
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	-
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	100.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, Općina Majur)

7. projekt	Manifestacije u Majuru
Opis projekta i svrha	Cilj projekta je povećati broj dolazaka i noćenja kroz plansko korištenje odabranih manifestacija i događanja kao razloga dolaska i boravka u destinaciji. Opis projekta Projekt je usmjeren na odabir i razvoj nekoliko događanja godišnje koja će imati jasno definiran identitet i unaprijed određenu ciljnu publiku, te će se programirati tako da generiraju višednevni boravak, a ne samo jednodnevni posjet. Ključna logika projekta je da se događanja oblikuju i komuniciraju kao organizirani motiv dolaska. Projekt uključuje i usklađivanje ugostiteljske i enogastro ponude s temom i publikom događanja, kao i razvoj pogodnosti i paketnih rješenja koja povezuju događanje s dodatnim sadržajima u destinaciji, poput organiziranih obilazaka, popusta i dodatnih aktivnosti u okolici. Na taj se način manifestacije tretiraju kao planski upravljački i tržišni instrument, a ne samo kao lokalni društveni program. Potencijalne manifestacije su Festival vune, Mi'olje u Majuru, Čijalo, Fašnik i slično.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt utječe na povećanje kvalitete života i većeg zadovoljstva lokalnog stanovništva.
Nositelj projekta	Općina Majur
Ostali dionici	-
Lokacija	Općina Majur
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	-
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	50.000,00 EUR (EU i nacionalna sredstva iz fondova, Općina Majur)

8. projekt	Aktivna Una
Opis projekta i svrha	Svrha projekta je urediti i povezati prostor uz rijeku Unu u Hrvatskoj Dubici u siguran, pristupačan i održiv turističko-rekreacijski sadržaj namijenjen stanovnicima, posjetiteljima, obiteljima, sportašima i osobama s invaliditetom. Projektom se želi povećati broj posjetitelja, produžiti njihovo zadržavanje u destinaciji te stvoriti prepoznatljiv turistički proizvod povezan s rijekom Unom, prirodnom baštinom i aktivnim boravkom na otvorenom. Projekt „AKTIVNA UNA“ obuhvaća uređenje šetnice te tematske i poučne staze uz rijeku Unu na hrvatskoj strani, izgradnju i uređenje odmorišta, vidikovaca i interpretacijskih točaka, postavljanje turističke signalizacije, urbane opreme, rasvjete, digitalnih informativnih sadržaja i opreme za praćenje posjetitelja. Predviđa se uređenje otvorenih sportsko-rekreacijskih sadržaja, prostora za odmor i boravak u prirodi, pristupačnih dionica za osobe smanjene pokretljivosti, zelene infrastrukture i krajobraza.
Posebni značaj za destinaciju	Projekt predstavlja glavni razvojni turistički projekt Hrvatske Dubice i povezuje dosadašnje ulaganje u uređenje obale Une s novim sadržajima aktivnog, izletničkog, obiteljskog, edukativnog i pristupačnog turizma. Una je najvažniji prirodni turistički resurs Općine, ali trenutačno nije dovoljno opremljena niti povezana u cjelovit proizvod. Projekt će stvoriti središnju točku turističke ponude i omogućiti povezivanje s OPG-ovima, lokalnom gastronomijom, Spomen-sobom Baćin, kulturnom baštinom, manifestacijama i budućim smještajnim kapacitetima.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi razvoju najmanje jedne uređene i javno dostupne turističke infrastrukture, povećanju površine uređenih javnih i zelenih prostora, razvoju pješačkih i poučnih sadržaja, povećanju pristupačnosti osobama s invaliditetom, digitalizaciji interpretacije i praćenju broja posjetitelja. Doprinosi očuvanju prirodnog okoliša, usmjeravanju kretanja posjetitelja, zaštiti obale i bioraznolikosti, razvoju nemotoriziranog kretanja te smanjenju sezonalnosti. Konačne ciljne vrijednosti utvrdit će se nakon izrade idejnog rješenja i određivanja obuhvata.
Nositelj projekta	Općina Hrvatska Dubica
Ostali dionici	-
Lokacija	Hrvatska Dubica, prostor uz rijeku Unu na hrvatskoj strani
Vremenski okvir	Okvirno razdoblje provedbe: 30 mjeseci od potpisivanja ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava. Indikativno: početak tijekom 2027. godine, a završetak najkasnije tijekom 2029. godine, ovisno o objavi Poziva i spremnosti projektne dokumentacije.
Studijska ili projektna dokumentacija	U izradi je studija izvodljivosti

Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	Ukupna procijenjena vrijednost prihvatljivih troškova iznosi 2.352.941,18 EUR. Predložena bespovratna sredstva iznose 2.000.000,00 EUR, a vlastito sufinanciranje 352.941,18 EUR. Bespovratna sredstva iz planiranog Poziva za razvoj javne turističke infrastrukture – do 2.000.000,00 EUR odnosno do 85 % prihvatljivih troškova; proračun Općine Hrvatska Dubica za vlastito sufinanciranje
---	--

9. projekt	Razvoj hostelskog smještaja za održivi razvoj turizma Hrvatske Dubice
Opis projekta i svrha	Projekt obuhvaća prenamjenu postojećeg objekta u vlasništvu Općine Hrvatska Dubica na adresi Petra Berislavića 39 u moderan hostel. Predviđeno je uređenje sanitarnih čvorova, zajedničke kuhinje, spavaonica i zajedničkih prostora te opremanje objekta za prihvrat oko 30 stalnih i 10 pomoćnih ležajeva. Hostel bi bio prilagođen smještaju sportskih ekipa, biciklista, kajakaša, sudionika manifestacija, školskih grupa i individualnih gostiju te bi predstavljao važnu dopunu postojećim smještajnim kapacitetima destinacije. Preporučena kategorizacija objekta je 2* ili 3*. Projekt rješava jedan od ključnih nedostataka Hrvatske Dubice – nedostatak većih smještajnih kapaciteta. Omogućit će organizaciju višednevnih sportskih, turističkih i kulturnih događanja te povećati konkurentnost destinacije Banovina-Pounje. Posebno je važan za razvoj cikloturizma, riječnog turizma na Uni i manifestacijskog turizma.
Posebni značaj za destinaciju	Projekt rješava jedan od ključnih nedostataka Hrvatske Dubice – nedostatak većih smještajnih kapaciteta. Omogućit će organizaciju višednevnih sportskih, turističkih i kulturnih događanja te povećati konkurentnost destinacije Banovina-Pounje. Posebno je važan za razvoj cikloturizma, riječnog turizma na Uni i manifestacijskog turizma.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Okolišni pokazatelji -prenamjena postojeće građevine umjesto nove izgradnje (brownfield pristup) -energetska obnova i učinkovito korištenje resursa -racionalno gospodarenje vodom i otpadom. Društveni pokazatelji -povećanje dostupnosti smještaja različitim skupinama posjetitelja -povećanje zadovoljstva turista kvalitetnijom ponudom -razvoj sadržaja za mlade, sportske ekipe i organizirane skupine -jačanje turističke prepoznatljivosti Hrvatske Dubice. Gospodarski pokazatelji -povećanje broja turističkih dolazaka i noćenja -produljenje prosječnog boravka turista -povećanje prihoda lokalnih ugostitelja, trgovina i pružatelja usluga

	-stvaranje preduvjeta za nova radna mjesta i razvoj poduzetništva u turizmu.
Nositelj projekta	Općina Hrvatska Dubica
Ostali dionici	-
Lokacija	Hrvatska Dubica
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	-
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	1.200.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Općine Hrvatska Dubica)

10. projekt	II. faza uređenja kupališta u Hrvatskoj Dubici
Opis projekta i svrha	Projekt predstavlja nastavak razvoja rekreacijsko-turističke zone uz rijeku Unu kroz drugu fazu uređenja kupališta u Hrvatskoj Dubici. Cilj projekta je unaprijediti postojeću javnu turističku infrastrukturu i stvoriti suvremeni prostor za rekreaciju, sport, odmor i održavanje turističkih manifestacija koji će biti dostupan lokalnom stanovništvu i posjetiteljima tijekom većeg dijela godine. Projekt obuhvaća uređenje dodatnih površina za boravak i odmor uz rijeku Unu, izgradnju i opremanje rekreacijskih i sportskih sadržaja i atrakcija, uređenje pješačkih komunikacija, hortikulturno uređenje prostora, postavljanje urbane opreme (klupa, stolova, ležaljki, koševa za otpada, javne rasvjete, razglasa), izgradnju dodatne infrastrukture za sigurniji pristup rijeci te postavljanje interpretacijskih i informativnih sadržaja. Posebna pažnja posvetit će se stvaranju sadržaja za obitelji s djecom, rekreativce, sportaše, bicikliste i korisnike riječnih aktivnosti. U sklopu projekta planira se razvoj infrastrukture koja će omogućiti kvalitetnije održavanje sportskih, kulturnih i turističkih događanja, uključujući regate, sportska natjecanja, rekreativne programe i manifestacije poput Dubičkog ljeta na Uni, čime će kupalište postati središnje mjesto okupljanja i jedan od najvažnijih javnih prostora destinacije.
Posebni značaj za destinaciju	Kupalište predstavlja najprepoznatljiviji javni prostor Hrvatske Dubice i glavno mjesto okupljanja stanovnika i posjetitelja tijekom ljetnih mjeseci. Provedbom druge faze uređenja značajno će se povećati kvaliteta javne turističke infrastrukture te stvoriti uvjeti za razvoj aktivnog, riječnog i obiteljskog turizma. Projekt će omogućiti održavanje većeg broja sportskih, kulturnih i turističkih događanja, povećati atraktivnost rijeke Une kao turističkog motiva dolaska te doprinijeti razvoju cjelogodišnje destinacije. Kupalište će biti povezano s ostalim razvojnim projektima poput Ribarskog sela, hostela, hotela, Posjetiteljskog centra i drugih sadržaja uz rijeku Unu, stvarajući jedinstvenu turističku cjelinu.

Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Okolišni pokazatelji -uređenje javnog prostora uz očuvanje prirodnih vrijednosti rijeke Une -povećanje kvalitete okoliša kroz hortikulturno uređenje -poticanje održive mobilnosti (pješačenje, biciklizam) -razvoj infrastrukture koja omogućuje odgovorno korištenje prirodnih resursa -očuvanje riječnog ekosustava i krajobraza Društveni pokazatelji -povećanje zadovoljstva lokalnog stanovništva kvalitetom javnih sadržaja -povećanje zadovoljstva turista boravkom u destinaciji -stvaranje prostora za rekreaciju svih dobni skupina -razvoj sadržaja pristupačnih obiteljima, djeci i osobama smanjene pokretljivosti gdje je to izvedivo -jačanje društvenog života kroz manifestacije i sportska događanja Gospodarski pokazatelji -povećanje broja jednodnevnih i višednevnih posjetitelja -povećanje turističke potrošnje -produljenje prosječnog boravka turista -poticanje razvoja ugostiteljskih i turističkih usluga -razvoj outdoor ponude uz rijeku Unu -povećanje prihoda lokalnih poduzetnika i OPG-ova
Nositelj projekta	Općina Hrvatska Dubica
Ostali dionici	-
Lokacija	Hrvatska Dubica
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	Idejno rješenje
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	1.200.000,00 EUR (nacionalni i EU fondovi, Proračun Općine Hrvatska Dubica)

11. projekt	Razvoj turističkih manifestacija Hrvatske Dubice
Opis projekta i svrha	Projekt je usmjeren na planski razvoj i unaprjeđenje postojećih te osmišljavanje novih manifestacija koje će svojim sadržajem privlačiti različite ciljne skupine posjetitelja tijekom cijele godine. Manifestacije će se razvijati kao važan turistički proizvod destinacije, s jasno definiranim identitetom, ciljanim tržištima i marketinškim aktivnostima, kako bi postale razlog dolaska i višednevnog boravka u Hrvatskoj Dubici.

	Projekt obuhvaća unapređenje organizacije, sadržaja i promocije postojećih manifestacija, razvoj novih kulturnih, sportskih, gastronomskih i tradicijskih događanja, povezivanje manifestacija s lokalnom eno-gastronomskom ponudom, OPG-ovima, obrtnicima i turističkim pružateljima usluga te kreiranje paket-aranžmana koji uključuju smještaj, posjet prirodnim i kulturnim atrakcijama, outdoor aktivnosti na rijeci Uni, interpretacijske sadržaje i lokalnu gastronomiju. Poseban naglasak stavlja se na razvoj manifestacija koje promoviraju prirodnu baštinu rijeke Une, kulturno-povijesnu baštinu Hrvatske Dubice, tradicijske običaje, sport i rekreaciju te lokalnu gastronomiju. Među ključnim manifestacijama su Dubičko ljeto na Uni, Pokladno jahanje, Dubička božićna bajka, sportsko-rekreativna događanja na rijeci Uni, regata te druge kulturne i zabavne priredbe koje doprinose razvoju cjelogodišnje turističke ponude.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi okolišnim pokazateljima kroz promociju i odgovorno upravljanje prirodnom baštinom rijeke Une i zaštićenih područja. Projekt doprinosi i povećanju zadovoljstva lokalnog stanovništva turizmom zbog jačanja identiteta i prepoznatljivosti Hrvatske Dubice. Uključivanjem lokalnih udruga, OPG-ova i obrtnika te povećanjem broja turističkih dolazaka i noćenja doprinosi što bi trebalo utjecati na povećanje potrošnje u destinaciji doprinosi se i gospodarskim pokazateljima.
Nositelj projekta	Općina Hrvatska Dubica
Ostali dionici	-
Lokacija	Hrvatska Dubica
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	Nije potrebna
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	150.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Općine Hrvatska Dubica)

12. projekt	Uspostava jedinstvenog sustava turističke signalizacije i interpretacije turističkih atrakcija na području Općine Dvor
Opis projekta i svrha	Cilj projekta je uspostaviti funkcionalan, prepoznatljiv i standardiziran sustav turističke signalizacije koji će omogućiti lakšu orijentaciju posjetitelja, povećati dostupnost turističkih atrakcija te doprinijeti boljoj interpretaciji prirodne i kulturno-povijesne baštine Općine Dvor. Projektom će se unaprijediti kvaliteta boravka posjetitelja, povećati sigurnost kretanja te stvoriti preduvjeti za razvoj održivog turizma temeljenog na prirodnim i kulturnim vrijednostima destinacije. Na području Općine Dvor trenutno ne postoji jedinstven sustav turističke signalizacije kojim bi se posjetitelji usmjeravali prema

	najvažnijim turističkim lokalitetima. Informacije o znamenitostima raspoložive su djelomično, neujednačeno i često nisu dovoljno vidljive. Projekt predviđa izradu i postavljanje jedinstvenog sustava turističke signalizacije sukladno važećim propisima Republike Hrvatske te standardima interpretacije kulturne i prirodne baštine. Sustav će obuhvatiti: smeđu turističku prometnu signalizaciju, informativne putokaze, interpretacijske ploče, panoramske karte destinacije, pješačke i biciklističke smjerokaze, informativne table na ulazima u Općinu Dvor. Projekt će obuhvatiti cijelo administrativno područje Općine Dvor, s naglaskom na turistički najznačajnije lokalitete (Dvor, Stari grad Zrin, Kaštel Gvozdansko, Crkva sv. Katarine u Divuši, Crkva Velikomučenika Georgija u Dvoru, pristupne prometnice prema turističkim sadržajima, vidikovci i odmorišta).
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Doprinosi ekološkim pokazateljima jer se kvalitetnije označavaju i unaprjeđuju održivi i „zeleni“ oblici turizma, aktivnog turizma. Destinacija postaje atraktivnija zbog uređenja javne turističke infrastrukture što će utjecati na zadovoljstvo lokalnog stanovništva i porast dolazaka i noćenja na području Općine Dvor.
Nositelj projekta	Općina Dvor
Ostali dionici	-
Lokacija	Dvor
Vremenski okvir	2026.-2027.
Studijska ili projektna dokumentacija	U izradi.
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	150.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Općine Dvor)

13. projekt	Razvoj i uređenje biciklističke rute Dvor – Gvozdansko s pratećom turističkom infrastrukturom
Opis projekta i svrha	Cilj projekta je razviti kvalitetnu i sigurnu biciklističku rutu koja će povezati najvažnije prirodne i kulturno-povijesne lokalitete Općine Dvor te stvoriti preduvjete za razvoj aktivnog, održivog i cjelogodišnjeg turizma. Projekt će povećati atraktivnost destinacije, potaknuti dulji boravak posjetitelja, povećati potrošnju u lokalnom gospodarstvu te doprinijeti razvoju novih turističkih proizvoda temeljenih na prirodnoj i kulturnoj baštini. Područje Općine Dvor raspolaže iznimnim potencijalom za razvoj cikloturizma zahvaljujući očuvanoj prirodi, prometno manje opterećenim cestama, raznolikom reljefu i bogatoj kulturnoj baštini. Projekt predviđa uređenje i označavanje biciklističke rute koja će povezivati središte Dvora s utvrdom Gvozdansko te usput povezivati ostale atraktivne lokalitete.

	Ruta će biti opremljena potrebnom turističkom infrastrukturom kako bi zadovoljila potrebe rekreativnih i sportskih biciklista, ali i obitelji s djecom te individualnih posjetitelja. Projekt uključuje: označavanje biciklističke rute prema nacionalnim standardima, postavljanje prometne i turističke signalizacije, uređenje odmorišta, postavljanje klupa i stolova, stalaka za bicikle, servisnih punktova za manje popravke, punionica za električne bicikle (ovisno o mogućnostima financiranja), interpretacijskih ploča o prirodnoj i kulturnoj baštini, digitalnu kartu rute s GPS navigacijom, promociju rute putem mrežnih stranica i mobilnih aplikacija.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Doprinosi ekološkim pokazateljima zbog poticanja korištenja bicikla kao ekološki prihvatljivog prijevoznog sredstva. Indirektno se utječe i na svijest o važnosti očuvanja okoliša, ali zbog podizanja atraktivnosti destinacije za ljubitelje aktivnog i zelenog turizma, doprinosi i poticanju lokalne proizvodnje te porastu broja dolazaka i noćenja.
Nositelj projekta	Općina Dvor
Ostali dionici	Biciklističke udruge, ŽUC SMŽ, lokalni OPG-ovi
Lokacija	Dvor
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	U izradi.
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	620.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Općine Dvor)

14. projekt	Uređenje rekreacijsko-turističke zone uz rijeku Unu
Opis projekta i svrha	Cilj projekta je razviti atraktivnu rekreacijsko-turističku zonu uz rijeku Unu koja će unaprijediti kvalitetu turističke infrastrukture, povećati broj posjetitelja i duljinu njihovog boravka te stvoriti nove sadržaje za aktivni odmor, rekreaciju i boravak u prirodi. Projekt doprinosi održivom korištenju prirodnih resursa i jačanju konkurentnosti turističke destinacije Općine Dvor. Projekt obuhvaća uređenje prostora uz rijeku Unu kao suvremene rekreacijsko-turističke zone namijenjene stanovnicima i posjetiteljima. Planira se izgradnja i postavljanje urbane opreme, odmorišta, prostora za piknik, dječjeg igrališta, pristupa rijeci, manjih vidikovaca i uređenih zelenih površina. Projekt uključuje i postavljanje klupa, stolova, koševa za otpad, stalaka za bicikle, informativnih i interpretacijskih ploča te hortikulturno uređenje prostora. Predviđa se uređenje pješačkih staza koje će povezivati pojedine sadržaje unutar zone te omogućiti sigurno i ugodno kretanje posjetitelja. Rekreacijsko-turistička zona predstavljat će središnje mjesto za odmor, rekreaciju i održavanje manjih turističkih i kulturnih događanja te će biti

	povezana s planiranom biciklističkom rutom i ostalim turističkim atrakcijama Općine Dvor.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi ekološkim pokazateljima zbog očuvanja prirodnog okoliša i planskog uređenja prostora uz rijeku Unu te poticanja oblika aktivnog turizma uz minimalni utjecaj na okoliš. Projekt će doprinesti i povećanju zadovoljstva lokalnog stanovništva, ali i porastu broja dolazaka i noćenja.
Nositelj projekta	Općina Dvor
Ostali dionici	Hrvatske vode, Sisačko-moslavačka županija
Lokacija	Rijeka Una na području Općine Dvor
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	U izradi.
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	400.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Općine Dvor)

15. projekt	Izgradnja biciklističko-pješačkih staza s pratećom infrastrukturom u Gradu Glini
Opis projekta i svrha	Cilj projekta je izgradnja 10,5 km biciklističko-pješačkih staza s pratećom infrastrukturom radi unapređenja održive mobilnosti, povećanja sigurnosti sudionika u prometu te razvoja kvalitetne i dostupne infrastrukture za aktivni turizam i svakodnevno kretanje stanovnika. Projektom je planirana izgradnja 10.500 metara biciklističko-pješačkih staza s pripadajućom infrastrukturom na području Grada Gline. Za planiranu trasu izrađena je cjelovita projektno-tehnička dokumentacija, čime je projekt spreman za provedbu. Početak izgradnje ovisi o osiguranju odgovarajućeg izvora financiranja, prvenstveno putem dostupnih programa i natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava.
Posebni značaj za destinaciju	Projekt izgradnje 10,5 km biciklističko-pješačkih staza s pratećom infrastrukturom ima poseban značaj za turistički razvoj Grada Gline i šire destinacije Sisačko-moslavačke županije jer stvara preduvjete za razvoj održive mobilnosti, aktivnog i cikloturizma te kvalitetnije povezivanje naselja, turističkih sadržaja, prirodnih i kulturnih atrakcija. Uređenjem sigurne i dostupne infrastrukture unaprijedit će se kvaliteta boravka posjetitelja, potaknuti dulji boravak i korištenje lokalnih usluga, uz istodobno povećanje sigurnosti i kvalitete života lokalnog stanovništva. Projekt pridonosi diversifikaciji turističke ponude, razvoju cjelogodišnjih aktivnosti na otvorenom, smanjenju negativnog utjecaja prometa na okoliš te jačanju prepoznatljivosti Gline kao zelene, pristupačne i održive destinacije.

Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt izravno pridonosi okolišnoj, društvenoj i gospodarskoj održivosti destinacije poticanjem pješaćenja i korištenja bicikla, smanjenjem ovisnosti o automobilima te smanjenjem emisija i negativnog utjecaja prometa na okoliš. Izgradnjom 10,5 km sigurne infrastrukture unaprijedit će se dostupnost, prometna sigurnost i kvaliteta života stanovnika i posjetitelja. Projekt ujedno podupire razvoj cikloturizma i aktivnog turizma, produljenje turističke sezone te veću potrošnju kod lokalnih pružatelja usluga.
Nositelj projekta	Grad Glina
Ostali dionici	-
Lokacija	Glina
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	Projektno-tehnička dokumentacija
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	8.937.000,00 EUR (EU i nacionalni izvori, proračun Grada Gline)

16. projekt	Uređenje kupališta kod ŠRC Banovac
Opis projekta i svrha	Cilj projekta je urediti i opremiti kupalište kod ŠRC-a Banovac kako bi se osigurao siguran, funkcionalan i atraktivan prostor za kupanje, rekreaciju i boravak na otvorenom. Projektom se želi povećati kvaliteta života lokalnog stanovništva, obogatiti sportsko-rekreacijska i turistička ponuda Gline te unaprijediti privlačnost destinacije za posjetitelje. Projekt Uređenje kupališta kod ŠRC Banovac obuhvaća revitalizaciju i uređenje postojećeg kupališta s ciljem stvaranja kvalitetnog, sigurnog i atraktivnog prostora za rekreaciju, odmor i boravak na otvorenom. Projekt uključuje uređenje obale i plažnog prostora, poboljšanje pristupačnosti, hortikulturno uređenje te razvoj sadržaja koji će povećati kvalitetu boravka posjetitelja i doprinijeti održivom razvoju turističke ponude destinacije.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi održivom razvoju destinacije unapređenjem postojeće turističke infrastrukture uz odgovorno korištenje prostora i prirodnih resursa. Uređenjem kupališta povećat će se kvaliteta i dostupnost rekreacijskih sadržaja, zadovoljstvo posjetitelja te atraktivnost destinacije. Primjenom održivih rješenja, osiguravanjem pristupačnosti i uređenjem okoliša projekt doprinosi okolišnoj, društvenoj i gospodarskoj održivosti te jačanju konkurentnosti turističke ponude.
Nositelj projekta	Grad Glina
Ostali dionici	-
Lokacija	Glina
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	-

Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	1.500.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Grada Gline)
17. projekt	Braniteljski dom - opremanje muzeja
Opis projekta i svrha	Cilj projekta Opremanje Braniteljskog doma – muzej je uspostaviti funkcionalan i suvremeno opremljen muzejski prostor koji će očuvati i prezentirati vrijednu braniteljsku i lokalnu povijesnu baštinu. Projektom će se unaprijediti kvaliteta kulturno-turističke ponude, povećati dostupnost interpretacijskih sadržaja te doprinijeti razvoju kulturnog turizma i jačanju identiteta lokalne zajednice. Projekt Opremanje Braniteljskog doma – muzej obuhvaća nabavu i postavljanje muzejske opreme, interpretacijskih i multimedijских sadržaja te ostale opreme potrebne za kvalitetnu prezentaciju braniteljske i lokalne povijesne baštine. Uspostavom suvremeno opremljenog muzejskog prostora unaprijedit će se kulturno-turistička ponuda, povećati atraktivnost destinacije te stvoriti kvalitetni uvjeti za edukaciju, očuvanje baštine i razvoj kulturnog turizma.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi održivom razvoju destinacije očuvanjem i valorizacijom kulturno-povijesne baštine te unapređenjem kulturno-turističke infrastrukture. Uspostavom suvremeno opremljenog muzejskog prostora povećat će se kvaliteta i dostupnost kulturnih sadržaja, obogatiti turistička ponuda tijekom cijele godine te doprinijeti društvenoj, gospodarskoj i kulturnoj održivosti destinacije.
Nositelj projekta	Grad Gline
Ostali dionici	-
Lokacija	Gline
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	-
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	625.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Grada Gline)

18. projekt	Rekonstrukcija i opremanje ŠRC Banovac
Opis projekta i svrha	Opći cilj projekta je unaprijediti sportsko-rekreacijsku infrastrukturu na području Gline izgradnjom sportskih terena, čime će se omogućiti kvalitetniji rad sportskih klubova i udruga, poticati organizacija sportskih događanja te povećati dostupnost i atraktivnost sportskih aktivnosti za lokalno stanovništvo. Na taj će se način doprinijeti jačanju društvene kohezije, zdravih životnih navika i aktivnog provođenja slobodnog vremena lokalnog stanovništva, ali i povećanju atraktivnosti Gline kao destinacije sporta i rekreacije. Predmetni zahvat će se izvoditi na kč.br. 1236/1, k.o. Gline na kojoj je lokacijskom dozvolom predviđen niz pojedinačnih zahvata sportsko-

	rekreacijske namjene koji čine složenu građevinu, a zahvati se izvode u etapama. Zajedničkim Glavnim projektom ZOP 08/22 iz studenog 2022. godine obuhvaćeno je više etapa izgradnje ŠRC Banovac, međutim, u sklopu ovog projektnog prijedloga izvest će se sljedeće etape: ETAPA E5/7 - skok u vis; ETAPA E5/10 - skok s motkom; ETAPA E5/11 - bacanje koplja; ETAPA E5/12 - skok u dalj i troskok.
Doprinos pokazatelju održivosti	Projekt pridonosi društvenoj i gospodarskoj održivosti destinacije povećanjem dostupnosti kvalitetnih sportskih sadržaja, poticanjem tjelesne aktivnosti, zdravih životnih navika i uključivanja različitih skupina stanovništva. Uređena infrastruktura omogućit će veći broj treninga, natjecanja i sportskih događanja, povećati korištenje ŠRC-a Banovac te doprinijeti privlačenju posjetitelja i jačanju lokalne sportske i turističke ponude.
Nositelj projekta	Grad Glina
Ostali dionici	-
Lokacija	Glina
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	Izrađena kompletna tehničko-projektna dokumentacija
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	250.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Grada Gline)

19. projekt	Spomen park Jukinac
Opis projekta i svrha	Cilj projekta Spomen park Jukinac je urediti spomen-područje kao prostor sjećanja, edukacije i okupljanja te očuvati njegovu povijesnu i memorijalnu vrijednost. Projektom će se unaprijediti kvaliteta javnog prostora, povećati atraktivnost kulturno-povijesne baštine te doprinijeti razvoju održivog kulturnog turizma i jačanju identiteta destinacije. Projekt Spomen park Jukinac obuhvaća uređenje i revitalizaciju spomen-parka kroz uređenje memorijalnog prostora, zelenih površina i prateće komunalne opreme te postavljanje interpretacijskih elemenata. Provedbom projekta unaprijedit će se kvaliteta prostora za posjetitelje, očuvati kulturno-povijesna baština te stvoriti preduvjeti za razvoj memorijalnog i kulturnog turizma.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt Spomen park Jukinac doprinosi održivom razvoju destinacije kroz očuvanje i valorizaciju kulturno-povijesne baštine te uređenje javnog prostora namijenjenog lokalnom stanovništvu i posjetiteljima. Unapređenjem kvalitete memorijalnog prostora, zelenih površina i interpretacijskih sadržaja povećava se dostupnost kulturnih sadržaja, potiče razvoj održivog kulturnog turizma te jača društvena i kulturna održivost destinacije.
Nositelj projekta	Grad Glina

Ostali dionici	-
Lokacija	Glina
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	Idejno rješenje, arhitektonski projekt
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	120.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Grada Gline)
20. projekt	Biciklističko pješačka staza Glina - Topusko
Opis projekta i svrha	Cilj projekta Biciklističko-pješačka staza Glina–Topusko je unaprijediti turističku i rekreacijsku infrastrukturu destinacije kroz razvoj sigurne i kvalitetne prometne povezanosti za pješake i bicikliste. Projektom se potiče razvoj aktivnog i održivog turizma, povećava dostupnost prirodnih i kulturnih atrakcija te stvaraju uvjeti za kvalitetniji boravak posjetitelja i lokalnog stanovništva. Projekt Biciklističko-pješačka staza Glina–Topusko obuhvaća izgradnju i uređenje biciklističko-pješačke poveznice koja će povezati područje Gline i Topuskog te omogućiti sigurnije kretanje, rekreaciju i aktivno provođenje slobodnog vremena. Uređenjem staze, prateće infrastrukture i odmorišnih sadržaja unaprijedit će se turistička ponuda, povećati atraktivnost destinacije te stvoriti preduvjeti za razvoj cikloturizma i održivih oblika mobilnosti.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt Biciklističko-pješačka staza Glina–Topusko doprinosi održivom razvoju destinacije kroz poticanje ekološki prihvatljivih oblika kretanja, smanjenje ovisnosti o motornom prometu te razvoj aktivnog turizma. Uređenjem sigurne i dostupne infrastrukture povećava se kvaliteta života lokalnog stanovništva, unapređuje turistička ponuda te doprinosi okolišnoj, društvenoj i gospodarskoj održivosti destinacije.
Nositelj projekta	Grad Glina
Ostali dionici	Općina Topusko
Lokacija	Glina i Topusko
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	-
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	15.000.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Grada Gline)

21. projekt	Kulturni centar braće Radić
Opis projekta i svrha	Cilj projekta je unapređenje javne infrastrukture prvenstveno kroz objekt koji će trajno promicati nasljeđe braće Radić. Taj cilj će se ostvarivati kroz različite programe, suradnje, edukacije, stručne skupove, predavanja i slično, ne umanjujući pritom važnost planiranog stalnog

	izložbenog postava koji će prikazivati život i rad Antuna i Stjepana Radića te prikaz života sisačke Posavine iz 19. i prve polovice 20. stoljeća. Projekt obuhvaća izgradnju građevine javne namjene 2. skupine u naselju Desno Trebarjevo u općini Martinska Ves te opremanje iste koja će se graditi na površini koja je u vlasništvu Općine Martinska Ves.
Posebni značaj za destinaciju	Promocija i očuvanje lokalnog identiteta kroz razumijevanje povijesti te život i djela braće Radić uz koji se veže i tradicija lokalnog stanovništva
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Razvoj i generiranje kulturnog turizma na području Općine Martinska Ves kroz uključivanje prvenstveno lokalne zajednice, održiv model upravljanja objektom uz primjenu modernih muzejskih i izložbenih tehnologija što će rezultirati većim zadovoljstvom cjelokupnim boravkom u destinaciji te zadovoljstvom lokalnog stanovništva turizmom u destinaciji
Nositelj projekta	Općina Martinska Ves
Ostali dionici	-
Lokacija	Općina Martinska Ves, Trebarjevo
Vremenski okvir	Projekt je započeo 2024., a planirani završetak je 2028.
Studijska ili projektna dokumentacija	Izrađena projektno-tehnička dokumentacija
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	2.000.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Općine Martinska Ves)

22. projekt	Posjetiteljski centar hrvatskog posavca i Državne konjogojske izložbe
Opis projekta i svrha	Cilj projekta je izgradnja interpretacijskog centra s izložbenim prostorom, edukacijskim dvoranama i sadržajima za posjetitelje te razvoj cjelogodišnjeg turističkog proizvoda.
Posebni značaj za destinaciju	Projekt ima posebni značaj za destinaciju jer doprinosi očuvanju tradicije uzgoja hrvatske autohtone pasmine konja na području općine Sunja te obogaćuje turističku ponudu samog kraja. Razvojem centra jača se identitet destinacije koja je domaćin Državne konjogojske izložbe te razvoj održivog turizma ali i edukativnih sadržaja za posjetitelje i lokalnu zajednicu.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi održivom razvoju destinacije očuvanjem i valorizacijom tradicije te unapređenjem turističke infrastrukture. Povećat će se kvaliteta i dostupnost različitih sadržaja, obogatiti turistička ponuda tijekom cijele godine te će se doprinesti društvenoj, gospodarskoj i kulturnoj održivosti destinacije.
Nositelj projekta	Općina Sunja
Ostali dionici	-
Lokacija	Sunja
Vremenski okvir	2027.-2029.

Studijska ili projektna dokumentacija	U izradi
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	1.800.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Općine Sunja)

23. projekt	Turističko-rekreacijski centar Sunja
Opis projekta i svrha	Izgradnja rekreacijskih sadržaja, kamp odmorišta, dječjih igrališta, sportskih terena i prateće infrastrukture s ciljem razvoja aktivnog i obiteljskog turizma
Posebni značaj za destinaciju	Projekt ima poseban značaj za općinu Sunja jer će doprinesti kreiranju i unaprjeđenju rekreacijskih i sportskih sadržaja te se stvaraju kvalitetniji uvjeti za razvoj aktivnog i obiteljskog turizma. Projekt doprinosi diversifikaciji turističke ponude i razvoju cjelogodišnjeg turizma.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi održivom razvoju destinacije unapređenjem postojeće turističke infrastrukture uz odgovorno korištenje prostora i prirodnih resursa. Primjenom održivih rješenja, osiguravanjem pristupačnosti i obogaćivanjem sadržaja projekt doprinosi okolišnoj, društvenoj, pristupačnoj održivosti te jačanju konkurentnosti turističke ponude.
Nositelj projekta	Općina Sunja
Ostali dionici	-
Lokacija	Sunja
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	U izradi
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	2.500.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, proračun Općine Sunja)

24. projekt	Revitalizacija riječnog turizma na Savi i Sunji
Opis projekta i svrha	Projekt obuhvaća uređenje i revitalizaciju prostora uz rijeke s ciljem stvaranja kvalitetnog, sigurnog i atraktivnog prostora na otvorenom. Neke od aktivnosti uključuju izgradnju pristaništa, izgradnju šetnice, vidikovaca, biciklističkih staza i interpretacijskih sadržaja te uređenje mlinica. Osigurat će se funkcionalan i atraktivan prostor za kupanje, rekreaciju i boravak na tvorenom.
Posebni značaj za destinaciju	Unaprijedit će se turistička infrastruktura te povećati atraktivnost destinacije tijekom proljetnih i ljetnih mjeseci te stvoriti preduvjeti za razvoj aktivnog i održivog turizma i jačanje konkurentnosti turističke ponude Sunje.

Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi održivom razvoju destinacije očuvanjem i valorizacijom prirodne baštine te unapređenjem javne turističke infrastrukture. Povećat će se dostupnost sadržaja vezanih za aktivni turizam te dodatno obogatiti turistička ponuda što će doprinesti zadovoljstvu lokalnog stanovništva turizmom.
Nositelj projekta	Općina Sunja
Ostali dionici	-
Lokacija	Sunja
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	U izradi
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	2.000.000,00 EUR (nacionalni izvori, EU fondovi, Hrvatske vode, proračun Općine Sunja)

25. projekt	Turističko odmorište Sunja – zelena i digitalna točka destinacije
Opis projekta i svrha	Projekt obuhvaća izgradnju i uređenje javnog turističkog odmorišta na jednoj kompaktnoj lokaciji površine približno 3.500 m², koju čine k.č.br. 51/3 k.o. Vedro Polje, površine 996 m², i približno 2.500 m² izdvojenog dijela k.č.br. 51/1 k.o. Vedro Polje. Planirani sadržaji uključuju servisno-informativni paviljon sa sanitarnim sadržajima, natkrivenu zonu odmora, turističko-informativne i interpretacijske sadržaje, parkiralište s infrastrukturom za elektromobilnost, digitalne sustave informiranja i praćenja posjetitelja, fotonaponski sustav i druga OIE rješenja, zelene i krajobrazno uređene površine, interpretacijsku promenadu, kišni i senzorni vrt, zaštitni zeleni pojas prema postojećem groblju te 24/7 samoposlužni sadržaj s mogućnošću prezentacije i prodaje lokalnih proizvoda kroz koncept „Okusi Sunje“. Projekt će biti projektiran prema načelima univerzalne pristupačnosti, energetske učinkovitosti, zelene infrastrukture i digitalizacije. Projekt ima za cilj razviti cjelogodišnju, suvremenu, pristupačnu, zelenu i digitalnu javnu turističku infrastrukturu koja će služiti kao mjesto odmora i informiranja putnika, turista, izletnika i drugih posjetitelja te kao ulazna točka za usmjeravanje posjetitelja prema turističkim sadržajima Općine Sunja i šire destinacije što će doprinesti povećanju broja posjetitelja, produljenju boravka na području Sunje, povećanju vidljivost lokalne turističke ponude i lokalnih proizvoda te poticanje dodatne potrošnje turista.
Posebni značaj za destinaciju	Projekt predstavlja novu javnu turističku infrastrukturu na turistički slabije razvijenom kontinentalnom području te stvara prvu suvremenu ulaznu turističku točku Sunje za putnike i prolaznike. Poseban značaj proizlazi iz njegove funkcije povezivanja cestovnog prometa s turističkom ponudom destinacije: posjetitelji koji bi inače samo prolazili kroz područje dobivaju mjesto odmora, turističke informacije i digitalno

	usmjeravanje prema Sunjskom polju, rijekama Sunji i Savi, hrvatskom posavcu, lokalnoj kulturnoj baštini, manifestacijama, OPG-ovima i drugim sadržajima. Projekt time stvara preduvjete za prostorno ravnomjerniji turistički promet, razvoj cjelogodišnjeg turizma, povećanje lokalne potrošnje i bolju vidljivost Sunje kao destinacije.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt će biti projektiran prema načelima univerzalne pristupačnosti te će imati taktilne, audio i druge pristupačne sadržaje. Uvelike će doprinesti i zadovoljstvu turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom podizanjem kvalitete javne turističke infrastrukture, informiranja i cjelokupnog iskustva posjetitelja. Doprinosi i društvenoj održivosti kroz javno dostupnu infrastrukturu koju koristi i lokalno stanovništvo, a posredno pokazateljima zadovoljstva lokalnog stanovništva turizmom. Dodatno, projekt povećava udio zelene infrastrukture, uvodi OIE, racionalnu uporabu vode, digitalno praćenje posjetitelja i mjere smanjenja okolišnog opterećenja.
Nositelj projekta	Općina Sunja
Ostali dionici	-
Lokacija	Donji Hrastovac / k.o. Vedro Polje: k.č.br. 51/3 i dio k.č.br. 51/1, ukupnog planiranog obuhvata približno 3.500 m ² . K.č.br. 51/3 trenutačno je u vlasništvu Republike Hrvatske, a postupak prijenosa na Općinu Sunja je u tijeku. Dio k.č.br. 51/1 u vlasništvu je Općine Sunja i planira se izdvojiti parcelacijom.
Vremenski okvir	2027.-2029.
Studijska ili projektna dokumentacija	U izradi
Procijenjena vrijednost/izvori financiranja	1.200.000,00 EUR (Europski fond za regionalni razvoj – Poziv „Razvoj održivog turizma kroz ulaganja u javnu turističku infrastrukturu“; Proračun Općine Sunja; drugi nacionalni i EU izvori prema potrebi. Prema sadašnjem nacrtu Poziva moguće je sufinanciranje do 85 % prihvatljivih troškova, odnosno okvirno do 1.020.000 EUR EFRR-a, uz najmanje 180.000 EUR vlastitog sufinanciranja, ako svi planirani troškovi budu prihvatljivi).

7.2. Projekti posebnog značenja za razvoj destinacije

- **Terme Jodno**

Projekt obuhvaća izgradnju nove zgrade i kompleksa vanjskih lječilišnih i turističkih bazena.

Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 27.553.187,00 EUR

- **Edukacijsko-prezentacijski centar Čigoč**

Projekt obuhvaća uređenje krajobraza, okoliša, te izgradnju gospodarske zgrade.

Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 1.086.683,13 EUR

- **Ornitološki park Čigoč**

Projekt obuhvaća fazno uređenje krajobraza s edukativnim sadržajima.

Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 1.200.000,00 EUR

- **Centar baštine SMŽ – stari župni dvor u Kratečkom**

Projekt obuhvaća uređenje tradicijske okućnice s poučnim stazama i tradicijskom ogradom.

Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 1.000.000,00 EUR

- **Rekreacijsko-poučna staza „Tišina-Budaševo“**

Projekt obuhvaća uređenje sportsko-rekreacijske zone te izgradnju rekreacijsko-poučne staze koja će okruživati cijeli rukavac.

Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 9.000.000,00 EUR

- **Rekonstrukcija kompleksa vanjskih bazena s pratećim objektima – Topusko**

Projekt obuhvaća rekonstrukciju vanjskih bazena površine 35.000 m², uključujući obnovu bazenske tehnike, završnih slojeva te uređenje okoliša.

Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 40.000.000,00 EUR

- **Una Village**

Projekt obuhvaća izgradnju sportsko-rekreacijskog ekološko-turističkog kompleksa koje će obuhvatiti sportske i wellness sadržaje.

Ukupna vrijednost projekta: 20.000.000,00 EUR

- **SPORT TOPUSKO – Centar aktivnog i sportskog turizma**

Projekt obuhvaća izgradnju sportsko-turističke infrastrukture - grijanih nogometnih terena te izgradnju padel igrališta.

Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 6.000.000,00 EUR

- **Sportsko-rekreacijski centar Majur**

Projekt obuhvaća izgradnju sportsko-rekreacijskog centra u funkciji aktivnog turizma.

Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 2.500.000,00 EUR

- **Aktivna Una**

Projekt obuhvaća uređenje i povezivanje prostora uz rijeku Unu u Hrvatskoj Dubici u siguran, pristupačan i održiv turističko-rekreacijski sadržaj.

Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 2.352.941 EUR

- **II. faza uređenja kupališta u Hrvatskoj Dubici**

Projekt obuhvaća razvoj rekreacijsko-turističke zone uz rijeku Unu kroz unaprjeđenje javne turističke infrastrukture.

Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 1.200.000,00 EUR

- **Izgradnja biciklističko-pješačkih staza s pratećom infrastrukturom u gradu Glini**

Projekt obuhvaća izgradnju 10,5 km biciklističko-pješačkih staza s pripadajućom infrastrukturom.

Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 8.937.000,00 EUR

- **Kulturni centar braće Radić**

Projekt obuhvaća izgradnju objekta koji će trajno promicati naslijeđe braće Radić.

Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 2.000.000,00 EUR

- **Turističko odmorište Sunja – zelena i digitalna točka destinacije**

Projekt obuhvaća izgradnju i uređenje javnog turističkog odmorišta na području Sunje.

Ukupna procijenjena vrijednost projekta: 1.200.000,00 EUR

8. Popis tablica

TABLICA 1 POPIS DIONIKA I NJIHOVIH ULOGA	6
TABLICA 2 PRIRODNE ATRAKCIJE U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJ I	8
TABLICA 3 ANTROPOGENE ATRAKCIJE	10
TABLICA 4. TURISTIČKA INFRASTRUKTURA	15
TABLICA 5. MANIFESTACIJE U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJ I	17
TABLICA 6. SMJEŠTAJNI KAPACITETI U SMŽ 2021. - 2024. GODINE	18
TABLICA 7. TURISTIČKI PROMET PO VRSTI OBJEKTA 2021. GODINA	19
TABLICA 8. TURISTIČKI PROMET PO VRSTI OBJEKTA 2022. GODINA	20
TABLICA 9. TURISTIČKI PROMET PO VRSTI OBJEKTA 2023. GODINA	20
TABLICA 10. TURISTIČKI PROMET PO VRSTI OBJEKTA 2024. GODINA	21
TABLICA 11 PRIMARNA TURISTIČKA INFRASTRUKTURA	23
TABLICA 12 RESURSNE OSNOVE	41
TABLICA 13 BROJ NOĆENJA I DOLAZAKA U SMŽ 2024. GODINE PREMA STAROSTI TURISTA	58
TABLICA 14 TURISTIČKI PROMET PO ORGANIZACIJ I DOLASKA - INDIVIDUALNI DOLASCI OD 2021. DO 2024. ...	58
TABLICA 15 TURISTIČKI PROMET PO ORGANIZACIJ I DOLASKA - AGENCIJSKI DOLASCI OD 2021. DO 2024. GODINE	58
TABLICA 16 POTENCIJALI ZA RAZVOJ POJEDINOG VIDA TURIZMA NA PODRUČJU SMŽ	59
TABLICA 17 POTENCIJALNA TRŽIŠTA S OPISOM I POTREBAMA PREMA INTERESNIM SKUPINAMA	60

Popis literature:

Sisačko-moslavačka županija www.smz.hr

Turistička zajednica Sisačko-moslavačke županije <https://visitsisakmoslavina.hr/>

Državni zavod za statistiku www.dzs.hr

Izvešće o komunalnom otpadu za 2023. godinu – Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije, Zavod za zaštitu okoliša i prirode - <https://isgo-portal.mingor.hr/hr/komunalniotpad-odlagalista-lokacije-odbacenog-otpada>

Smjernice za izradu Plana upravljanja destinacijom

Digitalna komora HGK <https://digitalnakomora.hr/korisnici/prijava>

Institut za turizam <https://iztztg.hr/hr/>

Hrvatska turistička zajednica <https://www.htz.hr/hr/poslovna-inteligencija/istrazivanja-i-analize-turistickog-trzista>

Tomas istraživanja <https://iztztg.hr/hr/projekti/tomas-istrazivanja/>

Internetske stranice gradova i općina Sisačko-moslavačke županije

Internetske stranice turističkih zajednica na području Sisačko-moslavačke županije

Ministarstvo turizma i sporta <https://mint.gov.hr/>

Klub članova selo <https://klubselo.hr/>